

Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu	
EGZ. SŁUŻBOWY	

Informator o zbiorze rękopisów
Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu.

Opracował:
Lesław Spychała

[Informator przygotowany do uaktualnionego wydania *Zbiory rękopisów w bibliotekach i muzeach w Polsce. Przewodnik*. Red. D.Kamolowa; Biblioteka Narodowa, Warszawa]

Oddział Rękopisów
Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu

Wrocław 1999

Spis treści

Informacja o opracowaniu zbioru rękopisów.....	1
1. Informatory, przewodniki.....	3
2. Katalogi drukowane, zestawienia rękopisów.....	4
Historia zbioru Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu od 1945 r.	
I. Dawna Biblioteka Uniwersytecka (Universitätsbibliothek 1810-1945).....	10
1. Schlesische Zentralbibliothek(1810-1815), Königliche und Universitätsbibliothek Breslau (1815-1919), Staats- und Universitäts- Bibliothek Breslau (1919-1945).....	11
2. Leopoldina.....	12
3. Viadrina.....	12
4. Zbiory sekularyzowanych klasztorów śląskich (wykaz wg miejscowości).....	13
II. Dawna Biblioteka Miejska (Stadtbibliothek Breslau 1865-1945).....	29
1. Rehdiger(i)ana.....	30
2. Magdalenaea.....	32
3. Bernhardina.....	32
III. Zbiory zabezpieczone po 1945 r. (tzw. akcesja).....	33
1. Większe kolekcje (wg miejscowości)	33
- Brzeg, Biblioteka Gimnazjum Królewskiego.....	33
- Cieplice, Biblioteka i Archiwum hr. Schaffgotschów.....	34
- Görlitz-Zgorzelec, Biblioteka Gimnazjum tzw. Biblioteka J.G. Milicha.....	35
- Görlitz-Zgorzelec, Biblioteka Górnośląskiego Towarzystwa Naukowego.....	36
- Kłodzko, Biblioteka Gimnazjum.....	37
- Krzeszów, klasztor benedyktynów.....	37
- Książ, Biblioteka majoracka hr. Hochbergów.....	37
- Legnica, Biblioteka przy kościele św. Piotra i Pawła.....	38
- Pyszczyń, Biblioteka – archiwum majorackie hr. Heinricha Gottfrieda Mat(t)uschka.....	39
- Wrocław, Biblioteka Miejska.....	39
- Wrocław, Biblioteka Opery i dwóch teatrów dramatycznych.....	39
- Wrocław, Biblioteka Śląskiego Towarzystwa Kultury Krajowej.....	40
2. Mniejsze kolekcje.....	40
3. Archiwa rodzinne (wg nazwisk).....	41
4. Archiwa stowarzyszeń (wg miejscowości).....	42
5. Spuścizny i fragmenty spuścizn (wg nazwisk).....	42
Załącznik.....	58
1. Wykaz skrótów tytułów czasopism i serii wydawniczych.....	1
2. Wykaz skrótów.....	1
3. Bibliografia.....	1

WROCLAW – Biblioteka Uniwersytecka.

Oddział Rękopisów

ul. św. Jadwigi 3/4 (na Wyspie Piaskowej), 50-266 Wrocław, tel. (0-71) ³⁷⁵340-24-08, (0-71) ⁷⁵340-24-32; e-mail: mss@bu.uni.wroc.pl

Godziny otwarcia: poniedziałek-piątek 8⁰⁰-15⁰⁰. W sierpniu Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu (dalej: BUWr) jest zamknięta.

Udostępnianie w czytelni Oddziału Rękopisów.

Rękopisów ok.13379 sygn. w ok.14000 wol., w tym średniowiecznych wraz z fragmentami ok.3000, cyrylickich 11, greckich 41, orientalnych ok.340. Zbiór autografów szacowany jest na ponad 17 000 jed.

Oddział Zbiorów Muzycznych

jak wyżej, tel.: (0-71) 340-24-25; (0-71) 340-29-52; e-mail: roman@bu.uni.wroc.pl

Godziny otwarcia: jak wyżej.

Udostępnianie w czytelni Oddziału Zbiorów Muzycznych.

Rękopisów: ok.2200 jed. (K.Jażdżewski za A.Kolbuszewską).

Oddział Starych Druków

jak wyżej, tel.: (0-71) 340-24-19, (0-71) 340-24-07; e-mail: samm@bu.uni.wroc.pl

Godziny otwarcia: jak wyżej.

Udostępnianie w czytelni Oddziału Starych Druków.

Rękopisów ok.60 jed. (K.Jażdżewski za A.Skura), pomijając klocki zawierające drobne teksty rękopiśmienne.

Oddział Zbiorów Graficznych

jak wyżej, tel.: (0-71) 340-24-10; e-mail: len@bu.uni.wroc.pl

Godziny otwarcia: jak wyżej.

Udostępnianie w gabinecie Oddziału Zbiorów Graficznych.

Rękopisów: 2 jed.

Informacja o opracowaniu zbioru rękopisów.

Zaledwie kilkanaście procent manuskryptów przechowywanych w BUWr posiada wydane drukiem, głównie w XIX i XX w., opisy katalogowe, często bardzo różnej wartości. W celu ułatwienia dotarcia do nich oraz jako pomoc przy opracowywaniu zbioru prowadzona jest kartoteka literatury dotyczącej rękopisów przechowywanych w Oddziale Rękopisów (dalej: OR) BUWr. Nieocenioną pomocą przy korzystaniu ze zbioru rękopisów stanowią dostępne w OR BUWr rękopiśmienne katalogi manuskryptów. Dla zbioru rękopisów dawnej BUWr podstawowe znaczenie mają dwa opracowania: dwutomowy katalog Johanna Christopha Friedricha (1775-1836), pierwszego kustosza zbioru rękopisów (*Catalogus codicum scriptorum, qui in Bibliotheca*

Regia ac Academica Wratislaviensi servantur, sygn. Akc.1967/1), opracowany w latach 1821-1823, zaopatrzony w indeksy i uzupełniany następnie przez kolejnych bibliotekarzy. Nowszą, sięgającą początków XXw., udaną próbą skatalogowania zbioru tej biblioteki, było zamierzenie zrealizowane przez Otto Günthera (1861-?), Josepha Klappera (por. spuścizny) i Karla Rothera (XIX/XXw.)(sygn. Akc.1967/2, T.1-26). Mankamentem przy korzystaniu z tego katalogu jest brak indeksów, rekompensowany tylko do pewnego stopnia przez indeksy katalogu J.Ch.Friedricha. Niejednokrotnie pomocne okazują się przechowywane w OR BUWr: kartoteka incipitów oraz *Proweniencyjne karty zbiorcze rękopisów dawnej Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu*, w układzie alfabetyczno-topograficznym. Poza rękopisami średniowiecznymi, które tworzą trzon kolekcji manuskryptów dawnej BUWr, zbiór ten obfituje również w spuścizny (głównie korespondencję). W roku 1986 przygotowano w OR BUWr *Inwentarz zbioru korespondencji i autografów /Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu/*, T.1-2 (maszynopis w OR BUWr). Przy korzystaniu z tego opracowania pomocny jest kartkowy *Indeks korespondencji* w układzie alfabetycznym.

W przypadku zbioru dawnej wrocławskiej Biblioteki Miejskiej (dalej: BMWr) do dyspozycji stoją również dwa katalogi rękopiśmienne: dla zbioru *Rehdiger(i)any* tzw. katalog M.A.Guttmana-H.Markgraфа (sygn. Akc.1967/3, trzy tomy łącznie z indeksami), którego spisywanie w latach 40-tych XIXw. rozpoczął Moritz Adolph Guttmann (1800-?), a kontynuował od 1890r. Hermann Markgraf (por. spuścizny). W początkach XXw. zainicjowano opracowywanie nowego katalogu, którego celem miało być m.in. objęcie całego zbioru dawnej BMWr, a nie tylko kolekcji zgromadzonej przy kościele św.Elżbiety we Wrocławiu. Jednakże to liczące 13 tomów opracowanie posiada szereg luk, a jego opisy koncentrują się głównie na charakterystyce zewnętrznej strony rękopisu. Katalog ten nie ma również indeksów. Dlatego nadal pomocne są rejestry zamieszczone w opracowaniu M.A.Guttmana-H.Markgraфа, odnoszące się jednak tylko do zbioru *Rehdiger(i)any*. Wykorzystywany jest również *Indeks autorów dzieł rękopiśmiennych dawnej Biblioteki Miejskiej we Wrocławiu* w porządku alfabetycznym oraz *Kartoteka inwentarzowa zbioru dawnej Biblioteki Miejskiej we Wrocławiu*. W odniesieniu do zbiorów dawnych bibliotek przy kościołach św.Marii Magdaleny i św.Bernardyna we Wrocławiu wciąż korzysta się ze starszych, pozbawionych niestety indeksów, oraz oddających jedynie układ ustawienia na półkach, rękopiśmiennych katalogów: *Catalog der Handschriften der Magdalenen-Kirchen-Bibliothek mit zu Grunde Legung der früheren im Jahre 1729 angefertigten gemacht und dictirt von dem zeitigen Bibliothecar Dr. Carl Schoenborn Director des Magdalenen-Gymnasiums. Breslau 1847.* (sygn. Akc.1967/4; oraz sygn. Akc.1967/5) i *Verzeichniss der in der Kirchen-Bibliothek zu St.Bernhardin in Breslau aufbewahrten Handschriften 1847* (sygn. Akc.1967/6). Spośród zachowanych katalogów rękopiśmiennych dawnej BMWr wymienić należy również katalogi korespondencji XVIw. (sygn. Akc.1967/8, T.1-4 oraz indeks) i XVIIw. (sygn. Akc.1967/9, T.1-2 oraz indeks), w sumie zawierające spis ok.6000 listów, tak w oryginałach, kopiach, jak i wydanych drukiem. W OR BUWr przechowywanych jest również kilka katalogów sztambuchów ze zbioru dawnej BMWr: katalog sztambuchów od nr 151-188 (sygn. Akc.1967/12; zapewne fragment większej całości); *Verzeichniss über die Sammlung von Stammbüchern in der Stadtbibliothek zu Breslau* (sygn. Akc.1967/14); *Verzeichniss der nachstehend citierten Stammbücher der Stadtbibliothek Breslau* (sygn. Akc.1967/13, T.1-2) oraz *Katalog der Stammbücher der Stadtbibliothek Breslau. Band 1: Nummer 1-230* (sygn. Akc.1967/11). Z opracowań bibliotekarzy zachowały się również: *Register zu der Autographen-Sammlung der Stadtbibliothek zu Breslau.* (sygn. Akc.1967/15), oraz dwa katalogi rękopisów S.B.Klosego: *Katalog zu den Handschriften Klose. Klose'sche Handschriftensammlung Hs. Kl.1-248.* (sygn. Akc.1967/17) i *Katalog der S.B.Klose'schen Handschriften-Sammlung, umfassend Hs. Kl.1 bis 248.* (sygn. Akc.1967/16).

Nadmienić należy, że w *Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften* (Potsdam) znajduje się szereg opisów rękopisów ze zbioru dawnych BUWr i BMWr, sporządzonych w czasie

akcji katalogowania zasobów obu bibliotek w pocz.XXw., które po wydaniu ich na mikrofilmach będą pomocne przy opracowywaniu zbioru przechowywanego w BUWr.

Stosunkowo najslabiej rozpoznana jest kolekcja manuskryptów pochodząca z różnych bibliotek śląskich i górnołużyckich (tzw. *Zbiory zabezpieczone, Akcesja*), która trafiła do BUWr po zakończeniu II wojny światowej. W przypadku większości z nich jedyne krótkie, właściwie o charakterze inwentarzowym, opisy znajdują się w 4 księgach Akcesji, obejmujących wpisy od roku 1947 po dzień dzisiejszy. W użyciu jest również kartkowy indeks imiennie-rzeczowy do zbioru *Akcesji*, w układzie alfabetycznym, sporządzony jednak jedynie w oparciu o zapisy w księgach akcesyjnych. Na dobrą sprawę zbiór ten nie dysponuje (poza Biblioteką Gimnazjum w Zgorzelcu) żadnym całościowym lub częściowym współczesnym katalogiem. Tylko część ze zgromadzonych w niej rękopisów (w większości średniowiecznych), np. z bibliotek przy kościele św.Piotra i Pawła w Legnicy czy Górnołużyckiego Towarzystwa Naukowego ze Zgorzelca, posiada starsze katalogi drukowane. Przyczyny tego stanu rzeczy dopatrywać się można tak w braku możliwości określenia pochodzenia części zbioru, jego różnorodności proveniencyjnej i tematycznej; braku dokładniejszego rozeznania co do zawartości zasobu, oraz fakcie, iż zdecydowana większość rękopisów tu zgromadzonych wywodzi się z wieków XVI-XIX, a więc z czasów, gdy manuskrypt utracił już swoje pierwszorzędną znaczenie w badaniach źródło- i kulturoznawczych.

Bibliogr.: Informatory, przewodniki:

- J.G.Thomas: *Handbuch der Literaturgeschichte von Schlesien*, Hirschberg 1824, s.99-100. -
- M.Fürstenau, R.Eitner: *Verzeichniss öffentlicher Bibliotheken Deutschlands, in denen Musikwerke aufbewahrt werden* W: Monatshefte für Musik-Geschichte Jg.4: 1872, s.10-11, 23, 25-26, 28. -
- W.Molsdorf: *Das Schrift-, Buch- und Bibliothekswesen in Schlesien* In: Schlesische Landeskunde. Geschichtliche Abteilung. Hrsg.v. F.Kampers, Leipzig 1913, s.227-246. – E.Chwalewik: *Zbiory polskie. Archiwa, biblioteki, gabinety, galerje, muzea i inne zbiory pamiątek przeszłości w ojczyźnie i na obczyźnie w porządku alfabetycznym według miejscowości ułożone*, T.2: N-Ż, Warszawa-Kraków 1927 (reprint: Kraków 1991), s.524-526. – P.Epstein: *Aus Breslauer Bibliotheken und Sammlungen (Musik)* W: Schlesische Monatshefte Jg.6: 1929, s.317-318. – K.Piotrowicz: *Polonica w Niemczech*. Nauka polska. Jej potrzeby, organizacja i rozwój. XVIII, Warszawa 1934, s.156-158. – W.Frels: *Deutsche Dichterhandschriften von 1400 bis 1900. Gesamtkatalog der eigenhändigen Handschriften deutscher Dichter in den Bibliotheken und Archiven Deutschlands, Österreichs, der Schweiz und der ČSR*, Leipzig 1934, s.344, 349-350, passim. – W.Göber: *Das Verzeichnis der Handschriften im Deutschen Reich* W: Zentralblatt für Bibliothekswesen (dalej: ZfB) Jg.55: 1938, s.505-510. – K.Świerkowski: *Co wiemy o rękopisach w bibliotekach polskich*. Osobne odbicie z „Pamiętnika Literackiego” R.41, Wrocław 1950, s.6. – S.Nawara: *Biblioteka Uniwersytecka* W: Uniwersytet Wrocławski w latach 1945-1955. Red.J.Fiema, W.Floryan, A.Knot et alii, T.1, Wrocław 1959, s.319-340. – M.Walter: *Zbiory rękopiśmienne Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu* W: Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka (dalej: Sobótka) R.XIV: 1959, s.592-595. -
- idem: *Zbiory rękopiśmienne Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu /1947-1962/. Organizacja. Stan. Zarys historyczny*, Wrocław 1963, ss.118 (maszynopis w OR BUWr). -
- A.Świerk: *Z problematyki badań nad dziejami śląskich bibliotek klasztornych* W: Sobótka R.17: 1963, s.18-24. –
- B.Kocowski: *Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu*, Wrocław 1968 (s.32-37: Rękopisy). –
- K.Korzon, M.Zawilska: *Przewodnik po bibliotekach Wrocławia*, Wrocław 1968, s.169-171. –
- M.Szczerbiński: *Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu*, Uniwersytet Wrocławski w latach 1945-1970. Księga jubileuszowa pod red. W.Floryana, Wrocław-Warszawa-Kraków 1970, s.292-293 (Oddział Rękopisów). –
- K.Korzon, M.Zawilska: *Biblioteki i księgozbiory naukowe Wrocławia. Informator*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1974, s.27-34. -
- J.Czachowska, R.Loht: *Przewodnik polonisty. Bibliografie, słowniki, biblioteki, muzea literackie*, Wrocław 1981, s.581-582. –
- R.Ergetowski: *Universitätsbibliotheken und Bibliotheken der Akademie der Wissenschaften in Polen. Abriss der Geschichte* (Symbolae Slavicae 14), Frankfurt am Main-Bern 1981, s.28-29. -

K.Jażdżewski, *Informator o zbiorze rękopisów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu*, Wrocław (b.d.), ss.71 (maszynopis w OR BUWr). – K.Jażdżewski: *Wrocław. Biblioteka Uniwersytecka W: Zbiory rękopisów w bibliotekach i muzeach w Polsce*. Przewodnik. Opr. D.Kamolowa przy współudziale K.Muszyńskiej, Warszawa 1988, s.320-329. – W.Mrozowicz: *Stan opracowania książki rękopiśmiennej ze zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu W: Roczniki Biblioteczne R.32: 1988*, s.93-106. – B.Snela: *Über die Kataloge der Handschriftensammlung in der Bibliothek der Universität Wrocław W: Acta Universitatis Wratislaviensis (dalej: AUW) nr 1327. Germanica Wratislaviensia 93 /Microfiche/, Wrocław 1992*, s.438-456. – J.Soszyński: *Seminarium kodykologiczne w Bibliotece Uniwersyteckiej we Wrocławiu W: Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 37: 1992*, s.211-212. – O.Kape: *Die Geschichte der wissenschaftlichen Bibliotheken in Breslau in der Zeit von 1945 bis 1955, unter besonderer Berücksichtigung der Universitätsbibliothek*, St.Katharinen 1993, s.80-85. – A.Kolbuszewska: *Breslau. B.Bibliotheken W: Die Musik in Geschichte und Gegenwart. Allgemeine Enzyklopädie der Musik. 2, neubearbeitete Ausgabe hrsg. v. L.Finscher. Sachteil 2: Böh-Enc, Kassel-Weimar 1995*, szp.158-161. – J.Ożóg: *Zarys historii Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu (AUW nr 1637. Bibliothecalia Wratislaviensia I)*, Wrocław 1995, s.123-125. – W.Mrozowicz: *Współczesne badania kodykologiczne na Śląsku (Ich stan i perspektywy) W: Acta Universitatis Carolinae. Philosophica et historica 1. Z pomocnych věd historických 13: 1996*, s.101-109. – S.Kądzielski, W.Mrozowicz: *Rękopisy (rozdz.IV) W: Polonika zagraniczne w Bibliotece Uniwersyteckiej we Wrocławiu. Informator. Opr. J.Fercz, E.Pitak (Zbiory i Prace Polonijne Bibliotek Polskich. T. 8)*, Wrocław 1998, s.149-166. – A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek Breslau im Spiegel der Erinnerung. Geschichte – Bestände – Forschungsstätte (Quellen und Darstellungen zur schlesischen Geschichte Bd.28.)*, Sigmaringen 1997, ss.201 (o zbiorze rękopisów znajdującym się obecnie w BUWr na s.19-28, 33-34, 40-41, 61-64, 134-136, 158-159, 179-180 – autorstwa W.Mrozowicza).

Katalogi drukowane, ważniejsze zestawienia rękopisów:

Die Handschriften der Staats- und Universitätsbibliothek Breslau

Bd.1: Lief. 1-2. Bearb. von W. Göber, J.Klapper et alii (Verzeichnis der Handschriften im Deutschen Reich. Tl.1, Bd.1) Leipzig 1938-1939, ss.160.

- *Catalogus manu scriptorum codicum medii aevi Latinorum signa 180-260 comprehendens.*

Compositus a C.C.Jażdżewski (Bibliotheca Universitatis Wratislaviensis), Wratislaviae 1982, ss.545. – *Katalog rękopisów obejmujący sygnatury 6268-6790. Dawny zbiór Biblioteki J.G.Milicha w Zgorzelcu. Cz.II: Rękopisy nowożytny. Opracował L.Górecki (Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu)*, Wrocław 1990, ss.299. – *Catalogus codicum medii aevi manuscriptorum qui in Bibliotheca Universitatis Wratislaviensis asservantur signa 6055-6124 comprehendens (Codices Milichiani vol.1).* Composuerunt S. Kądzielski et W.Mrozowicz, quibus auxilium tulerunt J.Gromadzki, J.Przytulski et H.Strzelecka-Ascher, Wratislaviae 1998, ss.307.

Verzeichniss der in der gesellschaftlichen Bibliothek befindlichen Manuscripte, Die Bibliothek der Oberlausitzischen Gesellschaft der Wissenschaften alphabetisch verzeichnet. Th.2: M-Z. Bearb.v.

J.G.Neumann, Görlitz 1819, s.545-580. – G.A.Stenzel: *Notitia librorum manuscriptorum, historiam Silesiacam spectantium, quos servat Bibliotheca Academica. Indicit ... C.A.D.Unterholzner*,

Wratislaviae 1821, ss.10. – G.A.Stenzel: *Verzeichniss einiger Handschriften deutscher Geschichts-Quellen der Universitäts-Bibliothek in Breslau W: Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche*

Geschichtskunde Bd.3: 1821, s.451-453 (błędnie: Universitäts-Bibliothek, prawidłowo: Bibliothek zu St.Elisabeth /Redigher(i)ana/). – G.A.Stenzel: *Notitiae librorum manuscriptorum historiam Silesiacam spectantium, quos servat Bibliotheca Academica, conitnuatio. Indicit ... H.Steffens*,

Wratislaviae 1822, ss.8. – G.A.Stenzel: *Erstes Verzeichniss der auf der Central-Bibliothek in Breslau befindlichen, zur Geschichte Deutschlands im Mittelalter gehörigen Handschriften der*

Quellenschriftsteller, nebst einer Beschreibung der dortigen Handschrift des Mariunus Scotus W: Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde Bd.4: 1822, s. 93-120 (szczególnie

s.93-105). - J.G.Thomas: *op.cit.*, passim (autor wymienia szereg rękopisów z różnych bibliotek śląskich). - E.Th.Gaupp: *Ein Verzeichniss von 24 Handschriften mit Deutschen Rechtsquellen des Mittelalters* W: idem: Das Schlesische Landrecht oder eigentlich Landrecht des Fürstenthums Breslau von 1356 an sich und in seinem Verhältnisse zum Sachsenspiegel dargestellt, Leipzig 1828, s.279-304. - A.W.J.Wachler: *Catalogus manuscriptorum codicum auctorum classicorum cum Graecorum tum Latinorum* W: idem: Thomas Rehdiger und seine Büchersammlung in Breslau. Ein biographisch-literärischer Versuch, Breslau 1828, s.37-57. - G.A.Stenzel: *Zweites Verzeichniss der auf der Central-Bibliothek in Breslau befindlichen, zur Geschichte Deutschlands im Mittelalter gehörigen Handschriften der Quellenschriftsteller* W: Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde (dalej: AdG) Bd.6: 1838, s.93-94. - G.A.Stenzel: *Verzeichniss der zur Geschichte Deutschlands im Mittelalter gehörigen Handschriften, welche sich in der Bibliothek zu St. Elisabeth in Breslau befinden* W: AdG Bd.6: 1838, s.95-99. - *Libri manuscripti* W: Index librorum quibus Bibliotheca Regia Universitatis Litterariae Vratislaviensis anno MDCCCXLII aucta est, Vratislaviae, s.3. - *Catalogus codicum medii aevi medicorum ac physicorum qui manuscripti in bibliothecis vratislaviensibus asservantur*. Part.I: Praemissae sunt de bibliothecarum vratislaviensium codicibus manuscriptis medii aevi medicis observationes generales auctore A.G.E.Th.Henschel, Vratislaviae 1847, ss.56. - *Catalogus codicum medii aevi medicorum ac physicorum qui manuscripti in bibliothecis vratislaviensibus asservantur*. Part.II: Inest synopsis chronologica scriptorum medii aevi medicorum ac physicorum quae codicibus bibliothecarum vratislaviensium continentur auctore A.G.E.Th.Henschel, Vratislaviae 1847, szp.60. - *Handschriften und Incunabeln*, Index librorum quibus Bibliotheca Regia Universitatis Litterariae Vratislaviensis anno MDCCCLI aucta est, Vratislaviae, s.3. - W.Wattenbach: *Die Preussischen Handschriften-Verzeichnissen* W: AdG Bd.11: 1858, S.688-756 (na s.697-707: E. Schlesien). - M.Brann: *Handschriftliches aus der Breslauer Stadtbibliothek /Separatum/*, b.m., b.d., s.371-381. - [H.] Luchs: *Sechs unedirte schlesische Wappenbücher /Separatum/*, b.m., b.r., s.1-4. - H.Palm: *Lateinische Lieder und Gedichte aus schlesischen Kloster-Bibliotheken* W: Abhandlungen der Schlesischen Gesellschaft für vaterländische Cultur. Philosophisch-historische Abtheilung H.2, 1862, s.74-97. - *Wegweiser durch die schlesischen Geschichtsquellen bis zum Jahre 1550*. Hrsg.v. C.Grünhagen, Breslau 1876, ss.39; Zweite, vermehrte Auflage, Breslau 1889, ss.46. - E.Volger: *Ueber die Sammlung von Stammbüchern (77 Stück) in der Stadtbibliothek zu Breslau* W: Schlesiens Vorzeit im Bild und Schrift 44: 1880, s.445-475. - *Catalogus codicum Graecorum qui in Bibliotheca Urbica Vratislaviensi adservantur* a philologis Vratislaviensibus compositus... Accedit appendix qua gymnasii regii Fridericiani codices Graeci describuntur, Vratislaviae 1889, ss.90. - E.Bohn: *Die musikalischen Handschriften des XVI. und XVII. Jahrhunderts in der Stadtbibliothek Breslau. Ein Beitrag zur Geschichte der Musik im XVI. und XVII. Jahrhundert*, Breslau 1890, ss.423. - C.Miaskowski: *Beiträge zur Krakauer Theologengeschichte des XV. Jahrhunderts. Aus Breslauer Handschriften*. Sonderabdruck aus dem Jahrbuch für Philosophie und spekulative Theologie Bd.13: 1899, S.479-499, Paderborn /b.r./, ss.23. - M.Bersohn: *O Iluminowanych Rękopisach Polskich*, Warszawa 1900, s.37-50. - *Die Handschriften der Petro-Paulinischen Kirchenbibliothek zu Liegnitz*. Bearbeitet von W.Gemoll, Liegnitz 1900, ss.68. - C.Brockelmann: *Verzeichnis der arabischen, persischen, türkischen und hebräischen Handschriften der Stadtbibliothek zu Breslau*, Breslau 1903, ss.53. - J.Klapper: *Exempla aus Handschriften des Mittelalters* (Sammlung mittellateinischer Texte 2), Heidelberg 1911, ss.87. - *Catalogus codicum Latinorum classicorum qui in Bibliotheca Urbica Vratislaviensi adservantur ... compositus* a K.Ziegler, Vratislaviae 1915, ss.288, tab.4. - E.Kirsch: *Die Bibliothek des Musikalischen Institututs bei der Universität Breslau. Ein Beitrag zur Kenntnis von dem Anteil Schlesiens an den musikalischen Strömungen des 16.-18. Jahrhunderts*, Hundsfield, Bez.Breslau 1922, ss.84. - M.Hippe: *Aus alten Stammbüchern der Breslauer Stadtbibliothek* W: Schlesische Monatshefte (dalej: SchM) Jg.1: 1924, s.82-86. - *Katalog der Ausstellung im Kunstgewerbemuseum*. August/November 1926 (Aus Breslauer öffentlichen Bibliotheken und Archiven), Breslau 1926,

s.9-19, 41-45. - J.Klapper: *Das mittelalterliche Volksschauspiel in Schlesien* W: Mitteilungen der Schlesischen Gesellschaft für Volkskunde Bd.29: 1928, s.168-216. - G. Richter: *Verzeichnis der orientalischen Handschriften (Staats- und Universitätsbibliothek Breslau)*, Leipzig 1933, ss.63. – W.Podlacha: *Minjatury śląskie do końca XIV wieku* W: Historia Śląska od najdawniejszych czasów do roku 1400. T.3. Red. W.Semkowicz, Kraków 1936, s.186-246. - F.Feldmann: *Musik und Musikpflege im mittelalterlichen Schlesien* (Darstellungen und Quellen zur schlesischen Geschichte), Breslau 1938, ss.210, 31. - H.Hoffmann: *Schlesische Kirchenbüchereien* W: Archiv für schlesische Kirchenbüchereien Bd.4: 1939, 91-124. - E.Kloss: *Die schlesische Buchmalerei des Mittelalters*, Berlin 1942, ss.243, tab.282. - T.Dobrowolski: *Sztuka na Śląsku* (Pamiętnik Instytutu Śląskiego. Seria II. 12), Katowice-Wrocław 1948, s.46-52, 177-195. - M.Walter: *Śląskie polonica rękopiśmienne w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu*. Cz.I W: Sobótka R.3: 1948, s.292-313 oraz Separatum, Wrocław 1949, ss.31, tab.11. - St. Sawicka: *Straty wojenne zbiorów polskich w dziedzinie rękopisów iluminowanych*, Warszawa 1952, ss.97 (s.63-73: Wrocław. Biblioteka Uniwersytecka (Zbiory dawnej Biblioteki Uniwersyteckiej; Zbiory dawnej Biblioteki Miejskiej); s.74-77: Wrocław. Muzeum Przemysłu Artystycznego). - M.Walter, T.Cieński: *Wystawa średniowiecznych rękopisów iluminowanych od XII-XV wieku. Grudzień-styczeń 1952-1953. Informator*, Wrocław 1952 /maszynopis/. – H.Sadowska, H.Szwejkowska: *Związki kulturalne Śląska z Polską w epoce Odrodzenia*. Wystawa druków i rękopisów listopad 1953-luty 1954. Wstęp historyczny: K.Głombiowski, Wrocław 1953, ss.96, il.4. - R.Kohnowa: *Zbiory rękopisów wschodnich w bibliotekach wrocławskich* W: Przegląd Orientalistyczny R.6: 1954, s.283-291. - K.Aland: *Die Handschriftenbestände der polnischen Bibliotheken, insbesondere an griechischen und lateinischen Handschriften von Autoren und Werken der klassischen bis zum Ende der patristischen Zeit. Ein vorläufiger Bericht auf Grund einer Studienreise im November/Dezember 1955*, Berlin 1956, s.36-46. – L.Meier OFM: *Die Werke des Erfurter Kartäusers Jakob von Jüteborg in ihrer handschriftlicher Überlieferung* (Beiträge zur Geschichte der Philosophie und Theologie des Mittelalters Bd.37, H.5), Münster Westf. 1955, passim. - K. Jazdzewski: *Rękopisy autorów klasycznych w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu i ich opracowanie* W: Druga Konferencja Naukowa Komisji Bibliografii i Bibliotekoznawstwa Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, Wrocław 3-5.XI.1954. Referaty i dyskusja. (Śląskie Prace Bibliograficzne i Bibliotekoznawcze T.4), Wrocław 1957, s.195-218. - W.Schenk: *Zagadnienie zależności kultu św.Stanisława biskupa od kultu św.Tomasza Kantuarijskiego w świetle śląskich rękopisów liturgicznych* W: Roczniki Teologiczno-Kanoniczne (dalej: RTK) R.4: 1957 (wyd.1959), s.73-85. – J.Wojtkowski: *Wiara w Niepokalane Poczęcie Najświętszej Marii Panny w Polsce w świetle średniowiecznych zabytków liturgicznych. Studium historyczno-dogmatyczne*, Lublin 1958, ss.272 (szczególnie s.9-11, passim). - W.Schenk: *Kult liturgiczny św.Stanisława biskupa na Śląsku w świetle średniowiecznych rękopisów liturgicznych. Studium historyczno-liturgiczne*, Lublin 1959, ss.135. - J.Woronczak: *Rękopisy uncjalne Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu* W: Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego (dalej: Sprawozdania WTN) Seria A 15, 1960, s.23-25. - W.Schenk: *Rękopisy liturgiczne dawnej Biblioteki Miejskiej we Wrocławiu (XIII-XVw.)* W: RTK R.6: 1959 (wyd.1960), s.77-98. - A.Schmidtovà: *Z bohemik v Bratislavské Universitní knihovny* W: Listy Filologické R.8 (83): 1960, s.98-105. - W. Schenk: *Rękopisy liturgiczne od XIII do XV wieku w Bibliotece Uniwersyteckiej we Wrocławiu*, Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne (dalej: ABMK) 2: 1961, s.185-206. - W. Schenk: *Rękopisy liturgiczne od XIII do XV wieku w Bibliotece Uniwersyteckiej we Wrocławiu. II* W: ABMK 6: 1963, s.191-209. - K.Głombiowski: *Dzieło Jana Długosza i Marcina Kromera na Śląsku* W: Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Wrocławskiego. Seria A, Nr 38. Bibliotekoznawstwo III: 1962, s.39-59. - J.Chwałek: *Zabytki cheironomiczne z Biblioteki Uniwersytetu Wrocławskiego. Studium paleograficzno-muzykologiczne*. Diss.KUL, Lublin 1964 /maszynopis/. - *Katalog rękopisów arabskich*. Opr.W.Dembski. Red.A.Zajączkowski (Katalog rękopisów orientalnych ze zbiorów polskich T.V, cz.1) Warszawa 1964 s.161-199. – *Katalog rękopisów tureckich i perskich*.

Opr. T. Majda. Red. A. Zajęczkowski (Katalog rękopisów orientalnych ze zbiorów polskich T. V, cz. 2), Warszawa 1967, s. 14, 17-93. - W. Korta: *Średniowieczna annalistyka śląska* (Prace Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego Seria A, nr 113), Wrocław 1966, ss. 408. - E. Koschmieder: *Über einige kyrillische Neumenhandschriften der Universitätsbibliothek zu Breslau* W: Symbola Hans Jessen oblata. Hrsg. v. Göttinger Arbeitskreis, Würzburg 1967, s. 145-154. - R. M. Libor: *Ars Cisterciensis. Buchmalerei aus mittel- und ostdeutschen Klosterbibliotheken*, Würzburg 1967, s. 46-53, 61-75. - K. Migoń: *Rękopisy orientalne na Śląsku do końca XVIII wieku i ich właściciele* W: A UW nr 46. Bibliotekozanwstwo IV: 1966, s. 27-60. - P. Kielar OP: *Nieznane źródła rękopiśmienne do historii dominikanów na Śląsku w okresie reformacji* W: Sprawozdania Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 1 stycznia 1970 – 31 grudnia 1970, 19: 1971, s. 110-118. - *Handschriften mit mehrstimmiger Musik des 14., 15. und 16. Jahrhunderts. Mehrstimmige Musik in italienischen, polnischen und tschechischen Quellen des 14. Jahrhunderts. Mehrstimmige Stücke in Handschriften aller Länder aus der Zeit um 1400-1425/30. Organale Sätze im älteren Stil und mehrstimmige Stücke in Choralhandschriften des 15. und 16. Jahrhunderts.* Beschrieben und inventarisiert von K. von Fischer und hrsg. in Zusammenarbeit mit M. Lütolf (Répertoire international des sources musicales B IV⁴), München-Duisburg 1972, s. 1154-1164. - Z. Siejka: *Średniowieczne oprawy introligatorskie w zbiorze rękopisów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu*, Wrocław 1972, ss. 120 (praca magisterska UW, kopia maszynopisowa w OR BUWr pod sygn. Akc. 1980/65). - Z. Siejka: *Średniowieczne oprawy introligatorskie w zbiorach rękopisów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu* W: Sprawozdania WTN, Seria A, nr 28: 1973 (wyd. 1974), s. 93-96. - K. Zawadzka: *Ze źródeł i stanu badań dotyczących dawnych klasztornych bibliotek dominikanów w polskich prowincjach* W: Nasza Przeszłość 39: 1973, s. 213-228. - M. Garel: *Manuscrits hébreux en Pologne* W: Revue d'Histoire des Textes T. 5: 1975, s. 367. - A. Karłowska-Kamzowa: *Rysunki skryptorów. Ze studiów nad śląskimi zbiorami gotyckich rękopisów iluminowanych* W: Roczniki Sztuki Śląskiej R. 10: 1976, s. 184-196. - D. Mertens: *Iacobus Carthusiensis. Untersuchungen zur Rezeption der Werke des Kartäusers Jakob von Paradies (1381-1465)* (Veröffentlichungen des Max-Planck-Instituts für Geschichte 50), Göttingen 1976, ss. 316 (szczególnie s. 297-298). - Ja. N. Ščapov: *Vostočnoslavjanskije i južnoslavjanskije rukopisnye knigi v sobranijach Pol'skoj Narodnoj Respubliki*, Moskva 1976, s. 91-101 (Vroclav. Biblioteka Vroclavskogo Universiteta). - A. Karłowska-Kamzowa: *Gotyckie rękopisy iluminowane na Śląsku (do 1450r.)* W: Średniowieczna kultura na Śląsku. Zbiór materiałów sesji naukowej Towarzystwa Miłośników Ziemi Brzeskiej i Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego Brzeg 18-19 X 1974r. Red. R. Heck, Wrocław 1977, s. 101-122, il. 24. - A. Lewicka-Kamińska: *Z dziejów średniowiecznej oprawy książkowej na Śląsku* W: Roczniki Biblioteczne (dalej: RB) R. 21: 1977, s. 27-90, fot. 39. - S. Solicki: *Z problematyki średniowiecznych bibliotek śląskich* W: Średniowieczna kultura na Śląsku. Zbiór materiałów sesji naukowej Towarzystwa Miłośników Ziemi Brzeskiej i Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego Brzeg 18-19 X 1974r. Red. R. Heck, Wrocław 1977, s. 21-43. - M. Walter: *Śląskie polonica rękopiśmienne w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu*. Cz. II, Wrocław 1977, ss. 47, tab. 9. - H. Manikowska: *Legenda św. Jadwigi – obieg i transformacja* W: Kultura elitarna a kultura masowa w Polsce późnego średniowiecza. Red. B. Geremek, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1978, s. 155-171. - A. Karłowska-Kamzowa: *Malarstwo śląskie 1250-1450*, Wrocław 1979, ss. 138, ill. 134 (passim). - S. Rybandt: *Katalog ksiąg zachowanych z średniowiecznej biblioteki cystersów w Rudach*, Warszawa 1979, ss. 123. - W. Korta: *Ośrodki twórczości rocznikarskiej Śląska* W: Dawna historiografia śląska. Materiały sesji naukowej odbytej w Brzegu w dniach 26-27 listopada 1977r., Opole 1980, s. 9-43. - S. Solicki: *Historiografia w średniowiecznych bibliotekach wrocławskich* W: Dawna historiografia śląska..., s. 135-157. - I. Banet, M. Szyrocki: *Die Stammbücher der Universitätsbibliothek Wrocław des 16. bis 18. Jahrhunderts* W: Stammbücher als kulturhistorische Quellen. Hrsg. v. J.-U. Fechner (Wolfenbütteler Forschungen Bd. 11), München 1981, s. 65-71. - W. Węgrzyn-Klisowska: *Wielogłosowy repertuar*

europijski na Śląsku w okresie średniowiecza W: Tradycje śląskiej kultury muzycznej III. Konferencja naukowa 25-26 marca 1980r. (PWSM we Wrocławiu. Zeszyty Naukowe nr 28), 1981, s.155-168. - *Iter Italicum. Accedunt alia itinera. A finding list of uncatalogued or incompletely catalogued manuscripts of the renaissance in italian and other libraries*. Compiled by P.O.Kristeller. Vol.III (Alia itinera I): Australia to Germany, London-Leiden 1983 (na s.387-390: Görnitz. Milich'sche Bibliothek). - E.Białek, J.Frans: *Neerlandica in den Handschriftenbeständen der Universitätsbibliothek Wrocław* W: A UW nr 837. *Neerlandica Vratislaviensia* II: 1985, s.417-424. - P.Spunar: *Repertorium auctorum Bohemorum provectorum idearum post Universitatem Pragensem conditam illustrans* T.1-2 (Studia Copernicana XXV, XXXV), Wrocław-Warszawa-Praga 1985-1995, ss.479 (szczególnie s.459-462, passim), 295 (szczególnie s.283-284, passim). - *Inwentarz zbioru korespondencji i autografów. /Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu/*. T.1-2, Wrocław 1986, ss.301 /maszynopis w OR BUWr/. - A.Karłowska-Kamzowa: *Znaczenie iluminatorstwa cysterskiego dla rozwoju gotyckiej dekoracji rękopisów na ziemiach polskich (Śląsk, Pomorze, Wielkopolska)* W: Historia i kultura cystersów w dawnej Polsce i ich europejskie związki. Red. J.Strzelczyk, Poznań 1987, s.367-372. - W.Węgrzyn-Klisowska: *Muzyka w dawnym Wrocławiu* (Monografie Śląskie XXXVIII), Wrocław 1987, ss.137. - *Iter Italicum. Accedunt alia itinera. A finding list of uncatalogued or incompletely catalogued manuscripts of the renaissance in italian and other libraries*. Compiled by P.O.Kristeller. Vol.IV (Alia itinera II): Great Britain to Spain, London-Leiden 1989 (na s.421-440: Wrocław. Biblioteka Uniwersytecka). - K.Zawadzka: *Problem bibliotek franciszkańskich na Śląsku (1236-1810)* W: Zakony franciszkańskie w Polsce. Red. J.Kłoczowski, T.1: Franciszkanie w Polsce średniowiecznej, Cz.2-3, Kraków 1989, s.137-158. - *Census-Catalogue of Manuscript Sources of Polyphonic Music 1400-1550*. Compiled by the University of Illinois, Musicological Archives for Renaissance Manuscript Studies. Vol.IV: V-Z and Supplement. Ed. by H.Kellman (Renaissance Manuscript Studies 1), Neuhausen-Stuttgart 1990 (Reprint), s.144-164. - U.-D.Oppitz: *Deutsche Rechtsbücher des Mittelalters*. Bd.1, Wien 1990, s.3; Bd.2., Wien 1990, s.405-416. - L.Stachowski: *Stan i potrzeby wydawnictw źródłowych do dziejów Śląska w średniowieczu – źródła historiograficzne* W: Stan i potrzeby śląskoznawczych badań humanistycznych. Red.: K.Bobowski, R.Gładkiewicz, W.Wrzesiński, Wrocław-Warszawa 1990, s.201-214. - S.Wielgus: *Obca literatura biblijna w średniowiecznej Polsce*, Lublin 1990, ss.299. - L.Barg: *Rękopiśmienna książka medyczna w średniowiecznej Polsce*. Cz.I W: Archiwum Historii i Filozofii Medycyny 54: 1991, s.189-206 (szczególnie s.201-206); Cz.II: ibidem, 55: 1992, s.31-54 (passim). - K.Bobowski: *Ewolucja pisma neogotyckiego na Śląsku od początku XVI do połowy XX wieku*, Wrocław-Warszawa 1992, ss.173. - K.Jażdżewski: *Lubiąż. Losy i kultura umysłowa śląskiego opactwa cystersów (1163-1642)* (A UW nr 1081), Wrocław 1992, ss.272. - S.Wielgus: *Średniowieczna łacińskojęzyczna biblijstka polska*, Lublin 1992, ss.177 (passim). - *Średniowieczna książka rękopiśmienna jako dzieło sztuki. Katalog wystawy zorganizowanej w dniach 12.IX-31.X.1991 przez Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie przy współpracy Instytutu Historii Sztuki UAM w Poznaniu*. Autorzy katalogu: A.Karłowska-Kamzowa, L.Wetesko, J.Wiesiołowski, Gniezno 1993, s.29, 98-101, 104-105, 116-129, 136-139. - J.Gromadzki: *Średniowieczne cykle obrazowe z legendą o św.Jadwidze* W: Bitwa legnicka. Historia i tradycja. Red. W.Korta (Śląskie Sympozja Historyczne T.2), Wrocław-Warszawa 1994, s.310-319. - A.Kolbuszewska: *Legniccy kompozytorzy w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu (Dokumentacja źródeł XVI i XVII wieku)* W: Beiträge zur Musikgeschichte Schlesiens. Musikkultur-Organisationsgesellschaft. Tagungsbericht Liegnitz 1991. Hrsg. v. J.Stępowski und H.Loos, Bonn 1994, s.263-272, 281-283 (na s.272-281 tłum. w jęz. niemieckim). - A.Kolbuszewska: *Historische Grundlagen der Musiksammlungen in der Universitätsbibliothek zu Breslau* W: Die Musik der Deutschen im Osten und ihre Wechselwirkung mit den Nachbarn. Hrsg. v. K.W.Niemöller und H.Loos (Deutsche Musik im Osten Bd.6), Bonn 1994, s.295-302. - S.Solicki: *Napływ książek z ziem czeskich na Śląsk w średniowieczu* W: Polska-Śląsk-Czechy. Studia nad dziejami stosunków kulturalnych i politycznych w średniowieczu. Red. R.Gładkiewicz (A UW nr

1162. Historia LXXXI), Wrocław 1994, s.5-37. - Ks.S.Araszczuk: *Kult św.Jadwigi na Śląsku w świetle przedtrydenckich wrocławskich ksiąg liturgicznych*, Opole 1995, ss.198 (szczególnie s.15-18). - W.Mrozowicz: *Materiały rękopiśmienne dotyczące św.Jadwigi w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu* W: Księga Jadwiżańska. Międzynarodowe Sympozjum Naukowe *Święta Jadwiga w dziejach i kulturze Śląska* Wrocław-Trzebnica 21-23 września 1993 roku. Red. M.Kaczmarek, M.L.Wójcik, Wrocław 1995, s.233-249. – *Handschriften deutscher Autoren des Barock in den Beständen der Universitätsbibliothek in Wrocław. Katalog*. Bearbeitet von M.Czarnecka, S.Kiedroń, A.Mańko-Matysiak, M.Morawiec, W.Mrozowicz, E.Pietrzak, J.Szafarz unter der Leitung von K.Gajek (Uniwersytet Wrocławski. Instytut Filologii Germańskiej. Pracownia badań nad literaturą i kulturą baroku), Wrocław 1995,(ss.317 – w opracowaniu). - J.Soszyński: *Kronika Marcina Polaka i jej średniowieczna tradycja rękopiśmienne w Polsce* (Studia Copernicana XXXIV), Warszawa 1995, ss.190 (szczególnie s.89-100, 102-104). - J.Budzyński: *Dramat i teatr szkolny na Śląsku (XVI-XVIII wiek)* (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach nr 1572), Katowice 1996, ss.127. - J.Gromadzki: *Przemiany stylowe w śląskim malarstwie miniaturowym XIV i XV w. na przykładzie ksiąg liturgicznych z kościoła św.Elżbiety we Wrocławiu* W: Z dziejów wielkomejskiej fary. Wrocławski kościół św.Elżbiety w świetle historii sztuki i zabytków sztuki. Red. M.Zlat (AUW nr 1826. Historia sztuki X), Wrocław 1996, s.113-138. - A.Kolbuszewska: *Zbiory muzyczne kościoła św.Elżbiety we Wrocławiu* W: Z dziejów wielkomejskiej fary..., s.233-238.

Historia zbioru.

Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu (od 1945r.)

Oddział Rękopisów powstał w sierpniu 1947r. W wyniku prowadzonej w l.1945-1947 akcji koncentracyjnej rozproszonych zbiorów zgromadzono w nowo utworzonej BUWr materiały rękopiśmienne o różnej proveniencji. Część z nich przekazano następnie w latach 1947-1952 Archiwum Archidiecezjalnemu, Bibliotece Kapitułnej, Wojewódzkiemu Archiwum Państwowemu i Bibliotece Zakładu Narodowego im.Ossolińskich we Wrocławiu. Z kolei z Wojewódzkiego Archiwum Państwowego we Wrocławiu otrzymano w latach 1946-1947 m.in. dużą część kolekcji rękopisów pochodzących z dawnej BMWr.

BUWr powstała na bazie księgozbiorów dwóch dawnych bibliotek wrocławskich: *Staats- und Universitätsbibliothek* i *Stadtbibliothek* (przekazana Uniwersytetowi 8.VI.1946r.), oraz zbiorów zabezpieczonych (tzw. *Aksesja*) po II wojnie światowej. W latach 1948-1949 przekazano do Oddziału Rękopisów BUWr manuskrypty z Biblioteki Górnolżyckiego Towarzystwa Naukowego (wg M.Waltera: 655 rękopisów). W r.1948 Biblioteka Jagiellońska przesłała BUWr większość kolekcji rękopisów (ok.180) z biblioteki przy kościele św.Piotra i Pawła w Legnicy, a Biblioteka Narodowa w Warszawie w roku 1950 – ok.220 manuskryptów z Biblioteki hr.Schaffgotschów w Cieplicach. W l.1953-1955 Archiwum Państwowe we Wrocławiu przekazało BUWr bibliotekę J.G.Milicha (wg M.Waltera 520 rękopisów), oraz w r.1968 resztę rękopisów z tego zbioru (wg M.Szczerbińskiego: 165 jed.). W r.1958 Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych przekazała BUWr rękopisy rewindykowane z *Biblioteki SSSR im.V.I.Lenina* w Moskwie 425 (lub 423) rękopisów (w tym 8 jed. ze zbioru dawnego Muzeum Przemysłu Artystycznego i Starożytności we Wrocławiu) i spuścizny z dawnej BUWr. W r.1964 z Gimnazjum i Liceum w Kłodzku przejęto rękopisy byłego Kolegium jezuickiego (ok.350 jed.). Ponadto, jak podaje M.Walter, do BUWr trafiła część zbioru S.B.Klosego (56 wol.) z Archiwum Państwowego we Wrocławiu; 40 rękopisów ze Śląskiego Towarzystwa Kultury Krajowej; 12 wol. ze zbioru Śląskiego Towarzystwa Kultury Ludowej oraz 18 wol. z biblioteki Majoratu w Pyszczyńcu. W 1993r. Biblioteka Zakładu Narodowego im.Ossolińskich przekazała BUWr zbiór 88 sygn. z biblioteki benedyktynów w

Krzeszowie. W roku 1994 Biblioteka Narodowa w Warszawie przekazała BUWr miscellanea rękopiśmienne z Archiwum Schaffgotschow (41 sygn. w 177 wol.). Od lat 70-tych zaczęto gromadzić również spuścizny śląskich naukowców, głównie związanych z Uniwersytetem Wrocławskim

M. Walter podaje, że w roku 1948 liczba rękopisów z dawnej BUWr wynosiła ok 2500, 1910 uznano za zaginione; zaś ze zbioru dawnej BMWr przejąć miano ok.2000 rękopisów. S.Nawara podaje raz liczbę 9057 rękopisów znajdujących się w BUWr w roku 1949, za drugim zaś razem liczby manuskryptów pod względem proveniencji: z *Staats- und Universitätsbibliothek Breslau* 2700 jednostek, z *Stadtbibliothek Breslau* 1930, oraz „rękopisy różnej proveniencji” – 4836, co daje w sumie 9466 jednostek. W roku 1958 wg J.Reitera było ok.9800 rękopisów. W latach 1955-1959 w Oddziale Rękopisów znajdować się miało ok.10000 rękopisów (M.Walter), a w roku 1962 liczba rękopisów z dawnej BMWr wynosiła 1987, z dawnej BUWr 3141, a liczba rękopisów zaakcesjonowanych ok.5000. M.Walter, a za nim A.Świerk, podaje liczbę ok.3200 rękopisów (ok.80% przedwojennego zasobu) ze *Staats- und Universitätsbibliothek Breslau*, które znalazły się do r.1959 w BUWr. B.Kocowski w roku 1968 liczbę rękopisów w OR BUWr szacuje na ponad 10200 pozycji (z dawnej BUWr: 3141, z dawnej BMWr: 1987 i zbiory zabezpieczone: 5131). M.Szczerbiński liczbę rękopisów pochodzących ze *Staats- und Universitätsbibliothek Breslau* określa na ok.2700, zaś ze *Stadtbibliothek Breslau* - na ok.1800, oraz ok.4000 zbiorów zabezpieczonych, co wraz z późniejszymi nabytkami daje w r.1970 liczbę „około 10500 kodeksów oraz większych jednostek”. J.Ożóg podaje raz liczby 3141 (tu wliczył zapewne zwrócone dopiero w r.1958 rękopisy z ZSRR) i 1987, a za drugim razem liczby ok.2700, ok.1800, oraz ok.4000, w sumie ok.8500 rękopisów. O.Kape podaje za *Sprawozdaniem...BUWr*, że w r.1949 w BUWr znajdowało się 1853 woluminów rękopisów z dawnej BMWr, i 2060 z dawnej BUWr, a za B.Kocowskim w r.1968 - zasób manuskryptów pochodzących z tej biblioteki określa na 1987 jednostek, co daje ok.37% stanu sprzed wojny. W tymże roku liczba rękopisów pochodzących z dawnej BUWr wynosić miała 3141 jednostek, czyli ok.70% stanu pierwotnego. K.Jażdżewski liczbę kodeksów rękopiśmiennych ocenia na ok.12300 jed. Wg *Sprawozdania...za rok 1984* w OR BUWr znajdowało się 11380 jednostek inwentarzowych rękopisów w 12.733 woluminach. W.Mrozowicz podaje na rok 1988 liczbę 12862 rękopisów w OR BUWr.

Bibliogr.: M.Walter: *Białe kruki przy ulicy Szajnochy* W: Słowo Polskie R.3: 10.X.1948. Dodatek. - J.Reiter: *Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu. Informator*, Wrocław 1958, s.3-4. - S.Nawara: *op.cit.*, s.325, 330-331. - M.Walter: *O cennych nabytkach rękopiśmiennych Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu* W: RB R.3: 1959, 343-344. – idem: *Zbiory rękopiśmienne...*, s.592-593. – idem: *Zbiory rękopiśmienne.../1947-1962/...*, s.1-20, 48-91. – B.Kocowski: *Biblioteka...*, s.32. - A.Świerk: *Beiträge zur Geschichte schlesischer Privatbibliotheken bis zum Anfang des 16. Jahrhunderts* W: Archiv für schlesische Kirchengeschichte (dalej: ASchKg) Bd.27: 1969, s.76. – M.Szczerbiński: *op.cit.*, s.292-293. – K.Jażdżewski: *Informator...*, s.37,41. - *Sprawozdanie z działalności za rok 1984*. Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu, s.17-18. – W.Mrozowicz: *Rewindykacja zbiorów bibliotek wrocławskich po II wojnie światowej* W: *Sprawozdania WTN* Seria A, Nr 42, 1987, s.21-23. - W.Mrozowicz: *Stan...*, s.93. – O.Kape: *op.cit.*, s.80-84. - J.Ożóg: *op.cit.*, s.79, 81, 123-124. – A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s. 169-174. - W.Mrozowicz: *Die polnische Universitätsbibliothek Breslau (Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu)* W: *ibidem*, s.179-180.

Większe kolekcje:

1) Śląska Biblioteka Centralna (*Schlesische Zentralbibliothek*) (1810-1815) > Królewska i Uniwersytecka Biblioteka we Wrocławiu (*Königliche und Universitätsbibliothek Breslau*) (1815-

1919)> Państwowa i Uniwersytecka Biblioteka we Wrocławiu (*Staats- und Universitäts-Bibliothek Breslau*) (1919-1945). Zachowało się z jej zbioru w BUWr ok.3075 sygn. w ok.3267 wol. 3.VIII.1811r dekretem króla Prus Fryderyka Wilhelma III. powołano do życia na bazie jezuickiej *Universitas Leopoldina* i frankfurckiej *Universitas Viadrina* uniwersytet we Wrocławiu. Uczelnia ta przejęła biblioteki obu w/w szkół, w tym również kolekcje rękopisów. Podstawowy zrąb księgozbioru rękopiśmiennego nowej uczelni uformował się jednak w wyniku przeprowadzanej głównie w latach 1810-1812, mocą edyktu z 30.X.1810r., akcji sekularyzacyjnej klasztorów śląskich. Zdecydował on też o jej mediewistycznym charakterze. Po uroczystym otwarciu (19.X.1811r.) uniwersytetu nazwanego *Academia Viadrina Wratislaviensis*, połączono zbiory *Leopoldiny*, *Viadriny* oraz zwiezione do klasztoru wrocławskich augustianów Na Piasku (*Augustiner-Chorherrenstift auf der Sandinsel*) kolekcje poklasztorne pod nazwą *Schlesische Zentralbibliothek*. W roku 1815 bibliotekę przemianowano na *Königliche und Universitäts-Bibliothek (Bibliotheca Regia et Universitatis Wratislaviensis)* i nazwa ta przetrwała do ok.1919r., gdy to nazwano ją *Staats- und Universitätsbibliothek Breslau*. Na podstawie rękopiśmiennego katalogu J.Ch.Friedricha F.Milkau ocenia liczbę rękopisów (recte: sygnatur) przechowywanych w klasztorze Na Piasku w latach 1821-1822 na ponad 2000. Sukcesywnie w ciągu XIX wieku poprzez kupno, darowizny i zapisy testamentowe uzupełniano zbiór rękopisów. W 1875r. liczba rękopisów według *Adressbuch der Bibliotheken Deutschlands...* wynosiła ok.2900 jed. Ok.1899r. zbiór rękopisów liczył zdaniem J.Staendera (za nim M.Walter)z ok.4000 wol., zaś ok. roku 1927: (E.Chwalewik) 4500 rękopisów. Dziesięć lat później Biblioteka posiadała 4236 rękopisów (O.Kape), w r.1939 (M.Walter): 4246, a w roku 1943 (*Jahrbuch der Deutschen Bibliotheken* Jg.1943, oraz M.Walter, A.Świerk) 4410 wol. W wieku XIX rozpoczęto gromadzić w dawnej BUWr autografy literatów i uczonych związanych ze Śląskiem (ponad 2000 jed. od ok.700 osób). Pozyskiwano je przede wszystkim w drodze kupna lub daru. Znaczny ich przyrost odnotowano w latach 20-40-tych XX wieku, gdy to w ramach spuścizn do zbioru włączono w sumie ponad 11000 jednostek. Obecnie zbiór autografów wywodzący się z dawnej Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu określa się na 13761 jed. (listów, kart pocztowych, telegramów, biletów wizytowych, fotografii, drobnych utworów literackich). Pod względem chronologicznym obejmuje on okres od wieku XVIII po lata czterdzieste XX stulecia. Podczas II wojny światowej, w r.1944, większość zbiorów rękopiśmiennych wywieziono z miasta, do Henrykowa, a następnie Łąka Zdroju i Szczytnika koło Kłodzka. Powojenne straty w zbiorze rękopisów dawnej BUWr szacowane są na ok.30%.

Bibliogr.: J.G.Büsching: *Bruchstücke einer Geschaeftsreise durch Schlesien, unternommen in den Jahren 1810, 11, 12...* Bd.1, mit einem Anhang, worin vermischte Aufsätze, Schlesien betreffend, Breslau 1813, s.491-533 (szczególnie s.497-498). - *Adressbuch der Bibliotheken Deutschlands mit Einschluss von Oesterreich-Ungarn und der Schweiz*. Neu hrsg.v. J.Petzholdt, Dresden 1875, s.63-64. - J.Staender: *Die Handschriften der Königlichen und Universitätsbibliothek zu Breslau. I. Entstehung der Sammlung* W: Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens (dalej: ZGS) Bd.33: 1899, s.62-66. - F.Milkau: *Die Königliche und Universitäts-Bibliothek zu Breslau. Eine Skizze*. Sonderabdruck aus dem zweiten Teile der „Festschrift zur Feier des hundertjährigen Bestehens der Universität Breslau“ vermehrt um Inhaltsverzeichnis und Register, Breslau 1911, ss.119. - W.Molsdorf: *op.cit...*, s.242-244. - E.Chwalewik: *op.cit.*, T.2, s.524-525. - K.Piotrowicz: *op.cit.*, s.156-158. - *Jahrbuch der Deutschen Bibliotheken* hrsg.v. Verein Deutscher Bibliothekare Jg. 33: 1943, s.27. - F.Grieger: *Die letzten Tage einer Universitätsbibliothek* W: Breslauer Nachrichten. Mitteilungsblatt des Schlesier-Verbandes (dalej: BN) Jg.1: 15 August 1949, Nr.12, s.3-4; 1. September 1949, Nr.13, s.4-5. - H.Gruhn: *Das Ende der Staats- und Universitätsbibliothek Breslau* W: Nachrichten für wissenschaftliche Bibliotheken Jg.4: 1951, s.154-156. - K.Aland: *op.cit.*, s.36, 41-44. - A.Skura: *Biblioteki wrocławskie* W: Kwartalnik Opolski 1: 1955, passim. - M.Walter: *Zbiory rękopiśmienne.../1947-1962/...*, s.43-47. - A.Świerk:

Beiträge..., s.76. – *Historia Śląska*. T.II: 1763-1850. Cz.2: 1807-1850. Red. S.Michalkiewicz, Wrocław-Warszawa-Kraków 1970, s.449-450. – K.Jażdżewski: *Informator...*, s.1-29. – R.Ergetowski: *Universitätsbibliotheken* s.28-29. – J.Ożóg: *Zarys...*, 9-46. – O.Kape: *op.cit.*, s.14-25. – M.Pater: *Historia Uniwersytetu Wrocławskiego do roku 1918*, Wrocław 1997, s.207-209.

Większe kolekcje.

Biblioteka Uniwersytetu *Leopoldina* we Wrocławiu. (*Bibliotheca Universitatis Leopoldina*). Jej początki wiążane są z rokiem 1644, gdy to założono we Wrocławiu *Collegium Societatis Jesu*. Znaczącym nabytkiem tej biblioteki była kolekcja wrocławskiego biskupa pomocniczego Karla Franza Neandra (1626-1693), przekazana w roku 1693 wrocławskiemu kolegium jezuickiemu, podniesionemu kilkanaście lat później (1702) do rangi uniwersytetu. Na pocz. XXw. w *Königliche und Universitätsbibliothek Breslau* znajdowało się 12 jed. ze zbioru *Leopoldiny*, po II wojnie światowej wg K.Jażdżewskiego ocalało 7.

Bibliogr.: F.Milkau: *op.cit...*, s.17-23. – M.Walter: *Zbiory rękopiśmienne.../1947-1962/...*, s.45. – K.Jażdżewski, *Informator...*, s.14. – Ks. J.Mandziuk: *Księgozbiór Karola Franciszka Neandra biskupa sufragana wrocławskiego (1626-1693)* W: *Misericordia et veritas*. Księga pamiątkowa ku czci księdza Wincentego Urbana. Red. Ks.J.Mandziuk i Ks.J.Pater, Wrocław 1986, s.179-236. – J.Ożóg: *op.cit...*, s.9-10. – M.Pater: *op.cit.*, s.208.

Biblioteka Uniwersytetu we Frankfurcie nad Odrą (*Bibliotheca Universitatis Viadrina*) (ok.171 sygn. w ok.193 wol.). Tworzyły ją zbiory założonego w r.1506 Uniwersytetu we Frankfurcie nad Odrą (*Viadrina*). Przejęte z tej uczelni zbiory rękopiśmienne składały się z trzech kolekcji: tzw. uniwersyteckiej (85 jed., z czego zachowało się obecnie ok.50 sygn. w ok.57 wol.), oraz dwóch zapisanych na mocy testamentów: teologa, profesora historii, filozofii i prawa na Uniwersytecie we Frankfurcie, Wolfa Balthasara Adolfa Steinwehra (1704-1771)(wg F.Milkau: 181 jed.) i prawnika, profesora Gimnazjum Akademickiego w Szczecinie, Johanna Karla Konrada Oelrichsa (1722-1798)(wg F.Milkau: 18 rękopisów), w sumie w końcu XIXw. oceniano ten zbiór na 284 jed. (J.Staender, F.Milkau). Jednak w przypadku zbioru J.K.K.Oelrichsa podawana w literaturze liczba 18 manuskryptów wydaje się być zaniżona. Spis rękopisów z tej kolekcji, wydany w r.1887, wymienia 14 sygn. w 20 wol., nie wiadomo, czy ze wspomnianym przez J.Staendera zaginionym rękopisem. Według J.Staendera już w roku 1873 brakowało 6 rękopisów z kolekcji *Steinwehrieny* i 1 z biblioteki Oelrichsa. Do kolekcji Oelrichsa doliczyć należy również 8 rękopisów arabskich, tureckich i perskich, oraz 2 sygn. w 3 wol. wykazane dodatkowo przez skontrum z lat 1995-1999, w sumie zachowały się z jego kolekcji 23 sygn. w 30 wol., pierwotnie zaś zbiór ten liczył nie mniej niż 24 sygn. w 31 wol. W przypadku kolekcji W.B.A.Steinwehra skontrum wykazało w zbiorze dawnej BUWr 7 sygn. w 15 wol. dotąd nie ujmowanych w XIXw. zestawieniach tej biblioteki, oraz 91 sygn. z dawnej BUWr w zbiorze *Aksesji*, co daje razem 98 sygn. w 106 wol. Zbiory frankfurckie związane są głównie z dziejami Brandenburgii, Śląska i Pomorza, zawierają przede wszystkim materiały z XVI-XVIII wieku.

Bibliogr.: *Handschriften geschichtlichen Inhalts, welche aus der Universitäts-Bibliothek in Frankfurt in die zu Breslau gelangt sind* W: *Mitteilungen des Vereins für die Geschichte Berlins* 1887, s.30-33, 42-44, 53-55, 91-93, 103-105, 124-125 oraz Sonderabdruck: Berlin 1887, ss.45. – J. Staender: *op.cit.*, s.60-61, 65-66. – F.Milkau: *Die Königliche...*, s.6-16. – G.Richter: *Verzeichnis...*,s.VI, 63, passim. – M.Walter: *Zbiory rękopiśmienne.../1947-1962/...*, s.43, 45. – K.Jażdżewski: *Informator...*, s.14-15. – *Deutscher Biographischer Index* (dalej: *DBI*). Hrsg.v.

W.Gorzny. Bearb.v. H. A.Koch, U.Koch. u. A.Koller, München 1986, mfa nr: 911,³⁵⁸⁻⁴⁴³; 912,¹⁻³²; 915,¹⁰⁶; 1221,^{135,139-145}. - J.Ożóg: *op.cit.*, s.10-13. - M.Pater: *op.cit.*, s.207-208.

Zbiory sekularyzowanych klasztorów śląskich. Zabezpieczeniem poklasztorowych zbiorów bibliotecznych kierował w latach 1810-1812 Johann Gustav Büsching (1783-1829), który za cel wyznaczył sobie utworzenie Centralnej Biblioteki Śląskiej (*Schlesische Central-Bibliothek*). Akcja, która miała pierwotnie swoim zasięgiem objąć 91 (J.Staender, W.Molsdorf, K.Löffler, M.Walter) względnie 93 instytucje (S.Rybandt, K.Jażdżewski), zaś według listy zamieszczonej w pracy O.Linke – 87 (ponadto: M.Walter: 70; J.Janczak podaje tylko liczbę 68 klasztorów), została przerwana jesienią 1811r. rozporządzeniem Głównej Komisji Sekularyzacyjnej. J.G.Büsching wraz ze współpracownikami zdołał do tego czasu zabezpieczyć tylko 35 bibliotek. Do czerwca 1812r. udało mu się jeszcze pobieżnie spenetrować kilkanaście bibliotek przyklasztornych (według S.Rybandta: 42 księgozbiory). W latach 1815-1820 J.G.Schneider (zob. spuścizny), następcą odwołanego w 1812r. J.G.Büschinga, sprowadził do Wrocławia jeszcze rękopisy przynajmniej z kilku bibliotek przyklasztornych. Dla porównania warto dodać, że w zgromadzonym podczas tejże akcji zasobie archiwalnym znalazły się dokumenty i akta 77 klasztorów, kolegiat i fundacji zakonnych, z których zachowały się do tej pory w Archiwum Państwowym we Wrocławiu 73 zespoły. W wyniku przeprowadzonej w latach 1810-1812, 1815-1820 akcji zgromadzono w dawnym klasztorze wrocławskich kanoników regularnych św. Augustyna Na Piasku - jak się podaje w literaturze – 2550 (J.Staender szacuje ogólną liczbę rękopisów w *Königliche und Universitätsbibliothek Breslau* w końcu XIXw. na ok.4000 oraz liczbę rękopisów pochodzących spoza zbiorów posekularyzacyjnych [w tym też zapewne mieszczą się również rękopisy o nie ustalonej proveniencji, wywiezione z klasztorów i kościołów śląskich] na 1450, czyli liczba manuskryptów, które w wyniku działań J.Büschinga i J.G.Schneidera trafiły do dawnej BUWr stanowiłaby różnicę obu tych liczb, t.j. ok.2550). Natomiast F.Milkau (a za nim: K.Löffler, H.Hoffmann, M.Walter) ilość rękopisów pozyskanych w wyniku akcji sekularyzacyjnej oceniają na 1700. Księgozbiór składa się przede wszystkim z dzieł teologicznych, prawniczych, medycznych oraz kronik i roczników związanych z dziejami Śląska, w większości średniowiecznych. Część zbiorów rękopiśmiennych, najczęściej nowożytnej proveniencji, pozostała w bibliotekach przyklasztornych, skąd trafiła do bibliotek szkolnych i miejskich w np. Głubczyczech, Nysie, Opolu, Raciborzu, Jeleniej Górze, Gliwicach, Głogowie i Świdnicy, oraz na makulaturę.

Bibliogr.: F.Lucae: *Schlesiens curieuse Denckwuerdigkeiten oder vollkommene Chronica...*, Franckfurt am Maeyn, In Verlegung Friedrich Knochen, Buchhaendlern 1689, s.629-631, 650. – N.Henelius ab Hennenfeld: *Silesiographia renovata...*, Wratislaviae et Lipsiae, apud Christianum Bauchium, Bibliopolam Anno 1704, s.710-716. - *Der Schlesischen Kern-Chronicke Anderer Theil ...*, Franckfurt und Leipzig, Bey Johann Leonhard Buggel, Buchhändlern, 1711, s.455-456. - J.Ch.Kundmann: *Die Hohen und Niedern Schulen Teutschlands, Insonderheit Des Herzogthums Schlesiens, Mit Ihren Buecher-Vorraethen In Muentzen ...*, Bresslau, verlegts Johann Jacob Korn, 1741, s.330-346, 384-391. – D.Gomolcky: *Des kurtz-gefassten Inbegriffs der vornehmsten Merckwuerdigkeiten in der Kayser- und Koenigl. Stadt Bresslau, in Schlesien, Erster Theil...*Die Dritte und zum letzten Mahl verbesserte, vermehrte Auflage. Bresslau aufm Dohm, Druckts Carl Friedrich Hilsen [1733], s.172. – *Briefe ueber Schlesien. Geschrieben auf einer in dem Jahre 1800 durch dieses Land unternommenen Reise von John Quincy Adams....* Aus englischen uebersetzt von F.G.Friese und mit einigen berichtigenden und ergaenzenden Anmerkungen versehen von F.A.Zimmermann, Breslau 1805, s.157-158. - J.G.Büsching: *Bruchstücke...*, s.44, 54-55, 71, 78-79, 92-93, 96, 99-100, 102, 105-107, 110, 114-122, 174, 379-380, 405-409, 491-533 (szczególnie s.497-498). – Th.Bernd: *Beantwortung der Frage: Ist die Aufhebung der Stifter und Klöster in Schlesien und die Einziehung ihrer Güter recht, nothwendig und gut?* W: Archiv von und fuer

Schlesien (dalej: AS) Jg.1812, Nr.9., s.33-35. – [J.G.Büsching]: *Tagebuch meiner Klosterreise* W: AS Jg.1812, Nr.1, s.2-3; Nr.3, s.11-12; Nr.5, s.17-19; Nr.8, s.29-30; Nr.12, s.46-47; Nr.13, s.49-51; Nr.15, s.57-59; Nr.22, s.85-87; Nr.33, s.131; Nr.34, s.133-134; Nr.35, s.138-139. – J.Staender: *op.cit.*, s.1-60. – E.Wahner: *Ueber die Bibliothek des Prämonstratenser-Nonnenkloster zu Czarnowanz* W: ZGS Bd.34: 1900, s.414-416. – O.Linke: *Friedrich Theodor von Merckel im Dienste fürs Vaterland*. Tl.II: Bis Januar 1813 (DQschG), Breslau 1910, s.69-144, 300-307. – F.Milkau: *op.cit.*..., s.23-40. – Fr. v.Kleist: *Das Matthiasstift des Ordens der Kreuzherren mit dem roten Stern* W: Festschrift des Königlichen St.Matthiasgymnasiums zur Jahrhundertfeier 1811-1911, [Breslau 1911], s.124-127. – W.Molsdorf: *op.cit.*..., s.239-240. – K.Löffler: *Deutsche Klosterbibliotheken*, Bonn-Leipzig 1922, s.99-102. – C.H.Rother: *Über die Büchersammlung des Bischofs Johannes Roth* W: Schlesische Geschichtsblätter 1923, Nr.2/3, s.15-21. – C.H.Rother: *Über die Bibliotheken des ehemaligen Minoriten- und Franziskanerklosters zu Glatz* W: Glatzer Heimatblätter Jg.9, H.3: 9.Dezember 1923, s.65-89. – R.Mager: *Zwei Klosterbibliotheken aus dem Wohlauer Kreise* W: Heimatblätter des Kreises Wohlau Jg.3, Nr.1: 1924, s.5-6. – C.H.Rother: *Die Säkularisation der Bibliothek des Zisterzienserklosters Grüssau* W: Der Wanderer im Riesengebirge (dalej: WR) Jg.45, Nr.5: 1925, s.88-92. – C.H.Rother: *Das Handschriftenverzeichnis der Augustiner-Propstei Grünberg (i.Schles.) vom Jahre 1423* W: ZGS Bd.59: 1925, s.102-124. – C.H.Rother: *Ein Ausleihregister der Augustiner Chorherren zu Sagan: ein Beitrag zur Geschichte der Bibliothek* W: ZfB Jg.43: 1926, s.1-22. – C.H.Rother: *Aus Schreibstube und Bücherei des ehemaligen Zisterzienserklosters Heinrichau*, W: ZGS Bd.61: 1927, s.44-80. – H.Seger: *Johann Gustav Büsching zu seinem 100.Todestage* W: Altschlesien. Mitteilungen des Schlesischen Altertumsvereins und der Arbeitsgemeinschaft für oberschlesische Ur- u. Frühgeschichte Bd.2, Nr.3: 1929, s.169-180. – K.Löffler: *Das Erbe der Stifts- und Klosterbibliotheken in den öffentlichen Bibliotheken Deutschlands* W: Sankt Wiborada Jg.1: 1933, s.88-89. – H.Jessen: *Büsching und Uhden. Ein Briefwechsel* W: Beiträge zur Geschichte der Stadt Breslau. Neue Folge der Mitteilungen aus dem Stadtarchiv und der Stadtbibliothek H.7: 1939, s.93-124. – A.Sabisch: *Die Bibliothek des ehemaligen Kollegiatstiftes zum Heiligen Kreuz in Oppeln mit Verzeichnis der Inkunabeln und Frühdrucke bis 1530* W: AschKg Bd.4: 1939, s.128-130. – H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.121-122. – A.Stara: *Praemonstratenserhandschriften in der Univaersitaetsbuecherei Breslau* W: Analecta Praemonstratensia Vol.18: 1942, s.143-144. – K.Głombowski: *Biblioteka franciszkanów w Nysie w świetle inwentarza z roku 1678* W: Z dziejów książki na Śląsku (Prace Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego. Seria A 52.), Wrocław 1953, ss.74 (separatum). – A.Skura: *op.cit.*, s.76-77. – M.Walter: *Pruska sekularyzacja klasztorów w dziejach Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu* W: Druga Konferencja Naukowa..., s.179-194, oraz Wrocław 1957, ss.22 (separatum). – H.Szwejkowska: *Biblioteka klasztoru cysterek w Trzebnicy* (Śląskie Prace Bibliograficzne i Bibliotekozanwce T.1), Wrocław 1955, s.8-11. – A.Świerk: *Z problematyki...*, s.20-24. – M.Walter: *Zbiory rękopiśmienne.../1947-1962/...*, s.43-46. – A.Świerk: *Piętnastowieczny księgozbiór Jana Rodziny, polskiego kaznodziei we Wrocławiu* W: Sobótka R.20: 1965, 171-178. – A.Świerk: *Średniowieczna biblioteka klasztoru kanoników regularnych św. Augustyna w Żaganiu*, Wrocław 1965. – I.Czachorowska: *Książka w rękach klarysek śląskich* W: Sobótka R.21: 1966, 411-412, 417-418. – H.Hoffmann: *Die Glogauer Dombibliothek* W: AschKg Bd.24: 1966, 201-207. – A.Świerk: *Fragmenty piętnastowiecznego katalogu biblioteki wrocławskich dominikanów* W: Sobótka R.21: 1966, s.541-556. – A.Świerk: *Śląskie biblioteki do początku XVI wieku* W: Studia z dziejów kultury i ideologii ofiarowane Ewie Maleczyńskiej w 50 rocznicę pracy dydaktycznej i naukowej, Wrocław-Warszawa-Kraków 1968, s.79-89. – A.Świerk: *Schreibstube und Schreiber des Augustiner-Chorherren-Stiftes zu Sagan im Mittelalter* W: AschKg Bd.26, 1968, s.124. – S.Rybandt: *Z problematyki rękopisów średniowiecznej biblioteki cysterskiej w Rudach* W: Sobótka R.24: 1969, s.1-10. – R.Ergetowski: *Biblioteki karmelickich klasztorów w Głębowicach i Wołowie*, W: RB R.14: 1970, s.155-165. – K.Pawlik: *Biblioteka otmuchowsko-nyskiej kapituły kolegiackiej w średniowieczu* W: RB R.17:

1973, s.557-605. - idem: *Rękopisy i inkunabuły bibliotek klasztorów nyskich w inwentarzach z czasów sekularyzacji (1812-1818)* W: RB R.17: 1973, s.437-445. - K.Zawadzka: *Ze studiów nad bibliotekami klasztorowymi dominikanów na Śląsku (1226-1810)* W: RB R.18: 1974, s.319-323. - A.Rose OSB: *Kloster Grüssau. OSB 1242-1289, S Ord. Cist 1292-1810, OSB seit 1919*, Stuttgart und Aalen 1974, s.163. - P.Kielar OP: *Studia nad kulturą szkolną i intelektualną dominikanów prowincji polskiej w średniowieczu* W: *Studia nad historią dominikanów w Polsce 1222-1972*. Pod red. J.Kłoczowskiego, T.1, Warszawa 1975, s.271-515 (szczególnie s.456-515). - Ks.P.Kołodziej: *Rękopisy prawnicze klasztornych bibliotek kanoników regularnych św. Augustyna na Śląsku* W: *Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego* 4: 1974 (wyd.1975), s.207-213, 223-225. - K.Zawadzka: *Biblioteka klasztoru Dominikanów we Wrocławiu (1226-1810)* W: *Studia nad historią dominikanów...*, T.2, s.289-389. - K.Jażdżewski: *Dzieła kaligraficzne mnicha Jakuba, kopisty skryptorium cysterskiego w Lubiązu z pierwszej ćwierci XIII wieku* W: *Studia Źródłoznawcze* 21: 1976, s.19-44. - S.Rybandt: *Los średniowiecznego księgozbioru cystersów w Rudach po kasacie opactwa w 1810r.* W: RB R.21: 1977, 633-638. - S.Rybandt: *Oprawy nacinane introligatorni cysterskiej w Rudach* W: RB R.21: 1977, s.581-594, fot.18. - S.Rybandt: *Średniowieczne opactwo cystersów w Rudach*, Wrocław 1977, s.7-8, 9, 98-147. - S.Solicki: *Z problematyki...*, s.23-25, 32-37. - H.Grüger: *Kamenz. Augustiner-Propstei, dann Zisterzienserstift (Schlesisches Klosterbuch)* W: *Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau* (dalej: JSchUB) Bd.21: 1980, s.99-100. - idem: *Himmelwitz. Zisterzienserabtei* W: JSchUB Bd.22: 1981, s.55-56. - idem: *Leubus. Zisterzienserabtei (Schlesisches Klosterbuch)* W: JSchUB Bd.22: 1981, s.20-21. - idem: *Rauden. Zisterzienserabtei (Schlesisches Klosterbuch)* W: JSchUB Bd.22: 1981, s.41-42. - K.Jażdżewski, *Informator...*, s.7-14. - H.Grüger: *Der Orden der Zisterzienser in Schlesien (1175-1810). Ein Überblick (Schlesisches Klosterbuch)* W: JSchUB Bd.23: 1982, s.112-115. - idem: *Trebnitz. Zisterzienserinnenabtei (Schlesisches Klosterbuch)* W: JSchUB Bd.23: 1982, s.72. - idem: *Heinrichau. Zisterzienserabtei (Schlesisches Klosterbuch)* W: JSchUB Bd.23: 1982, s.42. - idem: *Grüssau. Benediktiner-, dann Zisterzienserabtei (Schlesisches Klosterbuch)* W: JSchUB Bd.24: 1983, s.122. - idem: *Breslau, St. Vinzenz. Benediktiner-, dann Prämonstratenserabtei (Schlesisches Klosterbuch)* W: JSchUB Bd.24: 1983, s.81-82. - idem: *Czarnowanz. Prämonstratenserinnenkloster (Schlesisches Klosterbuch)* W: JSchUB Bd.25: 1984, s.35. - idem: *Liegnitz. Benediktinerinnenkloster (Schlesisches Klosterbuch)* W: JSchUB Bd.28: 1987, s.6. - H.Unverricht: *Musik und Musikwissenschaft in Praxis, Lehre und Forschung an der Universität Breslau* W: JSchUB Bd.29: 1988, s.259-272. - H.Grüger: *Wahlstat. Propstei der Benediktiner (Schlesisches Klosterbuch)* W: JSchUB Bd.31: 1990, s.9. - K.Jażdżewski: *Lubiąż...*, ss.272. - *John Quincy Adams. Listy o Śląsku*. Wstęp W.Dynak, przekład i objaśnienia M.Kolbuszewska, Wrocław-Warszawa 1992, s.71. - Ks.J.Gerlic: *Kapituła głogowska w dobie piastowskiej i jagiellońskiej (1120-1526)*, Gliwice 1993, s.152-158. - H.Grüger: *Breslau, Sandstift. Abtei der Regulierten Augustiner-Chorherren (Schlesisches Klosterbuch)* W: JSchUB Bd.34: 1993, s.16-17. - A.Walkowiak: *Biblioteka kolegiaty głogowskiej w średniowieczu*, Głogów 1994, ss.85. - K.Maleczyńska: *Książka w renesansowej Świdnicy* W: A UW nr 1726. Bibliotekoznawstwo XIX: 1995, s.32-33. - J.Ożóg: *op.cit.*, s.13-21. - A.Wałkowski: *Skryptoria cystersów filiacji portyjskiej na Śląsku do końca XIIIw.*, Zielona Góra-Wrocław 1996, s.80-122. - M.Hałub: *Johann Gustav Büsching 1783-1829. Ein Beitrag zur Begründung der schlesischen Kulturgeschichte* (A UW nr 1978), Wrocław 1997, s.40-51. - M.Pater: *op.cit.*, s.208-209.

Por.: A.Dereń: *Zastosowanie zasady proveniencji w archiwach śląskich w latach 1810-1945* W: *Sobótka R.15: 1960, s.130-133. - B.Kocowski: Katalog inkunabułów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu*. Cz.II, Wrocław 1962, s.XI-XIX /bibliogr./, 251-303; Cz.III, Wrocław 1977, s.VII, 84-88. - *Przewodnik po zasobie archiwalnym do 1945 roku. Archiwum Państwowe we Wrocławiu*. Red. A.Dereń i R.Żerelik, Wrocław 1996, s.11, 273-305.

Bolesławiec, dominikanie (Bunzlau, Dominikaner) [Ordo Fratrum Praedicatorum OP] (5 sygn.)
J.Staender, a za nim H.Hoffmann określają liczbę rękopisów pochodzących z tej biblioteki na 5 jednostek. K.Zawadzka wymienia 5 sygnatur, a K.Jażdżewski umieszcza rękopisy z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 5 sygnatur. Potwierdzają to wyniki skontrum.

Bibliogr.: J.G.Büsching: *Bruchstücke...*, s.174. - J.Staender: *op.cit.*, s.19, 40. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122. - K.Zawadzka: *Ze źródeł...*, s.221. - K.Zawadzka: *Ze studiów...* s.319-323. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8.

Brzeg, kapucyni (Brieg, Kapuziner) [Ordo Fratrum Minorum Capucinatorum OFM Cap] (1-2 sygn.)
J.Staender określa liczbę rękopisów pochodzących z tej biblioteki na 4 jednostki, a K.Jażdżewski umieszcza rękopisy z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek. K.Zawadzka i kartoteka proveniencyjna wykazuje 1 sygnaturę. W r.1973 K.Zawadzka wymienia 2 sygnatury.

Bibliogr.: J.Staender: *op.cit.*, s.39-40. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8.
- K.Zawadzka: *Problem...*, s.140, 148. - K.Zawadzka: *Ze źródeł...*, s.221.

Bytom, franciszkanie konwentualni /minoryci/ (Beuthen, Minoriten) [Ordo Fratrum Minorum Conventualium OFM Conv] (1 sygn.)
J.G.Büsching, a za nim H.Hoffmann, wymienia 6 rękopisów godnych uwagi. J.Staender zna tylko 1, zaś K.Jażdżewski nie zna żadnego. K.Zawadzka i kartoteka proveniencyjna nie wykazuje żadnej sygnatury. Skontrum wykazało 1 sygn.

Bibliogr.: J.Staender: *op.cit.*, s.34-35. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122 - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - K.Zawadzka: *Problem...*, s.139.

Czarnowąsy, premonstrantki (Czarnowanz > Klosterbrück, Prämonstratenserinnen) [Sorores Canonissae Ordinis Praemonstratensis OPraem] (1 sygn.)
J.Staender ocenia liczbę kodeksów na kilka jednostek, zaś K.Jażdżewski umieszcza rękopisy z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek. Kartoteka proveniencyjna nie wykazuje żadnej sygnatury. Skontrum wykazało 1 sygn.

Bibliogr.: J.Staender: *op.cit.*, s.42-43. - E.Wahner: *op.cit.*, s.414-416. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - H.Grüger: *Czarnowanz...*, s.35.

Głębówice <Trzcinica Wielka>, karmelici (Gross-Strenz, Karmeliter) [Ordo Fratrum BMV de Monte Carmello OCarm] (6 sygn.)
J.Staender zna 7 rękopisów pochodzących z tej biblioteki. R.Ergetowski nie znalazł żadnych manuskryptów z tego zbioru. K.Jażdżewski umieszcza rękopisy z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 6 sygnatur. Potwierdzają to wyniki skontrum.

Bibliogr.: [J.G.Büsching]: *Tagebuch...*, Nr.3, s.11. - J.Staender: *op.cit.*, s.16, 56. - R.Mager: *op.cit.*, s.5-6. - R.Ergetowski: *Biblioteki...*, s.155-165. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8.

Głogów, kolegiata ((Gross)-Glogau, Kollegiatstift) (ok.177-179 sygn. w 184-186 wol.)
J.Staender, a za nim H.Hoffmann i A.Świerk określają liczbę rękopisów pochodzących z tej biblioteki na 196 jednostek, A.Świerk – ok.165 (A.Świerk w r.1968: 158 woluminów), a

K.Jażdżewski na ok.180. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 149 sygn. w 156 wol. Skontrum wykazało 177-179 sygn.. w 184-186 wol.

Bibliogr.: J.Ch.Kundmann: *op.cit.*, s.388-389. - J.G.Büsching: *Bruchstücke...*, s.105-107. – [J.G.Büsching]: *Tagebuch...*, Nr.22, s.86-87. - J.Staender: *op.cit.*, s.17, 45. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122. - A.Świerk: *Średniowieczna...*, s.12. - A.Świerk: *Z problematyki...*, s.21. - A.Świerk: *Śląskie biblioteki...*, s.83. - A.Świerk: *Beiträge...*, s.89. – H.Hoffmann: *Die Glogauer...*, 201-207. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. – Ks.J.Gerlic: *Kapituła...*, s.152-158. – A.Walkowiak: *op.cit.*, ss.85.

Głogów, dominikanie ((Gross)-Glogau, Dominikaner) [Ordo Fratrum Praedicatorum OP] (2 sygn.)
J.Staender określa liczbę rękopisów pochodzących z tej biblioteki na 2 jednostki, a K.Jażdżewski umieszcza rękopisy z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek.
K.Zawadzka i kartoteka proveniencyjna wykazują 2 sygnatury. Potwierdzają to wyniki skontrum.

Bibliogr.: J.G.Büsching: *Bruchstücke...*, s.102. – [J.G.Büsching]: *Tagebuch...*, Nr.22, s.87. - J.Staender: *op.cit.*, s.17, 46. - K.Zawadzka: *Ze źródeł...*, s.221, 222. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8.

Głogów, franciszkanie /obserwanci (bernardyni)/ ((Gross)-Glogau, Franziskaner) [Ordo Fratrum Minorum OFM] (2 sygn.)
J.Staender określa liczbę rękopisów pochodzących z tej biblioteki na 4 jednostki, a K.Jażdżewski umieszcza rękopisy z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek.
K.Zawadzka wykazuje 3 sygn., kartoteka proveniencyjna: 2. Skontrum: 2 sygn.

Bibliogr.: J.G.Büsching: *Bruchstücke...*, s.99-100. - J.Staender: *op.cit.*, s.17, 46. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - K.Zawadzka: *Problem...*, s.140, 148.

Głogów, klaryski ((Gross)-Glogau, Klarissinen) [Ordo Sororum (Monialium) Sanctae Clarae, OSC] (ok.2-3 sygn.)
J.G.Büsching i J.Staender określają liczbę rękopisów pochodzących z tej biblioteki na 4 jednostki, a K.Jażdżewski umieszcza rękopisy z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 2 sygnatury. Skontrum: 2-3 sygn.

Bibliogr.: J.G.Büsching: *Bruchstücke...*, s.96.- [J.G.Büsching]: *Tagebuch...*, Nr.22, s.87. - J.Staender: *op.cit.*, s.18, 46. - I.Czachorowska: *op.cit.*, s. 411-412, 417-418. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8.

Głogówek, franciszkanie konwentualni /minorcy/ (Oberglogau, Minoriten) [Ordo Fratrum Minorum Conventualium OFMConv] (ok.2-3 sygn.)
J.G.Büsching wybrał z tej biblioteki 3 rękopisy, zaś J.Staenderowi w końcu XIXw. znane były już tylko 2. K.Jażdżewski umieszcza rękopisy z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 2 sygnatury. K.Zawadzka nie zna żadnego rękopisu. Skontrum wykazuje 2-3 sygn.

Bibliogr.: J.Staender: *op.cit.*, s.46. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - K.Zawadzka: *Problem...*, s.139.

Głubczyce, franciszkanie /obserwanci (bernardyni)/ (Leobschütz, Franziskaner) [Ordo Fratrum Minorum OFM] (1 sygn.)

J.Staender zna tylko 1 kodeks rękopiśmienny pochodzący z tej biblioteki, zaś K.Jażdżewski umieszcza rękopisy z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek. K.Zawadzka i kartoteka proveniencyjna wykazują 1 sygnaturę. Potwierdza to skontrum.

Bibliogr.: J.Staender: *op.cit.*, s.49-50. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - K.Zawadzka: *Problem...*, s.140, 148.

Hemryków, cystersi (Heinrichau, Zisterzienser) [Ordo Cisterciensium OCist] (ok.117-118 sygn. w 126-127 wol.)

H.Grüger określa liczbę rękopisów z biblioteki klasztornej, które w czasie akcji sekularyzacyjnej trafiły do Wrocławia, na 200 jednostek. J.Staender, a za nim K.Löffler i H.Hoffmann - zidentyfikował 132 woluminy pochodzące z tego zbioru, A.Świerk, P.Kołodczek – 106, a K.Jażdżewski – 131. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 103 sygn. w 112 wol. Skontrum wykazało 117-118 sygn. w 126-127 wol.

Bibliogr.: J.Ch.Kundmann: *op.cit.*, s.384-385. - J.G.Büsching: *Bruchstücke...*, s.405-409. - J.Staender: *op.cit.*, s.20, 47-48. - C.H.Rother: *Aus Schreibstube...*, s.44-80. - K.Löffler: *Deutsche...*, s.100. - K.Löffler: *Das Erbe...*, s.88. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122. - A.Świerk: *Średniowieczna...*, s.12. - A.Świerk: *Schreibstube...*, s.124. - A.Świerk: *Z problematyki...*, s.21. - Ks.P.Kołodczek: *op.cit.*, s.207. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.7. - H.Grüger: *Heinrichau...*, s.42. - H.Grüger: *Der Orden...*, s.112. - A.Wałkowski: *op.cit.*, s.89-97.

Jawor, franciszkanie /obserwanci (bernardyni)/ (Jauer, Franziskaner) [Ordo Fratrum Minorum OFM] (ok.11-14 sygn.)

J.Staender (za nim H.Hoffmann), odnalazł 12 rękopisów z tego zbioru, a K.Jażdżewski, K.Zawadzka i kartoteka proveniencyjna wykazują 10-11 jednostek. Skontrum wykazało 11-14 sygn.

Bibliogr.: [J.G.Büsching]: *Tagebuch...*, Nr.12, s.46. - J.G.Büsching: *Bruchstücke...*, s.54-55. - J.Staender: *op.cit.*, s.16, 49. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - K.Zawadzka: *Problem...*, s.140, 148.

Jemielnica, cystersi (Himmelwitz, Zisterzienser) [Ordo Cisterciensium OCist] (6 sygn.)

J.G.Büsching (liczbę tę podaje za nim H.Grüger) wybrał z biblioteki tego klasztoru 10 manuskryptów. J.Staender (za nim H.Hoffmann) zna tylko 7 kodeksów o tej proveniencji, zaś K.Jażdżewski umieszcza rękopisy z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 5 sygnatur. Skontrum wykazało 6 sygn.

Bibliogr.: J.Staender: *op.cit.*, s.48-49. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - H.Grüger: *Himmelwitz...*, s.55-56. - H.Grüger: *Der Orden...*, s.112. - Por. A.Dereń, A.Stojanowska: *Polskie dokumenty klasztoru cystersów w Jemielnicy (1648-1720)* W: Sobótka R.15, 1960, s.215-220.

Kamieniec Ząbkowicki, cystersi (Kamenz, Zisterzienser) [Ordo Cisterciensium OCist] (ok.28-29 sygn.)

J.Staender, K.Löffler i H.Hoffmann znają tylko 30 rękopisów pochodzących z tej biblioteki, zaś K.Jażdżewski ocenia stan zachowania tej kolekcji na 31 jednostek, a H.Grüger (r.1982)– 9 (?). Kartoteka proveniencyjna wykazuje 28 sygnatur. Skontrum wykazuje 29 sygn.

Bibliogr.: J.Ch.Kundmann: *op.cit.*, s.385-386. - J.Staender: *op.cit.*, s.40-41. - K.Löffler: *Deutsche...* s.100. - K.Löffler: *Das Erbe...*, s.88. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - H.Grüger: *Kamenz...*, s.99-100. - H.Grüger: *Der Orden...*, s.112. - A.Wałkowski: *op.cit.*, s.97-99.

Kłodzko, franciszkanie /obserwanci (bernardyni), a potem reformaci (po 1660-1662r.)/ (Glatz, Franziskaner: Observanten, dann Reformierten) [Ordo Fratrum Minorum Regularis Observantiae OFMObs, Ordo Fratrum Minorum Reformatorem (?) OFMRef] (11 sygn.)

J.Staender zna 11 rękopisów pochodzących z tej biblioteki, a K.Jażdżewski umieszcza rękopisy z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek. K.Zawadzka nie zna rękopisów o tej proveniencji. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 6-7 sygnatur. Skontrum wykazało 11 sygnatur.

Bibliogr.: J.Staender: *op.cit.*, s.44-45. - C.H.Rother: *Über die Bibliotheken...*, s.65-89 (szczególnie s.80-87, 88-89). - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - K.Zawadzka: *Problem...*, s.140.

Kłodzko, franciszkanie konwentualni /minorcy/ (Glatz, Minoriten) [Ordo Fratrum Minorum Conventualium OFMConv] (ok.1-3 sygn.)

J.Staender zna 2 rękopisy pochodzące z tej biblioteki, przy czym zaznacza jeszcze istnienie 7 innych rękopisów, które musiały należeć do jednej z kłodzkich bibliotek przyklasztornych. K.Jażdżewski umieszcza rękopisy z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek. K.Zawadzka określa liczbę manuskryptów o tej proveniencji na 8 jednostek. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 1 sygnaturę. Skontrum wykazało 1-3 sygn.

Bibliogr.: J.Staender: *op.cit.*, s.44-45. - C.H.Rother: *Über die Bibliotheken...*, s.65-80, 87-89. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - K.Zawadzka: *Problem...*, s.139, 147.

Koźuchów, karmelici (Freystadt, Karmeliter) [Ordo Fratrum BMV de Monte Carmello OCarm] (1 sygn.)

J.Staender zna tylko 1 rękopis tej proveniencji, a K.Jażdżewski umieszcza rękopisy z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek. Kartoteka proveniencyjna nie wykazuje. Skontrum potwierdza informację J.Staendera.

Bibliogr.: J.G.Büsching: *Bruchstücke...*, s.110. - [J.G.Büsching]: *Tagebuch...*, Nr.33, s.131. - J.Staender: *op.cit.*, s.44. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8.

Koźle, franciszkanie konwentualni /minorcy/ (Cosel, Minoriten) [Ordo Fratrum Minorum Conventualium OFMConv] (1 sygn.)

J.Staender zna 1 rękopis o tej proveniencji, a K.Jażdżewski umieszcza rękopisy z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek. K.Zawadzka i kartoteka proveniencyjna wykazują 1 sygnaturę. Skontrum potwierdza tę informację.

Bibliogr.: J.Staender: *op.cit.*, s.49. - A.Świerk: *Śląskie biblioteki...*, s.82. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - K.Zawadzka: *Problem...*, s.139, 147.

Krzyszów, benedyktyni 1242-1289; cystersi 1292-1810 (Grüssau, 1242-1289 Benediktiner; 1292-1810 Zisterzienser) [Ordo Sancti Benedicti OSB]; [Ordo Cisterciensium OCist] (34 sygn. w 56 wol.)

J.Staender (za nim K.Löffler i H.Hoffmann) wymienia liczbę ok.52 kodeksów pochodzących z tej biblioteki; A.Świerk, P.Kołodczek – 39, a K.Jażdżewski 49 jednostek. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 27 sygn. w 42 wol. Skontrum wykazało 34 sygn. w 56 wol.

Zob. też zbiory zabezpieczone, poniżej. Należy tu dodać, że r.1993 Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich przekazała BUWr 88 rękopisów pochodzących z klasztoru w Krzeszowie, ale - spoza biblioteki klasztornej, por. poniżej, zbiór Akcesji.

Bibliogr.: F.Lucae: *op.cit.*, s.650. - J.Ch.Kundmann: *op.cit.*, s.386-387. - *Briefe...*, s.157-158. - J.G.Büsching: *Bruchstücke...*, s.379-380. - J.Staender: *op.cit.*, s.20, 47. - C.H.Rother: *Die Säkularisation...*, s.88-92. - K.Löffler: *Deutsche...*,s.100. - K.Löffler: *Das Erbe...*, s.88. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122. - A.Świerk: *Średniowieczna...*, s.12. - A.Świerk: *Schreibstube...*, s.124. - A.Świerk: *Z problematyki...*, s.21. - Ks.P.Kołodczek: *op.cit.*, s.207. - A.Rose OSB: *op.cit.*, s.163. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - H.Grüger: *Der Orden...*, s.112. - H.Grüger: *Grüssau...*, s.122. - *John Quincy Adams...*, s.71.

Legnica, franciszkanie /obserwanci (bernardyni)/ (Liegnitz, Franziskaner) [Ordo Fratrum Minorum OFM] (2 sygn.)

J.Staender zna 2 rękopisy o tej proveniencji, K.Jażdżewski umieszcza rękopisy pochodzące z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek. K.Zawadzka i kartoteka proveniencyjna wykazują 2 sygn. Potwierdza to skontrum.

Bibliogr.: [J.G.Büsching]: *Tagebuch...*, Nr.13, s.50. - J.G.Büsching: *Bruchstücke...*, s.92-93. - J.Staender: *op.cit.*, s.51. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - K.Zawadzka: *Problem...*, s.140, 148.

Legnica, benedyktyнки (Liegnitz, Benediktinerinnen) [Sanctimonialis Ordinis Sancti Benedicti OSB] (13 sygn.)

J.Staender (za nim H.Hoffmann) zna 14 rękopisów o tej proveniencji, K.Jażdżewski umieszcza rękopisy pochodzące z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek. Kartoteka proveniencyjna wykazuje zaledwie 1 sygn, skontrum wykazało 13 sygn.

Bibliogr.: [J.G.Büsching]: *Tagebuch...*, Nr.13, s.50-51. - J.G.Büsching: *Bruchstücke...*, s.92. - J.Staender: *op.cit.*, s.16, 51. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - H.Grüger: *Liegnitz...*, s.6.

Legnickie Pole, benedyktyni (Wahlstatt, Benediktiner) [Ordo Sancti Benedicti OSB] (5 sygn.)

J.Staender zna 5 rękopisów o tej proveniencji i za prawdopodobne uznaje jeszcze 2 inne. K.Jażdżewski umieszcza rękopisy pochodzące z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 4 sygnatury. Skontrum wykazało 5 sygn. Zdaniem H.Grügera kodeksy z tej biblioteki mogły ok. roku 1538 trafić do biblioteki przy kościele św.Piotra i Pawła w Legnicy. Nie zna on żadnych rękopisów z zasobu tej biblioteki, które trafiły do dawnej BUWr.

Bibliogr.: [J.G.Büsching]: *Tagebuch...*, Nr.12, s.47. - J.G.Büsching: *Bruchstücke...*, s.71. - J.Staender: *op.cit.*, s.16-17, 56-57. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - H.Grüger: *Wahlstat...*, s.9.

Lubiąż, cystersi (Leubus, Zisterzienser) [Ordo Cisterciensium OCist] (67 sygn. w 72 wol.)

J.Staender (za nim K.Löffler, H.Grüger) szacuje liczbę rękopisów lubiąskich w dawnej BUWr na 102 woluminy, zaś A.Świerk, P.Kołodczek na 69 kodeksów, a K.Jażdżewski na 84. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 52-54 sygn. w 62-64 wol.. Skontrum wykazało 67 sygn. w 72 wol.

Bibliogr.: F.Lucae: *op.cit.*, s.650-651. - [J.G.Büsching]: *Tagebuch...*, Nr.1, s.2-3. - J.Staender, *op.cit.*, s.15, 50-51. - K.Löffler: *Deutsche...*,s.100. - K.Löffler: *Das Erbe...*, s.88. - A.Świerk: *Średniowieczna...*, s.12. - A.Świerk: *Schreibstube...*, s.124. - A.Świerk: *Z problematyki...*, s.21. - Ks.P.Kołodczek: *op.cit.*, s.207. – K.Jażdżewski: *Dziela...*, s.19-44. - K.Jażdżewski, *Informator...*, s.7. – H.Grüger: *Leubus...*, s.20-21. - H.Grüger: *Der Orden...*, s.112. - K.Jażdżewski: *Lubiąż...*, ss.272. – A.Wałkowski: *op.cit.*, s.81-89.

Namysłów, franciszkanie /obserwanci (bernardyni)/ (Namslau, Franziskaner) [Ordo Fratrum Minorum OFM]

J.G.Büsching wybrał 8 manuskryptów (liczbę tę podaje również za informacją J.Staendera H.Hoffmann), sam J.Staender nie potrafił już znaleźć żadnego manuskryptu o tej proveniencji. Ten stan rzeczy potwierdzają następnie K.Jażdżewski, K.Zawadzka, kartoteka proveniencyjna i wyniki skontrum.

Bibliogr.: J.Staender *op.cit.*, s.51. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122. – K.Jażdżewski, *Informator...*, s.8. - K.Zawadzka: *Problem...*, s.140.

Nowogrodzic nad Kwisą, benedyktynki (Naumburg am Queis, Benediktinerinnen) [Sanctimoniales Ordinis Sancti Benedicti OSB] (1 sygn.)

J.Staender wymienia 1 rękopis pochodzący z tej biblioteki. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 1 sygnaturę. Potwierdza to skontrum.

Bibliogr.: J.Staender: *op.cit.*, s.19, 52.

Nysa, franciszkanie /obserwanci (bernardyni)/ (Neisse, Franziskaner) [Ordo Fratrum Minorum OFM] (ok.24-25 sygn.)

J.Staender zna 1 rękopis i przyznaje prawdopodobieństwo przynależności do tego zbioru 24 innym (za nim H.Hoffmann: 25), a K.Jażdżewski szacuje liczbę rękopisów o tej proveniencji na 19 do 22 jednostek. K.Zawadzka zbiór rękopisów pochodzących z tej biblioteki określa na 18 jednostek. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 19 sygnatur. Skontrum wykazało 24-25 sygn. Pojedyncze rękopisy z tej biblioteki trafiły również do Gimnazjum „Carolinum” w Nysie, a następnie (w r.1947) Muzeum w Nysie.

Bibliogr.: J.Staender: *op.cit.*, s.53. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122. – K.Głombiowski: *Biblioteka...*, ss.74. – K.Pawlik: *Rękopisy...*, s.437-445. – K.Jażdżewski, *Informator...*, s.8. - K.Zawadzka: *Problem...*, s.140, 148.

Nysa, bożogrobcy (Neisse, Kreuzherren des hl.Grabes zu Jerusalem) [Ordo Canonicorum Sancti Sepulchri OCanSS] (19 sygn.)

J.Staender (za nim H.Hoffmann) zna 20 rękopisów pochodzących z tego zbioru, a K.Jażdżewski wymienia liczbę 15 jednostek. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 12 sygnatur. Skontrum wykazało 19 sygn. w 20 wol. Pojedyncze rękopisy z tej biblioteki trafiły również do Gimnazjum „Carolinum” w Nysie, a następnie (w r.1947) Muzeum w Nysie.

Bibliogr.: - J.Staender: *op.cit.*, s.53. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122. – K.Pawlik: *Rękopisy...*, s.437-445. - K.Jażdżewski, *Informator...*, s.8.

Nysa, kolegiata: zob. Otmuchów-Nysa, kolegiata

Opole, dominikanie (Oppeln, Dominikaner) [Ordo Fratrum Praedicatorum OP] (1 sygn.)

J.Staender zna zaledwie 1 rękopis pochodzący z tej biblioteki, zaś K.Jażdżewski rękopisy dominikanów opolskich umieszcza w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek. K.Zawadzka i kartoteka proveniencyjna wykazują 1 sygnaturę. Potwierdzają to wyniki skontrum.

Bibliogr.: J.Staender: *op.cit.*, s.53-54. - K.Zawadzka: *Ze źródeł...*, s.222. – K.Jażdżewski, *Informator...*, s.8,9.

Otmuchów (do 1477r.) - Nysa, kolegiata (Ottmucha (bis 1477)- Neisse, Kollegiatstift) (83 sygn. w 86 wol.)

J.Staender (za nim H.Hoffmann), K.Pawlik, K.Jażdżewski i kartoteka proveniencyjna liczbę kodeksów z tej biblioteki określają na 88 jednostek. J.Staender poza tym wskazuje jeszcze na 3 manuskrypty, które musiały trafić do Wrocławia wraz z jedną z nyskich bibliotek. Według A.Świerka w r.1968 w BUWr znajdowało się 75 rękopisów o tej proveniencji. Skontrum wykazało 83 sygn. w 86 wol. Manuskrypty z dawnej biblioteki kolegiackiej znajdują się również od 1959r. w Bibliotece Seminarium Duchownego w Nysie (K.Pawlik: 5 jednostek, zaś wg K.Muszyńskiej: 3).

Bibliogr.: J.Staender: *op.cit.*, s.53. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122. - A.Świerk: *Śląskie...*, s.84. – K.Jażdżewski, *Informator...*, s.8. - K.Pawlik: *Biblioteka... otmuchowsko-nyskiej kapituły kolegiackiej w średniowieczu*, Roczniki Biblioteczne R.17, 1973, s.557-605. – *Zbiory rękopisów...*, s.177.

Racibórz, dominikanie (Ratibor, Dominikaner) [Ordo Fratrum Praedicatorum OP] (1 sygn.)

J.Staender zna 1 rękopis pochodzący z tego klasztoru. K.Zawadzka wskazuje możliwą identyfikację 2 rękopisów, zaś K.Jażdżewski nie potrafi już wskazać żadnego. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 1 sygnaturę. Potwierdzają to wyniki skontrum.

Bibliogr.: J.Staender: *op.cit.*, s.54. – K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - K.Zawadzka: *Ze źródeł...*, s.221, 224..

Racibórz, franciszkanie /obserwanci (bernardyni)/ (Ratibor, Franziskaner) [Ordo Fratrum Minorum OFM] (2 sygn.)

J.G.Büsching wybrał 5 rękopisów z tej biblioteki, J.Staender zna już tylko 2, zaś K.Jażdżewski pierwotnie nie wykazał żadnego rękopisu, później jednak zapis skorygował na 2. K.Zawadzka i kartoteka proveniencyjna również wykazują 2 sygnatury. Potwierdzają to wyniki skontrum.

Bibliogr.: J.Staender: *op.cit.*, s.54. – K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - K.Zawadzka: *Problem...*, s.140, 149.

Racibórz, prepozytura św.Krzyża (Ratibor, St.Kreuz-Propstei)

J.Staender wskazuje na 1 kodeks /katalog/, zapewne rękopiśmienny, jednak w sumie ogólną liczbę rękopisów z Raciborza określa na 3 (por. powyżej) jednostki. K.Jażdżewski i kartoteka proveniencyjna nie znają żadnego manuskryptu pochodzącego z prepozytury. Potwierdzają to wyniki skontrum.

Bibliogr.: J.Staender: *op.cit.*, s.54. – K.Jażdżewski: *Informator...*, s.9.

Rudy Raciborskie, cystersi (Rauden, Zisterzienser) [Ordo Cisterciensium OCist] (49 sygn. w 51 wol.)

J.G.Büsching (a za J.Staenderem podają tę informację również H.Hoffmann i S.Rybandt, H.Grüger) wybrał 63 rękopisy. J.Staender (za nim K.Löffler), J.Klapper znają już tylko 49

manuskryptów o tej proveniencji, a S.Rybandt i K.Jażdżewski – 58 (w tym 56 średniowiecznych). Kartoteka proveniencyjna wykazuje 44 sygnatury. Skontrum wykazało 49 sygn. w 51 wol.

Bibliogr.: J.Staender: *op.cit.*, s.55. - K.Löffler: *Deutsche...*,s.100. - K.Löffler: *Das Erbe...*, s.88. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122. – S.Rybandt: *Z problematyki...*, s.1-10 – idem: *Średniowieczne...*, s.7-8, 9, 98-147. – idem: *Los...*, s.635, 638-643. - idem: *Oprawy...*, s.581-594, fot.18. - idem: *Katalog...*, ss.123. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - H.Grüger: *Rauden...*, s.41-42. - idem: *Der Orden...*, s.112.

Strzegom, karmelici (Striegau, Karmeliter) [Ordo Fratrum BMV de Monte Carmello OCarm] (1 sygn.)

J.Staender zna zaledwie 1 manuskrypt o tej proveniencji, K.Jażdżewski umieszcza rękopisy pochodzące z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 1 sygnaturę. Potwierdzają to wyniki skontrum.

Bibliogr.: [J.G.Büsching]: *Tagebuch...*, Nr.8, s.30. - J.G.Büsching: *Bruchstücke...*, s.44. - J.Staender, *op.cit.*, s.16, 56. – K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8.

Świdnica, dominikanie (Schweidnitz, Dominikaner) [Ordo Fratrum Praedicatorum OP] (12 sygn.)
J.Staender (za nim H.Hoffmann) zna 12 rękopisów pochodzących z tego zbioru, zaś K.Jażdżewski i kartoteka proveniencyjna podają liczbę 13 sygn. K.Maleczyńska wymienia 12 rękopisów. Skontrum wykazało 12 sygn.

Bibliogr.: [J.G.Büsching]: *Tagebuch...*, Nr.3, s.12; - J.Staender: *op.cit.*, s.16, 56. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - K.Maleczyńska: *Książka...*, s.32-33.

Trzebnica, cysterki (Trebnitz, Zisterzienserinnen) [Ordo Cisterciensium OCist] (ok.30-31 sygn. w 31-32 wol., w tym 1 w Oddziale Starych bDruków BUWr)

H.Grüger podaje liczbę 63 rękopisów, jakie zachowały się z tego zbioru. J.Staender wymienia liczbę 35 woluminów w BUWr o tej proveniencji, H.Szwejkowska – 23 (w tym 1 w Oddziale Starych Druków), a K.Jażdżewski – 31. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 24 sygn. Skontrum wykazało 30 sygn. w 31 wol. Rękopisy z tego zbioru znajdują się również w bibliotece parafialnej w Trzebnicy, Archiwum Archidiecezjalnym we Wrocławiu, Bibliotece Zakładu Narodowego im. Ossolińskich oraz w Pierpont Morgan Library w Nowym Jorku.

Bibliogr.: J.Staender: *op.cit.*, s.15, 56. - H.Szwejkowska: *Biblioteka...*, s.27-57. – K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8.- H.Grüger: *Trebnitz...*, s.72. - H.Grüger: *Der Orden...*, s.112. - A.Wałkowski: *op.cit.*, s.99-101.

Wolów, karmelici (Wohlau, Karmeliter) [Ordo Fratrum BMV de Monte Carmello OCarm] (4 sygn.)

J.Staender wymienia liczbę 5 rękopisów o tej proveniencji. R.Ergetowski podaje, że z 5 zabranych przez J.G.Büschinga rękopisów zachowały się trzy. K.Jażdżewski umieszcza rękopisy z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 3 sygnatury. Skontrum wykazało 4 sygn.

Bibliogr.: [J.G.Büsching]: *Tagebuch...*, Nr.3, s.11. - J.Staender: *op.cit.*, s.15, 57. - R.Mager: *op.cit.*, s.5-6. - R.Ergetowski: *Biblioteki...*, s.165-167. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8.

Wrocław, kanonicy regularni św. Augustyna (Breslau, Augustinerchorherren) [Ordo Canonorum Regularium S. Augustini OCanSA] (90 sygn. w 93 wol.)

W skład zbioru weszła m.in. biblioteka lekarza wrocławskiego Christiana von Hellwig (zachowało się 8 sygn.). J.G.Büsching (za J.Staenderem powtarzają to również K.Löffler i H.Hoffmann) liczbę rękopisów biblioteki kanoników regularnych szacuje na 174-175 jednostek. J.Staender uznaje proveniencję 137 kodeksów za pewną, a kilku innych za prawdopodobną. P.Kołodczek podaje liczbę manuskryptów o tej proveniencji: 91, a K.Jażdżewski określa stan zachowania rękopisów z tego zbioru na ok.100 jednostek. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 90 sygn. w 93 wol. Skontrum wykazało 108 sygn. w 112 wol.

Bibliogr.: F.Lucae: *op.cit.*, s.630-631. - J.Ch.Kundmann: *op.cit.*, s.330-332. - N.Henelius ab Hennenfeld: *Silesiographia...*, Wratislaviae et Lipsiae, apud Christianum Bauchium, Bibliopolam Anno 1704, s.710. - J.Staender: *op.cit.*, s.14, 35-36. - K.Löffler: *Deutsche...*,s.100. - K.Löffler: *Das Erbe...*, s.88. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122. - Ks.P.Kołodczek: *op.cit.*, s.207-213, 223-225. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.7-8. - H.Grüger: *Breslau...*, s.16-17. - J.Ożóg: *op.cit.*, s.15.

Wrocław, augustianki (Breslau, Augustinernonnen zu St.Jakob auf dem Sande) [Congregatio a Domina Nostra Canonissarum Regularium S. Augustini ND]

J.Staender zna tylko 2 manuskrypty pochodzące z tego zbioru. K.Jażdżewski umieszcza rękopisy z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek. Kartoteka proveniencyjna nie wykazuje. Potwierdzają to wyniki skontrum.

Bibliogr.: J.Staender: *op.cit.*, s.37-38. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8.

Wrocław, klaryski (Breslau, Klarisinnen) [Ordo Sororum (Monialium) Sanctae Clarae, OSC] (20 sygn.)

J.Staender (za nim H.Hoffmann) zna 19 rękopisów pochodzących z tego zbioru, I.Czachorowska – 21, a K.Jażdżewski – 15. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 8 sygn. Skontrum wykazało 20 sygn.

Bibliogr.: J.Staender, *op.cit.*, s.14, 36. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - I.Czachorowska: *op.cit.*, s.411-417.

Wrocław, dominikanie (Breslau, Dominikaner) [Ordo Fratrum Praedicatorum OP] (ok.335-337 sygn. w ok.337-339 wol.)

M.in. legaty Nicolausa Tempelfeldt, rektora Uniwersytetu w Lipsku (†1474) (zachowało się ok.6-7 sygn. w 7-8 wol.). J.Staender (za nim K.Löffler i H.Hoffmann) podaje liczbę kodeksów pochodzących z tej biblioteki 330. A.Świerk zbiór manuskryptów tej biblioteki w r.1741 określa na ok.300, zaś liczbę zachowanych rękopisów w r.1963 na 265 (podobnie P.Kołodczek). W roku 1966 A.Świerk podaje ich liczbę: 275, a K.Jażdżewski określa stan zachowania manuskryptów o tej proveniencji na ok.330. Kartoteka proveniencyjna wykazuje ok.322-323 sygn. w 326-327 wol. Skontrum wykazało ok.335-337 sygn. w ok.337-339 wol.

Bibliogr.: F.Lucae: *op.cit.*, s.629. - J.Ch.Kundmann: *op.cit.*, s.340-342. - D.Gomolcky: *op.cit.*, s.172. - N.Henelius ab Hennenfeld: *Silesiographia...*, s.711. - J.Staender *op.cit.*, s.15, 37. - K.Löffler: *Deutsche...*,s.100. - K.Löffler: *Das Erbe...*, s.88. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122. - K.Zawadzka: *Ze studiów...* s.301-319. - A.Świerk: *Średniowieczna...*, s.12. - A.Świerk: *Fragmenty...*, s.541-556. - A.Świerk: *Schreibstube...*, s.124. - A.Świerk: *Z problematyki...*, s.21. - A.Świerk: *Śląskie...*, s.81, 87. - Ks.P.Kołodczek: *op.cit.*, s.207.- P.Kielar OP: *Studi...*, s.271-515 (szczególnie s.456-515). - K.Zawadzka: *Biblioteka...*, s.289-389. - K.Jażdżewski, *Informator...*, s.7, 12-13.

Wrocław, kapucyni (Breslau, Kapuziner) [Ordo Fratrum Minorum Capucinatorum OFMCap] (4 sygn.)

J.G.Büsching wymienia 1 rękopis pochodzący z tego zbioru; J.Staender zna (tylko) 3 inne rękopisy o tej proveniencji. K.Jażdżewski umieszcza rękopisy z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek. K.Zawadzka i kartoteka proveniencyjna wykazują 2 sygnatury. Skontrum wykazało 4 sygn.

Bibliogr.: J.Ch.Kundmann: *op.cit.*, s.344. - J.Staender: *op.cit.*, s.14-15, 36. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - K.Zawadzka: *Problem...*, s.140, 148.

Wrocław, franciszkanie /obserwanci (bernardyni), potem reformaci/ (Breslau, Franziskaner) [Ordo Fratrum Minorum Regularis Observantiae OFMObs, Ordo Fratrum Minorum Reformatorum (?) OFMRef] (9 sygn. w 10 wol.)

J.G.Büsching wymienia 2 rękopisy pogodzące z tego zbioru; J.Staender zna (tylko) 7 innych manuskryptów o tej proveniencji. K.Jażdżewski umieszcza rękopisy z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek. K.Zawadzka nie wymienia rękopisów z tego zbioru. Kartoteka proveniencyjna wykazuje ok.5-7 sygnatur. Skontrum wykazało ok.9 sygn. w 10 wol.

Bibliogr.: J.Ch.Kundmann: *op.cit.*, s.344-346. - N.Henelius ab Hennenfeld: *Silesiographia...*, s.716. - J.Staender: *op.cit.*, s.15, 37. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - K.Zawadzka: *Problem...*, s.140.

Wrocław, franciszkanie konwentualni /minoryci/ (Breslau, Minoriten) [Ordo Fratrum Minorum Conventualium OFMConv] (27 sygn. w 45 wol.)

J.Staender (za nim K.Löffler i H.Hoffmann) za J.G.Büschingiem podaje liczbę rękopisów w tej biblioteki przed sekularyzacją - 178. Sam J.Staender zna tylko 78 manuskryptów o tej proveniencji, zaś K.Jażdżewski - 25-27, a K.Zawadzka - 28. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 9 sygnatur w 23 wol. Skontrum wykazało ok. 27 sygn. w 45 wol. (w tym zbiór franciszkanina z Opola używającego inicjałów F.M.R.)

Bibliogr.: J.Ch.Kundmann: *op.cit.*, s.342-344. - N.Henelius ab Hennenfeld: *Silesiographia...*, s.715-716. - J.Staender: *op.cit.*, s.14, 38-39. - K.Löffler: *Deutsche...*, s.100. - K.Löffler: *Das Erbe...*, s.88. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - K.Zawadzka: *Problem...*, s.139, 148.

Wrocław, joannici (Breslau, Johanniter) [Ordo Equitum Hospitaliensium Sancti Johannis de Jerusalem, Ordo Melitensis OMel] (127 sygn. w 132 wol.)

Z biblioteki tej zachowało się w BUWr: A.Świerk, P.Kołoczek - 117 kodeksów, K.Jażdżewski - 120. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 116 sygnatur. Skontrum wykazało 127 sygn. w 132 wol. (w tym 4 sygn. z legatu Nicoalusa Nedirbayn).

Bibliogr.: F.Lucae: *op.cit.*, s.629. - J.Ch.Kundmann: *op.cit.*, s.337-340. - N.Henelius ab Hennenfeld: *Silesiographia...*, s.711. - J.Staender: *op.cit.*, s.15. - A.Świerk: *Średniowieczna...*, s.12. - A.Świerk: *Schreibstube...*, s.124. - A.Świerk: *Z problematyki...*, s.21. - Ks.P.Kołoczek: *op.cit.*, s.207. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8.

Wrocław, krzyżowcy z czerwoną gwiazdą (Breslau, Kreuzherren mit dem roten Stern) [Ordo Militaris Crucigerorum cum rubea stella, Canonici Regulares Sanctissimae Crucis a Stella Rubea] (42 sygn.)

J.Staender (za nim H.Hoffmann) zna 56 manuskryptów o tej proveniencji; A.Świerk, P.Kołodczek – 42, a K.Jażdżewski – 43. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 42 sygnatury.

Bibliogr.: J.Ch.Kundmann: *op.cit.*, s.334-337. - N.Henelius ab Hennenfeld: *Silesiographia...*, s.711-714. - J.Staender: *op.cit.*, s.14, 38. – Fr. v.Kleist: *Das Matthiasstift...*, s.124-127. - A.Świerk: *Średniowieczna...*, s.12. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122. - A.Świerk: *Z problematyki...*, s.21. - Ks.P.Kołodczek: *op.cit.*, s.207.

Wrocław, urszulanki (Breslau, Ursulinerstift) [Ordo Sanctae Ursulae OSU]

J.Staender zna 1 manuskrypt o tej proveniencji, a K.Jażdżewski i kartoteka proveniencyjna nie wykazują żadnego. Potwierdzają to wyniki skontrum.

Bibliogr.: J.Staender: *op.cit.*, s.39. – K.Jażdżewski: *Informator...*, s.9.

Wrocław, premonstratensi (Breslau, Prämonstratenser) [Ordo Candidus et Canonicus Praemonstratensis, Ordo Canonicorum Praemonstratensium OPraem] (ok.35-41 sygn. w 36-42 wol.)

J.G.Büsching wymienia (za J.Staenderem podają to również K.Löffler i H.Hoffmann) liczbę 431 rękopisów w tej bibliotece przed sekularyzacją. J.Staender zna tylko 53 (za nim H.Grüger) manuskrypty o tej proveniencji; A.Stara wymienia 27 sygnatur, a K.Jażdżewski podaje liczbę 35 jednostek. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 34 sygn. w 35 wol. Skontrum wykazało ok.35-41 sygn. w 36-42 wol.

Bibliogr.: J.Ch.Kundmann: *op.cit.*, s.332-334. - N.Henelius ab Hennenfeld: *Silesiographia...*, s.715. - J.Staender: *op.cit.*, s.14, 39. - K.Löffler: *Deutsche...*, s.100. - K.Löffler: *Das Erbe...*, s.88. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122. – A.Stara: *op.cit.*, s.143-144. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8. – H.Grüger: *Breslau, St. Vinzenz...*, s.81-82. – J.Ożóg, *op.cit.*, s.15.

Ząbkowice Śląskie, dominikanie (Frankenstein, Dominikaner) [Ordo Fratrum Praedicatorum OP] (2 sygn.)

J.Staender (za nim H.Hoffmann) ocenia liczbę manuskryptów z tej biblioteki na 4 jednostki, a K.Jażdżewski umieszcza rękopisy z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 2 sygn. Potwierdzają to wyniki skontrum.

Bibliogr.: J.Ch.Kundmann: *op.cit.*, s.388. - J.Staender: *op.cit.*, s.43-44. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.122. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8.

Złotoryja, franciszkanie /obserwanci (bernardyni)/ (Goldberg, Franziskaner) [Ordo Fratrum Minorum OFM] (1 sygn.)

J.Staender zna tylko 1 rękopis pochodzący z tego zbioru, a K.Jażdżewski umieszcza rękopisy z tej biblioteki w grupie zbiorów szacowanych na 1 do 7 jednostek. K.Zawadzka i kartoteka proveniencyjna nie wykazują żadnego manuskryptu o tej proveniencji. Skontrum wykazało 1 sygn.

Bibliogr.: J.G.Büsching: *Bruchstücke...*, s.207. - J.Staender: *op.cit.*, s.19, 47. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.8.

Żagań, kanonicy regularni św. Augustyna (Sagan, Augustinerchorherren) [Ordo Canonicorum Regularium S. Augustini OCanSA] (486 sygn. w ok.510 wol.)

W) Dr. János Székelyi Könyvtár u Budapeste z najduje više rękopis, prvotny z letok 1364-1367.
pochádzajú z "Monasterium Gifbergense" (vide: Codices Latini aevi novi. Rec. E. Bartolich
(A Magyar Nemzeti Múzeum, Dr. János Székelyi Könyvtárának életrajza XI. Codices aevi
scripti Latini vol. 1), Budapestini 1958, p. 167 = Clunac 186.)

W jej skład weszły m.in. zbiory rękopisów z biblioteki parafialnej w Zielonej Górze (z 33 rękopisów zachowało się 15 (wg K.Jażdżewskiego)), Vincentiusa Costana z Żagania (z 36 zachowało się 11 rękopisów (wg K.Jażdżewskiego)), Gregora Pistoris z Lubina (zachowało się 12 manuskryptów (wg K.Jażdżewskiego)). Zdaniem A.Świerka zbiór rękopisów tej biblioteki w r.1473 liczył ponad 800 jednostek.

Wg J.G.Büschinga (za J.Staenderem powtarza to K.Löffler, H.Hoffmann, A.Świerk, P.Kołoczek i K.Jażdżewski) liczba rękopisów w klasztorze przed sekularyzacją przekraczała 550 jednostek, z czego do Wrocławia trafiło 518 woluminów, nie wiadomo jednak, czy wliczone zostały do tej liczby rękopisy, które trafiły do Śląskiej Biblioteki Centralnej (16 jednostek) za następcy J.G.Büschinga. A.Świerk w r.1963 podaje mylnie, że do Wrocławia sprowadzono najpierw ok.550, a następnie jeszcze 16 rękopisów. J.Staender bowiem, do którego odsyła A.Świerk, pisze wyraźnie, że zbiór liczył ponad 550 manuskryptów, z czego 518 sprowadzono do Wrocławia, a potem jeszcze w r.1812 16 sygnatur, co daje w sumie 534. Po wojnie ocalało zdaniem A.Świerka 517 woluminów. Kartoteka proveniencyjna wykazuje 393 sygn. w 420 wol. Skontrum wykazało ok.486 sygn. w ok.510 wol. (w tym 9 sygn. rękopisów orientalnych)

Bibliogr.: J.Ch.Kundmann: *op.cit.*, s.389-391. - J.G.Büsching: *Bruchstücke...*, s.114-122. - [J.G.Büsching]: *Tagebuch...*, Nr.35, s.138-139. - J.Staender: *op.cit.*, s.18, 55. - C.H.Rother: *Das Handschriftenverzeichnis...*, s.102-124 oraz Sonderabdruck. - C.H.Rother: *Ein Ausleihregister...*, s.1-22. - K.Löffler: *Das Erbe...*, s.88. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.99-100, 122-123. - G.Richter: *op.cit.*, s.63, passim. - A.Świerk: *Średniowieczna...*, ss.180. - A.Świerk: *Schreibstube...*, s.124-140. - A.Świerk: *Z problematyki...*, s.23-24. - A.Świerk: *Śląskie biblioteki...*, s.83. - A.Świerk: *Beiträge...*, s.86, 88-91. - Ks.P.Kołoczek: *op.cit.*, s.207-223. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.7.

Poza w/w w latach 1810-1812 przejęto bądź otrzymano rękopisy z magistratu w Jaworze, komendy joannitów w Strzegomiu, ewangelickiego kościoła w Wołowie i prawdopodobnie magistratu w Świdnicy. Ani J.Staender ani K.Jażdżewski nie byli w stanie wskazać manuskryptów z tych bibliotek. Kartoteka proveniencyjna nie wykazuje żadnego. Nie wykazało ich również skontrum. W przypadku Wołowa J.Staender podaje, że J.G.Büsching otrzymał 23 rękopisy i inkunabuły. Natomiast R.Ergetowski wspomina o 28 inkunabułach i 8 rękopisach znalezionych w tej bibliotece, przy czym J.G.Büsching miał od władz municypalnych otrzymać 32 rękopisy (!?). Nadmienić należy, że w zbiorze Akcesji znajdują się 2 rękopisy o tej proveniencji, które zapewne w wyniku koncentracji zbiorów-poniemieckich trafiły do BUWr (zbiór Akcesji, pod r.1975). Wiadomo też, że w komendzie strzegomskiej znajdowało się zaledwie 7 rękopisów.

Bibliogr.: J.Staender: *op.cit.*, s.15, 16, 60. - R.Ergetowski: *Biblioteki...*, s. 167. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.9-9^a.

Wykaz innych instytucji, w których J.G.Büsching przeprowadził poszukiwania biblioteczne, a w których bądź to w ogóle nie było bibliotek, bądź też nie znalazł w nich nic wartościowego, względnie też nie zostawił żadnej informacji odnośnie wywiezionych księgozbiorów znajduje się w: J.Staender: *op.cit.*, s.2-3, 14-20, 33, 55, 56, 57-58, i u K.Jażdżewskiego: *Informator...*, s.8-9^a.

Inne:

Istambul, zakup w latach 1924/1925-1928 przez O.Reschera 106 rękopisów arabskich, tureckich i perskich.

Bibliogr. G.Richter: *op.cit.*, s.VI-VII. - *Katalog rękopisów tureckich...*, s.14.

Nysa, biblioteka przy kościele św.Jakuba. Nie wiadomo, jaką drogą tarfiły do dawnej BUWr 2 rękopisy ze zbioru tej biblioteki. W zbiorze *Akcesji* pod r.1950 znajduje się jeszcze jeden rękopis o tej proveniencji (dar prywatny).

Bibliogr.: E.Chwalewik: *op.cit.*, T.2, s.12. – K.Piotrowicz: *op.cit.*, s.124-127. – H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.119-120. - J.Mandziuk: *Biblioteka przy kościele św.Jakuba w Nysie* W: RB R.20: 1976, s.27-77 (szczególnie s.50-52). – K.Pawlik: *W sprawie nyskiej biblioteki parafialnej* W: Sobótka R.36: 1981, s.585-593. – K.Pawlik: *Biblioteki w Nysie w latach 1810-1939* W: RB R.35: 1991, s.195-199.

Wrocław, Obserwatorium Astronomiczne Uniwersytetu Wrocławskiego (*Königliche Universitaets-Sternwarte zu Breslau*) (1 sygn. w 7 wol., odpis dla dawnej BUWr). Zawiera obserwacje astronomiczne z lat 1832-1840. W zbiorze *Akcesji* pod r.1949 znajduje się również jeden rękopis o tej proveniencji.

Wrocław, Habicht Maximilian Christian (1775-1839), prof. jęz. arabskiego w *Universität Breslau* (dalej: *UB*). Tzw. *Bibliotheca Habichtiana*. Do BUWr trafiła w r.1840 (pierwotnie 49 rękopisów arabskich w 65 wol.). Zbiór ten w całości przepadł podczas ostatniej wojny. W BUWr znajdują się 4 inne rękopisy, będące niegdyś własnością M.Ch.Habichta, подарowane przez niego dawnej BUWr wcześniej.

Bibliogr.: *Bibliotheca Habichtiana* W: Index librorum quibus Bibliotheca Regia Universitatis Litterariae Vratislaviensis anno MDCCCXL aucta est, Vratislaviae, s.42-44. – F.Milkau: *op.cit.*, s.92. – J.Staender, *op.cit.*, s.61-62, 64. - G. Richter: *op.cit.*, s.V, VII, 43-54. – M.Walter: *Zbiory rękopiśmienne.../1947-1962/...*, s.46. – K.Jażdżewski: *Informator...*, s.15. – *DBI* mfa nr: 446,²⁷¹⁻²⁷⁷. - J.Ożóg: *op.cit.*, s.27.

Autografy różnych osób (1798-1941), zachowane 1694 jed.

Bibliogr.: K.Jażdżewski: *Informator...*, s.25. - *Inwentarz...* T.1, s.259-298.

Autografy XVIII wieku różnych osób, zachowanych 150 jed.

Bibliogr.: K.Jażdżewski: *Informator...*, s.25. - *Inwentarz...* T.1, s.298-301.

Bölsche Wilhelm, zob. spuścizny.

Brie Siegfried, zob. spuścizny.

Förster Paul Richard, zob. spuścizny.

Haase Friedrich Gottlob Heinrich Christian, zob. spuścizny.

Hauptmann Karl Ferdinand Max i Gerhart Johann Robert, zob. spuścizny.

Hillebrandt Alfred, dar i spuścizna, zob. spuścizny

Hoffmann Adalbert, zob. spuścizny.

Holtei Karl Eduard von, zob. spuścizny.

Köppen Carl Friedrich, zob. spuścizny

Lessing Gotthold Ephraim, zob. spuścizny.

Lummer Otto, zob. spuścizny.

Ochmann Joh[ann(es)], zob. spuścizny

Pfitzner Carl Ernst Eduard, zob. spuścizny.

Roux Wilhelm, zob. spuścizny.

Schneider August Friedrich Heinrich, zob. spuścizny

Schneider Johann Gottlob, zob. spuścizny

Stenzler Adolph Friedrich, zob. spuścizny

Weigelt Robert, zob. spuścizny.

Wimmer Friedrich, zob. spuścizny.

Worbs Johann Gottlob, zob. spuścizny.

2) Biblioteka Miejska we Wrocławiu (*Stadtbibliothek Breslau*) (1865-1945). Zachowało się w OR BUWr ok.2182 sygn., to jest ok.2264 wol. (łącznie z fragmentami), oraz ok.740 wol. w zbiorze *Akcesji* (zob. poniżej); w Oddziale Zbiorów Muzycznych BUWr znajduje się ok.600 jednostek (z reguły pojedyncze karty), zapewne nie ujętych w statystykach rękopisów przedwojennej BMWr. Z pewnością natomiast do ogólnej liczby rękopisów dawnej BMWr wliczano 356 sygn. muzykaliów XVI-XVIIw., opisanych w katalogu E.Bohna, obecnie w zdecydowanej większości znajdujących się w *Staatsbibliothek Preussischer Kulturbesitz* (Depot Breslau) w Berlinie. W tejże bibliotece znalazło się po wojnie (via Tübingen) również 18 sygn. w 21 wol. ze zbioru dawnego OR BMWr. 1 rękopis zaś znajduje się w *Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego* w Lublinie.

Stadtbibliothek Breslau powstała w latach 1865-1867 (oficjalne otwarcie 1.IV.1866r.) z połączenia trzech dotąd istniejących we Wrocławiu zbiorów: *Rehdiger(i)any* przechowywanej przy kościele św.Elżbiety, oraz dwóch bibliotek zlokalizowanych przy kościołach św.Marii Magdaleny i św.Bernardyna. Otrzymała ona część kolekcji rękopisów ze spuścizny S.B.Klose, zakupioną przez Magistrat miasta Wrocławia w r.1859 na aukcji (zob. spuścizny). Trafił do niej również zbiór książek i akt przekazany przez Radę Miejską Wrocławia. Zbiory biblioteki wzbogacone zostały m.in. przez J.D.F.Neigebaur'a (zob. spuścizny); Ch.L.J. Pulvermachera (zob. spuścizny); barona F. von Schirnding (zob. spuścizny); E.Bohna (zob. spuścizny); J.F.M.Partscha (zob. spuścizny), J.Th.Mosewiusa (zob. spuścizny), K.Hauptmanna (zob. spuścizny), a w 1925r. przez Bibliotekę Rady Miejskiej we Wrocławiu (*Ratsbücherei Breslau*). W dawnej BMWr zgromadzono bogatą kolekcję sztambuchów (od 77 jednostek w r. 1880r. po 150 w końcu lat 30-tych XXw.). J.Ożóg za

Jahrbuch der deutschen Bibliotheken podaje, że ok.1906r. w bibliotece znajdowało się ponad 3000 rękopisów. E.Chwalewik (1926r.) szacuje zbiór na 4300 rękopisów. K.Piotrowicz (1934r.) podaje liczbę ok.3000 rękopisów. A.Rüffler za *Jahrbuch der Deutschen Bibliotheken* przytacza ujęcie statystyczne liczby rękopisów dawnej Biblioteki Miejskiej we Wrocławiu wraz z muzykaliami rękopiśmiennymi, od 1500 w r.1875, ponad 3000 w l.1893-1905, ponad 4000 w l.1906-1928, ponad 4900 w r.1930, ponad 5000 w l.1932-1933 aż po 5304 w r.1941. M.Walter liczbę rękopisów w r.1939 określa na 5101, a w r.1943 – na 5340 jednostek. Wg O.Kape w roku 1945 miało być w dawnej BMWr 5300 rękopisów. Na podstawie zachowanego rękopiśmiennego katalogu H.Markgrafa (zob. powyżej) w przededniu II wojny światowej (1938r.) w Oddziale Rękopisów *Stadtbibliothek Breslau* odnotowano 3526 sygn. Znajdowała się w niej również bliżej nie określona liczba rękopisów na sygn. akcesyjnych (obecnie w BUWr ok.550 sygn.). Do tego dochodzi zbiór sztambuchów oraz oddzielnie przechowywane muzykalia rękopiśmienne. Zbiór manuskryptów został w l.1942-1943 częściowo ewakuowany do Ramułowic koło Środy Śląskiej. W wyniku działań wojennych część kolekcji rękopisów uległa zniszczeniu, część zaś rozproszona. Jak wskazuje dotychczasowa praktyka, istnieje szansa na „odnalezienie” (zidentyfikowanie) jeszcze pojedynczych rękopisów z tej biblioteki w zbiorze *Akcesji*, szczególnie zaś wśród tzw. rozsypów, oraz pozyskanie ich drogą zakupu od prywatnych osób.

Bibliogr.: J.F.Neigebaur: *Die Stadtbibliothek in Breslau* W: *Neuer Anzeiger für Bibliographie und Bibliothekswissenschaft* Jahrgang 1865, s.246-253, 293-296. – *Die breslauer Stadt-Bibliothek* W: *Breslauer Zeitung* Nr.556: 28.November 1866, s.3093-3094. – *Adressbuch...*, s.61-63. – E.Volger: *Mittheilungen aus der Stadtbibliothek zu Breslau* W: ZGS Bd.15: 1880, s.235-245. – W.Molsdorf: *op.cit.*, s.242. – *Stadtbibliothek Breslau. Wissensnötiges und Wissenswertes für den Benutzer*, Breslau 1933, s.20-22. – E.Chwalewik: *op.cit.*, T.2, s.523-524. – K.Piotrowicz: *op.cit.*, s.158-159. – E.Wermke: *Zur Entstehung der Breslauer Stadtbibliothek* W: *Beiträge zur Geschichte der Stadt Breslau* H.7, Breslau 1939, s.39-47. – M.Hippe: *Zur Vorgeschichte der Breslauer Stadtbibliothek* W: Aufsätze Fritz Milkau gewidmet, Leipzig 1921, s.162-176. – *Jahrbuch...*, s.27-28. – K.Aland: *op.cit.*, s.36-41. – A.Skura: *op.cit.*, passim. – M.Walter: *Zbiory rękopiśmienne...*, s.593. – idem: *Zbiory rękopiśmienne.../1947-1962/...*, s.48, 50. – W.Gebhardt: *Die Neuerwerbungen des Tübinger Depots der Staatsbibliothek 1959-1963* W: *Jahrbuch der Stiftung Preussischer Kulturbesitz* 1963, (wyd.1964), s.149-156. – K.Jażdżewski: *Informator...*, s.29-47. – R.Ergetowski: *Universitätsbibliotheken...*, s.31. – O.Kape: *op.cit.*, s.7-14. – J.Ożóg: *op.cit.*, s.54-78. – A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.42-164, 166-170. – A.Kolbuszewska: *Historische...*, s.300-301. – A.Kolbuszewska: *Breslau...*, szp.159. – B.Kumor: *Wrocławska Biblioteka Miejska (Stadtbibliothek) w świetle źródeł zachowanych w Archiwum Państwowym we Wrocławiu* W: RB R.62, 1998, s.95-102.

Biblioteka Thomasa Rehdigera (*Rehdiger(i)ana*, *Rehdigersche Bibliothek*, *Rehdiger-Bibliothek*, *Bibliotheca Elisabethano-Rehdiger(i)ana*, *Elisabethana*). Jej początki związane są z osobą patrycjusza wrocławskiego i bibliofila Thomasa von Rehdigera (1541-1576), który w trakcie swoich podróży po Francji, Niderlandach i Włoszech oraz poprzez współpracujących z nim agentów tworzył swoją bibliotekę (A.W.J.Wachler, H.Markgraf, J.Baecker, E.Wermke, M.Walter, R.Ergetowski, A.Rüffler szacują ją na ok.300 rękopisów; K.Jażdżewski - na ok.200 wol.), wzbogaconą następnie przez kolejnych jej dysponentów. Na mocy testamentu zbiory odziedziczyli jego bracia, Adam i Jakob, z zaleceniem ich powszechnego udostępnienia. W r.1581 kolekcję przewieziono z Köln do Wrocławia, a w 1589 umieszczono ją przy kościele św.Elżbiety. Wilhelm von Rehdiger przekazał kolekcję miastu w r.1645, ale dopiero 16 lat później nastąpiło otwarcie biblioteki (1661r.). Zbiór *Rehdiger(i)any* zasilany był poprzez zakupy i dary: m.in.: M.Machnera (zob. spuścizny); N.Heneliusa ab Hennenfeld (1584-1656)(zob. spuścizny); Ch.Schultze (zob.

spuścizny); A.von Saebisch (zob. spuścizny); Ch.Hofmanna von Hof(f)mannswaldau (zob. spuścizny); Ch.Gryphiusa (zob. spuścizny); J.S.von Haunold (zob. spuścizny); Heinricha von Reichel(l) und Schmolz (1629-1712); radcy hrabiego Promnitz von Pless Johanna Gottfrieda von Riemer und Riemberg (1686-1729); pastora i inspektora szkolnego Georga Teubnera (1659-1715); Hansa Benedikta von Reichel (†1741); barona Hildebranda Rudolpha von Hund(t) und Alten-Grottkau (Altengrotkau) (†1746); Ch.Stieffa (zob. spuścizny); Ch.Runge (zob. spuścizny); inspektora szkolnego i kościelnego, teologa Johanna Friedricha Burga (1689-1766); Christiana Gottlieba von Riemer und Riemberg; w 1763r. Carla Wilhelma Sachse (1558-1616); M.Hanke (zob. spuścizny); Ch.Ezechiela (1678-1758) (zob. spuścizny); H.M.von Senitz und Rudelsdorf (zob. archiwa rodzinne); J.C.Arletiusa (zob. spuścizny); Karla Josepha Maximiliana von Fürst und Kupferberg (1717-1790); historyka-archiwisty Johanna Carla Roppa (1749-1804); radcy nadwornego Johanna Gottlieba Ubera (ok.† 1819)(wg A.Rüfflera: 71 rękopisów); adwokata Jacoba Hönischa; rektora Gimnazjum św.Elżbiety i bibliotekarza, historyka Gottloba Krantza (1660-1733) (pierwotnie zapisane Gimnazjum św.Elżbiety, dopiero w r.1882 przekazane *Stadtbibliothek Breslau*); J.G.Schummela (zob. spuścizny); Ch.F.Paritiusa (zob. spuścizny); R. Beckera (†1873); Juliusa Lehnerta.

J.E.Scheibel ocenia w r.1794 zasób rękopisów i paczek z aktami (materiałami luźnymi) w *Rehdiger(i)anie* na ok.800 wol. W zbiorze poza rękopisami dzieł autorów klasycznych greckich i łacińskich znalazły się również rękopisy autorów średniowiecznych, a przede wszystkim *Silesiaca* (kroniki, nowożytnie opracowania historyczne, materiały genealogiczne, zbiory pieśni i wierszy), korespondencja humanistów i uczonych XVI-XVIIw., oraz kolekcja sztambuchów. Zbiory biblioteki ucierpiały w czasie oblężenia Wrocławia przez Francuzów w r.1806, nie wiadomo jednak dokładnie, czy i ewentualnie w jakim stopniu dotknęło to kolekcji rękopisów. Stan zachowania zbioru *Rehdiger(i)any* szacować można na ponad 900 sygn., w tym 20 rękopisów orientalnych.

Bibliogr.: N.Henelius ab Hennenfeld: *Breslographia, hoc est: Vratislaviae...delineatio brevissima...*, Francofurti, Typis Joannis Bringeri 1613, s.12-14. – J.Gebhard: *Encaenia Bibliothecae Rehdigerianae, Vratislaviae...*, Vratislaviae, Typis Baumannianis 1661, [nlb. ss.48]. - F.Luca: *op.cit.*, s.631-632. – G.Krantz: *Memorabilia Bibliothecae Publicae Rehdigero-Sebisianae...1698...*, Vratislaviae, In Officina Baumanniana, [nlb.ss.4]. - G.Krantz: *Memorabilia Bibliothecae Publicae Elisabetanae Vratislaviensis a Fundatore Celeberrimo Rehdigerianae dictae...*, Vratislaviae, apud Johannem Georgium Steck 1699, ss.92. - N.Henelius ab Hennenfeld: *Silesiographia...*, s.716-718. - *Der Schlesischen...*, s.429-450. – G.Krantz: *Ad Memorabilia Bibliothecae Elisabetanae ante annos XXVIII, in scenam producta Paralipomena et supplementa...1726...*, Vratislaviae, In Officina Baumanniana typis exprimebat Iohannes Theoph. Straubel, [nlb.ss.4]. - D.Gomolcky: *op.cit.*, s.168-170. - J.Ch.Kundmann: *op.cit.*, s.346-355, 403, 412-418. – J.T.Volkmar: *Die Eroeffnung der Burgischen an die Elisabeths-Kirche geschenkten Bibliothek...*, Breslau...1769, Gedruckt mit Grassischen Schriften, ss.19. - *Catalogus Bibliothecae Arletianae. Vratislaviae primis a. MDCCLXXXVIII mensibus auctione publica vendendae*. Vol.1-2. Ex Officina Grassiana, ss.(nlb.kk.11) 432. - J.E.Scheibel: *Gedaechtnisschrift auf... Johann Caspar Arletius ...*, Breslau, gedruckt mit Grassischen Schriften [1789], ss.44. - J.E.Scheibel: *Nachrichten von den Merkwürdigkeiten der Rehdigerischen Bibliothek zu Breslau...* Erstes Stück, Breslau-Hirschberg-Lissa 1794, ss.68. – [J.E.]Scheibel: *Sammlungen zu Fortsetzungen meiner Nachrichten von den Merkwuerdigkeiten der oeffentlichen Rehdigerischen Bibliothek zu Breslau* W: Schlesische Provinzialblaetter 1798. November, s.490-496. – *Briefe ...*, s.230-231. – E.Th.Gaupp: *op.cit.*, s.304-311. - A.W.J.Wachler: *Thomas Rehdiger...*, ss.80. - *Die breslauer...*, s.3093-3094. - J.F.Neigebaur: *op.cit.*, s.247-251. – C.Brockelmann: *op.cit.*, s.49, passim. - W.Molsdorf: *op.cit.*, s.241-242. - J.Baecker: *Thomas Rehdiger, der Mann und sein Werk. Ein Beitrag zur Geschichte des geistigen Lebens im 16.Jahrhundert*. Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde der Hohen Philosophischen Fakultät der Schlesischen Friedrich

Wilhelms-Universität zu Breslau, Breslau 1921, ss.180 (kopia maszynopisowa przechowywana w OR BUWr pod sygn. Akc.1969/327). – idem: *Thomas Rehdiger, der Mann und sein Werk*. Auszug aus einer Schrift zur Erlangung der philosophischen Doktorwürde bei der Hohen Philosophischen Fakultät der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau, Breslau 1921, ss.4. – E.Wermke: *op.cit.*, s.39. – A.Rüffler: *Thomas Rehdiger. Der grosse Kulturförderer der Stadt Breslau (1540-1576)* W: Breslauer Gemeindeblatt Jg.39, Nr.6: 15.März 1940, s.40-41. – A.Dereń: *Zbiory genealogiczne Biblioteki Rehdigera we Wrocławiu* W: Sobótka R.4: 1949, s.187-191. – A.Skura: *op.cit.*, s.80. – M.Walter: *Zbiory rękopiśmienne.../1947-1962/...*, s.48-49, 64-66, 67-70. – K.Jażdżewski: *Informator...*, s.31-42. – R.Ergetowski: *Universitätsbibliotheken...*, s.30. – DBI mfa 1008, ¹⁵⁵⁻¹⁵⁶. – O.Kape: *op.cit.*, s.7. – John..., s.96-97. – J.Ożóg: *op.cit.*, s.47-49. – A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.15-30.

Biblioteka przy kościele św.Marii Magdaleny we Wrocławiu (*Kirchenbibliothek zu St.Maria-Magdalena*, Breslau). Początki biblioteki przy kościele św.Marii Magdaleny wiązane są z osobą wrocławskiego reformatora religijnego Johanna Hessa (1490-1547), którego część biblioteki obok gromadzonych już wcześniej przy kościele ksiąg (m.in. Petrusa Teschenera i Nicolausa Gleiwitza) dała podstawy do budowy zbioru późniejszej pierwszej publicznej biblioteki we Wrocławiu (1644r.). Zasiłki ją m.in. zbiory radcy cesarskiego i prawnika Andreasa Hertwiga (...); L.Schol(t)za (zob. spuścizny); Friedricha von Schliewitz; emigranta z Moraw Karla Žerotina (1564-1636); pastora, bibliofila Ernsta Beniamina von Löwenstaedt und Ronneburg (†1729); właściciela Ratyna, Wojnowa, Jerzmanowa i Strachowic, Veita Ferdinanda von Mudrach (XVII/XVIIIw.); pastora św.Marii Magdaleny, pedagoga Johanna Davida Raschke (1676-1760); malarza Ernsta Wilhelma von Hubrig (Hubrich) (1712-1787); Ch.Garve (zob. spuścizny); rektora Gimnazjum św.Marii Magdaleny we Wrocławiu, bibliotekarza Johanna Caspara Friedricha Manso (1759-1826). Według A.Rüfflera biblioteka posiadała 21 łacinijskich rękopisów (w tym 7 klasycznych) i 5 greckich (za wyjątkiem klasycznych), Pismo Św. i komentarze w różnych językach; bogaty zbiór orientaliów (por.C.Borckelmann): 12 arabskich, 23 perskie, 31 tureckich, 4 hebrajskie; poza tym *Silesiaca* (m.in. kroniki wrocławskie i śląskie, kalendarze). K.Jażdżewski szacuje liczbę rękopisów orientalnych (arabskich, tureckich, perskich i hebrajskich) na 56, i zna 9 *Bohemiców* językowych, z których w zbiorze zachowało się obecnie 7. W sumie ok. 580-600 manuskryptów o proveniencji magdaleńskiej znalazło się w zbiorze dawnej BMWr (w tym 71 orientalnych).

Bibliogr.: *Christian Garve's handschriftlicher Nachlass. Verzeichnisse und Register*. sygn.Akc.1967/18 (przechowywane w OR BUWr). – F.Lucae: *op.cit.*, s.632-644. – N.Henelius ab Hennenfeld: *Silesiographia...*, s.718-719. – *Der Schlesischen...*, s.450-455. – D.Gomolcky: *op.cit.*, s.170-171. – J.Ch.Kundmann: *op.cit.*, s.358-367, 407-412. – B.Dudik: *Karl's von Žerotin böhmische Bibliothek in Breslau*, Prag 1877, s.3-14, 51-60. – *Die Breslauer...*, s.3094. – J.F.Neigebauer: *op.cit.*, s.293-295. – F.Schenner: *Zierotins Bibliothek in Breslau* W: Zeitschrift des deutschen Vereins für die Geschichte Mährens und Schlesiens Jg.5: 1901, s.393-400. – C.Brockelmann: *op.cit.*, s.49, *passim*. – A.Skura: *op.cit.*, s.80. – M.Walter: *Zbiory rękopiśmienne.../1947-1962/...*, s.49, 66. – A.Świerk: *Śląskie biblioteki...*, s.84. – A.Świerk: *Beiträge...*, s.85-86. – K.Jażdżewski: *Informator...*, s.42-45. – R.Ergetowski: *Universitätsbibliotheken...*, s.30. – O.Kape: *op.cit.*, s.8. – J.Ożóg: *op.cit.*, s.49-51. – A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.30-34.

Biblioteka przy kościele św.Bernarda we Wrocławiu (*Bibliotheca Neapolitana Vratislaviensis ad aedem S.Bernhardini, Bibliotheca Bernhardiniana, (Kirchen)bibliothek zu St.Bernhardin*). Początków biblioteki klasztornej doszukują się badacze jeszcze w XVw. W okresie reformacji

przekształcono bibliotekę przyklasztorną w przykościelną. Pierwsze wiarygodne informacje o istnieniu zaniedbanej biblioteki przy kościele św. Bernardyna pochodzą z 1621r.. Musiała ona jednak istnieć już wcześniej, skoro znajdowało się w niej wówczas przynajmniej 37 ksiąg, w tym 17 rękopisów, głównie XVI-wiecznych. Prawdopodobnie pochodziły one z biblioteki przyklasztornej bernardynów wrocławskich (2 połowa XVw.). M.Burbianka na podstawie zachowanego inwentarza bibliotecznego z roku 1657 zidentyfikowała 16 rękopisów. W roku 1729 zbiór liczył ok.120 rękopiśmiennych woluminów. Wzbogacony został w w.XVII-XIX przez dary i zakupy m.in. proboszcza Daniela Fleischera; lekarza Daniela von Rindfleischa (†1621); Karla Žerotina (por. powyżej); profesora Gimnazjum św.Marii Magdaleny, Karla Rhenischa (†1682), syna D.Rhenischa i Davida Rhenischa (zob. spuścizny); radcy cesarskiego i zwierzchnika szkół wrocławskich Zachariasa von Rampusch und Rommenstein (1632-1697); zakup części spuścizny Ch.Runge (zob. spuścizny); J.D. Raschke (zob. powyżej); darowizna dr Rudolpha (?); część spuścizny Ch.Garve (zob. spuścizny); Karla Ferdinanda von Mühlenkron; J.C.Roppa (zob. powyżej); w 1806r. Johanna Gottlieba Dreschera (1739-1808); geografa Śląska Friedricha Alberta Zimmermanna (1745-1815) z 1806r.; część spuścizny-biblioteki Ch.F.Paritiusa z 1807r. (zob. spuścizny); profesora Gimnazjum św.Elżbiety, kupca i radcy handlowego Johanna Wilhelma Oelsnera (1766-1848). W sumie ok.460 rękopisów z *Bernhardiny* trafiło do *Stadtbibliothek Breslau*. Brak rękopisów greckich i orientalnych, ukierunkowanie na dzieła z zakresu historii świeckiej i kościelnej, *Silesiaca*.

Bibliogr.: - D.Gomolcky: *op.cit.*, s.171-172. - J.Ch.Kundmann: *op.cit.*, s.355-358. – J.D.Wolf: *Compendiaria Bibliothecae Neapolitanae Vratislaviensis ad Aedem S.Bernardini servatae descriptio...*, Bregae 1764, ss.15. – M.Morgenbesser: *Geschichte des Hospitals und der Schule zum heiligen Geiste so wie auch der Bibliothek zu St.Bernhardin zu Breslau zum Andenken der 600jährigen Dauer des Hospitals*, Breslau 1814, ss.59 (szczególnie s.46-56). - J.F.Neigebaur: *op.cit.*, s.251-253. - *Die breslauer...*, s.3094. – F.Wiedemann: *Johann Wilhelm Oelsner, ein Lehrer des Gymnasiums zu St.Elisabet und Breslauer Bürger (1766-1848)*. Festrede zur 350jährigen Jubelfeier des Gymnasiums am 29.Januar 1912 (Städtisches evangelisches Gymnasium zu St.Elisabet. Programm-Nr.259), Breslau 1913, ss.31 (szczególnie s.21). - M.Burbianka: *Inwentarz wrocławskiej biblioteki przy kościele św. Bernardyna z 1657 roku*, Wrocław 1953, ss.52. – A.Skura: *op.cit.*, s.80-81 – A.Rombowski: *J.S.Bandtkiego wrocławska karta biblioteczna* W: *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Wrocławskiego*. Seria A. nr 4: 1956, s.3-54, fot.5. – M.Walter: *Zbiory rękopiśmienne.../1947-1962/...*, s.49, 66-67. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.45-47. - R.Ergetowski: *Universitätsbibliotheken...*, s.31. – O.Kape: *op.cit.*, s.8. – J.Ożóg: *op.cit.*, s.51-54. - A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.37-41. -

3) Zbiory zabezpieczone po r.1945. (tzw. *Akcesja*) (ok.8111 sygn. w ok.8600 wol.). Na zbiór ten składają się materiały rękopiśmienne pozyskane w okresie 1945-1999, głównie w drodze tzw. koncentracji poniemieckiej, następnie darowizny (głównie spuścizny), kolekcje rękopisów przekazane przez inne biblioteki i instytucje oraz manuskrypty zakupione od osób prywatnych.

Większe kolekcje:

Brzeg, Biblioteka Gimnazjum Królewskiego (*Bibliothek der Königlichen Gymnasiums zu Brieg*, *Bibliotheca Piastorum Bregensis*, *Bibliotheca Gymnasii Illustris Bregensis*) (59 sygn. (wg A.Skury), przechowywane w Oddziale Starych Druków BUWr i 36 sygn. (wg A.Kolbuszewskiej) w Oddziale Zbiorów Muzycznych BUWr). Biblioteka powstała przy gimnazjum założonym w

r.1569 przez księcia brzeskiego Jerzego II. (†1586), jej zbiór zaś oparto na kolekcji kolegiackiej zgromadzonej przy kościele św.Jadwigi (*Bibliotheca antiqua I*) i bibliotece książęcej, przekazanej przez Jerzego II; uzupełniano ją następnie darami rektorów (np. Lorenza Cirklera (1534-1598), w 1637r. poety Melchiora Laubanusa (1567-1633), Bernharda Winklera von Sternenheim (1695-1771 lub 1773) i książąt brzeskich: w roku 1647 Jana Krystiana (1591-1639), oraz w r.1665 Jerzego III), w r.1647 i 1660 ochmistrza Petera von Sebottendorf. W 1890r. do dawnej BUWr trafiły muzykalia m.in. rękopiśmienne (F.Kuhn: 54 sygn.) z tej biblioteki, w większości zachowane i przechowywane obecnie w Oddziale Zbiorów Muzycznych BUWr. E.Chwalewik podaje w roku 1926 liczbę 19 rękopisów (z pewnością pomija tu muzykalia) znajdujących się w zbiorze biblioteki gimnazjalnej.

Bibliogr.: F.Lucae: *op.cit.*, s.644-648. - J.Ch.Kundmann: *op.cit.*, s.380-381. - F.Kuhn: *Beschreibendes Verzeichnis der Alten Musikalien - Handschriften und Druckwerke - des Königlichen Gymnasiums zu Brieg*. Beilage zu den Monatsheften für Musikgeschichte, Leipzig 1897, ss.98 (szczególnie s.3-39). - F.Nieländer: *Die Piastenbibliothek des Brieger Gymnasiums und ihre bemerkenswertesten Schätze* W: Brieger Zeitung Nr.69: 22.März 1922. Unterhaltungs-Beilage Nr.16, s.3-4; Nr.72: 25.März 1922. Unterhaltungs-Beilage Nr.17, s.3-4; Nr.75: 29.März 1922. Unterhaltungs-Beilage Nr.18, s.3-4. - E.Chwalewik: *op.cit.*, T.1, s.35. - F.Nieländer: *Die Piastenbibliothek des Brieger Gymnasiums, ein Denkmal altschlesischer Kultur* W: Schlesisches Jahrbuch für deutsche Kulturarbeit im gesamtschlesischen Raume Jg.1: 1928, s.59-69. - idem: *Die Brieger Piasten-Bibliothek* W: Briegische Heimatblätter. Beilage der „Brieger Zeitung“ 1930: Nr.62, s.254-256. - K.Piotrowicz: *op.cit.*, s.36-37. - E.Richtsteig: *Ungehobene Schätze der Piastenbücherei zu Brieg* W: ZGS Bd.76: 1942, s.55-57. - H.Więcek: *Z dziejów Gimnazjum Piastowskiego w Brzegu* W: Kwartalnik Opolski R.3: 1957, s.28-43 (szczególnie s.41-42). - A.Karłowska-Kamzowa: *Fundacje artystyczne księcia Ludwika I brzeskiego. Studia nad rozwojem świadomości historycznej na Śląsku XIV-XVIIIw.*, Opole-Wrocław 1970, s.47-51, passim. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.67-68. - A.Kolbuszewska: *Zbiory muzyczne księcia brzeskiego Jana Chrystiana* W: Zeszyty Naukowe nr 43. Akademia Muzyczna we Wrocławiu, Wrocław 1987, s.85-115. - idem: *Legniccy...*, s.267-268. - idem: *Katalog mikrofilmów druków muzycznych Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu ze zbioru Królewskiego Gimnazjum w Brzegu* (AUW nr 1733. Bibliothecalia Wratislaviensia III), Wrocław 1995, s.7-13. - idem: *Breslau...*, s.159. - idem: *Historische...*, s.299, 301.

Cieplice, Biblioteka i Archiwum hr. Schaffgotschów (*Die Reichsgräfllich Schaffgotsche Majoratsbibliothek im Warmbrunn* (ok.356 sygn.). Rękopisy z tej kolekcji trafiły do BUWr z Biblioteki Narodowej w Warszawie w r.1950 (według M.Waltera i M.Szczerbińskiego: 220 jednostek). W roku 1994 Biblioteka Narodowa w Warszawie przekazała BUWr miscellanea rękopiśmienne z Archiwum Schaffgotschów (41 sygn. w 177 woluminach (w tym materiały luzem)). Początki biblioteki sięgają zapewne wieku XVI, jednak jej powstanie (r.1709) związane jest z działalnością hrabiego Johanna Antona Gottfrieda Schaffgotscha (1675-1742). Do r.1833 znajdowała się ona w miejscowości Hermsdorf (Sobieszów), gdy to przeniesiono ją do Cieplicy (Warmbrunn). G.Nave podaje, że zbiór liczył w roku 1926 ok.700 sygnatur rękopisów, potwierdza to *Jahrbuch der Deutschen Bibliotheken* w 1943r., a za nimi zapewne M.Iwanek. Według E.Chwalewika ok. roku 1927 Biblioteka posiadała 900 rękopisów. Kolekcja została rozdzielona w r.1949 pomiędzy Bibliotekę Uniwersytecką we Wrocławiu (*Silesiaca*) i Bibliotekę Narodową w Warszawie (*Polonica* i in., ok.280 jed.). Zawiera głównie zbiory materiałów historycznych (miscellanea, kroniki, akty, przywileje, akta religijne), materiały biograficzne i genealogiczne, przede wszystkim związane z rodem Schaffgotschów; katalogi biblioteki w Warmbrunn, *Massonica*, „Kurlisty”, fragment archiwum biblioteki cieplickiej: archiwalia XVIII-XIXw.

Bibliogr.: J.Ch.Kundmann: *Die Hohen...*, s.391-395. - J.G.Büsching: *Bruchstücke...*, s.292-310 (szczególnie s.295-306). – *Adressbuch...*, s.408. - H.Nentwig: *Zwei schlesische Majoratsbibliotheken. I.Die reichsgräfflich Schaffgotsch'sche Bibliothek in Warmbrunn* W: Beiträge zur Bücherkunde und Philologie August Willmanns zum 25. März 1903 gewidmet, Leipzig 1903, s.129-135. oraz W: WR Jg.27: Nr 11: 1907, s.161-164. – A.Siebelt: *Die Reichsgräfflich Schaffgotsch'sche Majoratsbibliothek zu Warmbrunn*, Sonder-Druck aus dem „Wanderer im Riesengebirge Bd.14: Nr.376: 1914, s.1-8. – G. Nave: *Die Reichsgräfflich Schaffgotschen Sammlungen in Warmbrunn. I.Die Majoratsbibliothek mit Waffen-, Stein- und Siegel Sammlung* W: WR Jg.46, Nr.4: 1926, s.57-59. – E.Chwalewik: *op.cit.*, T.2, s.270-271. – G.Anter: *Hundert Jahre Majoratsbibliothek in Bad Warmbrunn* W: WR Jg.54, Nr.8: 1934, s.130-131. – *Jahrbuch...*, s.93. – K.P[opiołek]: *Zbiory po Schaffgotschach w Cieplicach Zdroju* W: Świat i Życie R.2: 1947, Nr.12, s.III. – M.Walter: *Zbiory rękopiśmienne.../1947-1962/...*, s.16, 86-88. - M.Szczerbiński: *op.cit.*, s.292-293. – K.Jażdżewski: *Informator...*, s.52-54. – *Zbiory rękopisów...*, s.253. – M.Iwanek: *Biblioteka Schaffgotschów* W: Karkonosze 1985: nr 2 (90), s.24-26; nr 7 (95), s.27-30; nr 8 (96), s.19-22. – idem: *Biblioteka im.Jerzego Samuela Bandtkiego w Cieplicach Śl. Zdroju* W: Karkonosze 1984, nr 12 (88), s.24-27. – idem: *Biblioteka Schaffgotschów w Cieplicach Śl. Zdroju* W: Rocznik Jeleniogórski T.24: 1986, s.43-57.

Görlitz-Zgorzelec, Biblioteka Gimnazjum, tzw. Biblioteka J.G.Milicha (*Bibliotheca Milichiana Gorlicensis, Milich'sche Stadt- oder Gymnasial-Bibliothek zu Görlitz*) (ok.707 sygn. w ok.724 wol.). Biblioteka założona przez adwokata cesarskiego i królewskiego sądu prowincjonalnego księstw świdnickiego i jaworskiego Johanna Gottlieba Milicha (1678-1726) w Świdnicy i zapisana w testamencie Gimnazjum w Zgorzelcu, dokąd trafiła w roku 1727. C.Grünhagen podaje w r.1870 liczbę sygnatur rękopisów: 775. R.Joachim (1876r.) i R.Jecht (1909r.) piszą o ponad 700 woluminach rękopisów zawierających „2000 różnych pism”. E.Chwalewik podaje w roku 1927 liczbę 719 rękopisów z tego zbioru. W r.1943 wg *Jahrbuch der Deutschen Bibliotheken* zbiór manuskryptów liczył 719 jed. Poza zbiorem J.G.Milicha i jego ojca Gottlieba Milicha, radcy i sekretarza sądu prowincjonalnego księstw świdnickiego i jaworskiego (1650-1720)(według J.G.Geisslera kolekcja ta liczyła pierwotnie ok.120 wol., w tym liczne rękopisy włoskiej proveniencji, dzieła autorów klasycznych i wczesnohumanistycznych, zaś w ujęciu *Adressbuch...* zbiór J.G.Milicha miał liczyć ok.200 manuskryptów), w skład biblioteki weszły rękopisy ze zbioru przyklasztornego franciszkanów zgorzeleckich. Ta część kolekcji, tzw. *Bibliotheca antiqua*, liczyć miała według J.G.Geisslera 157 wol., przede wszystkim łacińskojęzycznych, a w jej skład weszły wcześniej: część zbioru ksiąg z kościoła św.Piotra i Pawła w Görlitz (z zapisu testamentowego (1439r) kaznodzieji Johanna Goschitza), biblioteka doktora teologii, profesora i rektora Uniwersytetu w Lipsku, Paula Schwoffheima ze Zgorzelca (1539r.). Kolekcja franciszkanów znalazła się w bibliotece Gimnazjum, a połączenie obu zbiorów nastąpiło ostatecznie w r.1785. W zbiorze bibliotecznym Gimnazjum znalazły się ponadto niektóre rękopisy z Archiwum Rady Miejskiej w Zgorzelcu (*Ratsarchiv Görlitz*), głównie o treści prawniczej; dary nauczycieli i mieszkańców Zgorzelca (m.in. burmistrza i syndyka Johanna Gottloba Zobla w 1813r., burmistrza Theodora Neumanna w 1831r., uczonego Johanna Christiana Janckego w 1871r., proboszcza Johanna Gottlieba Klossa, Ch.Knauthego (zob. spuścizny)). Zbiór nie ucierpiał w czasie II wojny światowej. W latach powojennych trafił do Archiwum Państwowego we Wrocławiu, skąd w ok.1953-1955r. do BUWr przekazano część zbioru (M.Walter: 520 wol.), zaś w roku 1968 – resztę manuskryptów (M.Szczerbiński: 165 wol.). Kilka rękopisów o tej proveniencji znajduje się w *Bibliotece Jagiellońskiej* w Krakowie, pojedyncze rękopisy zapewne w rękach prywatnych. Zdaniem K.Jażdżewskiego zbiór wywodzący się z Biblioteki J.G.Milicha w BUWr liczy 738 wol.; S.Kądzielski i W.Mrozowicz oceniają stan tego zbioru wraz z fragmentami na 741 wol. (w tym 523 nowożytnych, 205 średniowiecznych). Zawiera on przeważnie łacińsko- i niemieckojęzyczne

rękopisy, oraz grupę manuskryptów spisanych w jęz. włoskim i greckim (pism autorów klasycznych i wczesnohumanistycznych), a dotyczy głównie miasta Zgorzelca i Górnych Łużyc; prawa niemieckiego; bogaty zbiór łacińskich tekstów teologicznych.

Bibliogr.: Ch.Knauthe: *Historische Nachricht Von denen Bibliotheken in Goerlitz...1737...* Goerlitz, Gedruckt bey Siegmund Ehrendfried Richtern, s.10-31. – Ch.D.Brueckner: *Kurtze Nachricht von der Kirchen-Bibliothek bey der Haupt-Kirche zu S.S.Petri und Pauli in Goerlitz* beym Ausgange des 1763sten Jahres..., Goerlitz, gedruckt bey Johann Friedrich Fickelscherer, ss.8. – J.G.Geisslerus: *De historia Bibliothecae Milichianae...*, [partes 1-5], Gorlicii, Ex Officina Fickelschereriana [1764], s.5-12; [1765], s.13-18; [1766], s.21-26; [1767], s.29-34; [1768], s.5-23. – J.F.Neumannus: *De Bibliotheca Milichiana Gymn. Aug. Gorl. Publica repetitarum commentationum partic.I-IX*. Gorlicii, Ex Officina Fickelscheriana (od 1793: Ex Officina Ungeriana) [1784], ss.8; [1785], s.10; [1786], ss.11; [1788], ss.12; [1790], ss.11; [1792], ss.10; [1793], ss.9; [1796], ss.10; [1797], ss.10. – J.Ch.Jancke: *Beytrag zur Geschichte der Bibliothek in der Hauptkirche zu Görlitz...* [1799], Gedruckt beym Buchdrucker Burghart, s.7-28. – J.Hortzschansky: *Von den öffentlichen Bibliotheken in der Oberlausitz* W: Lausizische Monatsschrift 1799, s.331-354, 396-401. – [J.G.] Zobel: *Etwas Altes von der ehemaligen Klosterbibliothek in Görlitz* W: Lausizische Monatsschrift 1799, s.665-669. – E.E.Struve: *Die italienischen und lateinischen Handschriften der Bibliothek des Gymnasium zu Goerlitz. Verzeichniss. Beschreibung. Lesearten. Auszuege*, Görlitz [1836], ss.19. – idem: *Verzeichnis und Beschreibung einiger Handschriften aus der Bibliothek des Gymnasiums zu Goerlitz* (Programm. Gymnasium zu Görlitz), Görlitz 1837, ss.16; 1839, 1841. – idem: *Nachricht über eine ältere Handschriften-Bibliothek in Görlitz* (Programm. Gymnasium zu Görlitz), Görlitz 1846. – Th.Neumann: *Die Handschriften der Milich'schen Bibliothek in Görlitz* W: Neues Lausitzisches Magazin (dalej: NLM) Bd.23: 1846, s.147-199; Bd.26: 1849, s.230-267. – idem: *Verzeichniss der Handschriften und geschichtlichen Urkunden der Milich'schen (oder Stadt- oder Gymnasial-) Bibliothek in Görlitz*. Hrsg.v. E.Struve. Als Anhang zum Neuen Lausitzischen Magazin Bd.44. und folg., [Görlitz] 1868-1869, ss.154. – *Adressbuch...*, s.157-158, 159-160. – C.Grünhagen: *Eine archivalische Reise nach der Ober-Lausitz* W: ZGS Bd.10: 1870, s, s.18-25. – R.Joachim: *Geschichte der Milich'schen Bibliothek und ihre Sammlungen*. Th.I-II, (Programm. Gymnasium zu Görlitz), Görlitz 1876, s.I-XXXII; 1877, s.I-XX (szczególnie Th.I, s.XXVI-XXXII). – J.Goll: *Zpráva o českých rukopisech v Zhořelci* W: Časopis Musea království Českého 52: 1878, s.278-288, 390-404. – R.Jecht: *Ueber die in Görlitz vorhandenen Handschriften des Sachsenspiegels und verwandter Rechtsquellen* W: NLM Bd.83: 1906, s.223-264, ill.VIII. – idem: *Quellen zur Geschichte der Stadt Görlitz bis 1600*, Görlitz 1909, s.2-12, passim. – idem: *Weitere Forschungen zu den Görlitzer Sachsenrechtshandschriften* W: NLM Bd.95: 1919, s.104-107. – E.Chwalewik: *op.cit.*, T.2, s.538. – K.Piotrowicz: *op.cit.*, s.162-163. – *Jahrbuch...*, s.43. – K.Aland: *op.cit.*, s.45. – M.Walter: *Zbiory rękopiśmienne.../1947-1962/...*, s.16. – A.Świerk: *Śląskie biblioteki...*, s.82. – M.Szczerbiński: *op.cit.*, s.293. – K.Jażdżewski: *Informator...*, s.61-66. – *DBI mfa* 80,⁴¹²; 846,^{348-349, 355-360}. – *Katalog rękopisów...*, s.5-8. – *Catalogus codicum...*, s.VI-XVII.

Görlitz-Zgorzelec, Biblioteka Górmolużyckiego Towarzystwa Naukowego (*Bibliothek der Oberlausitzischen Gesellschaft der Wissenschaften zu Görlitz*) (ok.705 sygn.). Towarzystwo i biblioteka powstały w r.1779. W jej skład weszły m.in. kolekcje: w roku 1807 literata i przyrodnika Adolpha Traugotta von Gersdorf (1734-1807); w 1806 i 1818r. prawnika i historyka Karla Gottloba von Anton; w 1834r. pastora Johanna Christiana Jancke (1757-1834); w 1843r. tzw. biblioteka Tschoppe-Crudeliusa (tajnego radcy Tschoppe †1842); w 1859r. radcy miejskiego Gustava Köhlera; w 1892r. Friedricha von Uechtritz. E.Chwalewik (1927r.) przytacza liczbę 1000 rękopisów w tym zbiorze. Potwierdza tę informację *Jahrbuch der Deutschen Bibliotheken* (Jg.33).

Według M. Waltera w roku 1947 znajdowało się w nim 655 wol. Kilka rękopisów z tej kolekcji przechowywanych jest obecnie w *Bibliotece Jagiellońskiej* w Krakowie. Materiały dotyczące Górnych Łużyc (*Lusatica*), Śląska i Czech (kroniki, kopiariusze dokumentów, materiały genealogiczno-heraldyczne, folklorystyczne).

Bibliogr.: J.Hortzschansky: *op.cit.*, s.401-403. - C.Grünhagen: *op.cit.*, s.25-27. – *Adressbuch...*, s.160-161. – R.Jecht: *Kurzer Wegweiser durch die Geschichte der Oberlausitzischen Gesellschaft der Wissenschaften von 1779-1904. (Die Bibliothek)* W: NLM Bd.80: 1904, s.109-111. - R.Jecht: *Quellen...* s.10-11, passim. - E.Chwalewik: *op.cit.*, T.2, s.539. – *Jahrbuch...*, s.43. - M.Walter: *Zbiory rękopiśmienne.../1947-1962/...*, s.15, 71-85. – K.Jażdżewski: *Informator...*, s.51-52. – E.-H.Lemper: *Die Oberlausitzische Gesellschaft der Wissenschaften zu Görlitz. Geschichte und Leistungen 1779 bis 1945* W: JSchUB Bd.36-37: 1995-1996, s.217-245 (passim).

Kłodzko, Biblioteka Gimnazjum (*Gymnasial-Bibliothek in Glatz*) (ok.414 sygn.). Początków kolekcji doszukują się badacze w bibliotece klasztoru kanoników regularnych św. Augustyna w Kłodzku, opartej pierwotnie na zbiorze ksiąg arcybiskupa Pragi Arnošta z Pardubic (ok.1297-1364). W r.1597 przekształcono klasztor w Kolegium Jezuickie, a w 1810 r. w Gimnazjum. W bibliotece tej dominują materiały dotyczące głównie spraw jezuickich, bibliotek i archiwów Seminarium i Konwiktów św. Alojzego w Kłodzku, oraz łańcuskojęzyczne dramaty szkolne, pisma i korespondencja.

Bibliogr.: E.Beck: *Handschriften und Wiegendrucke der Gymnasial-Bibliothek in Glatz*. Tl. 1-2, Beilage zu dem Jahresbericht des Königlichen Katholischen Gymnasiums zu Glatz. Programm Nr.181: 1892, ss.31; Nr.184: 1893, ss.36. – P.Prochasel: *Das Schultheater am Gymnasium zu Glatz* W: Festschrift zur Feier des dreihundertjährigen Bestehens des Königlichen Gymnasiums zu Glatz. 1597-1897. Beiträge zur Geschichte der Anstalt von E.Kruttge, P.Prochasel, W.Schulte, Glatz 1897, s.27-73 (szczególnie s.36-66). – M.Szczerbiński: *op.cit.*, s.293. – K.Jażdżewski: *Informator...*, s.55. – J.Budzyński: *Jezuici w Kłodzku a barokowy teatr szkolny na Śląsku w XVII i XVIII wieku* W: Michał Klahr Starszy i jego środowisko kulturowe. Red. J.Wrabec, Wrocław 1995, s.263-277. - J.Budzyński: *Dramat...*, passim.

Krzeszów, klasztor benedyktynów (*Grüssau, Benediktinerkloster*) (88 sygn.). Zbiór wywodzi się spoza biblioteki przyklasztornej (kolekcja opata, księgi z zakrystii (?)), przekazany zaś został BUWr w roku 1993 przez Bibliotekę Zakładu Narodowego im.Ossolińskich we Wrocławiu. Zawiera kopiariusze dokumentów, dzieła z zakresu liturgiki, modlitewniki, psalterze, antyfonarze, hymnarze, graduale, lekcjonarze, kalendarze, statuty zakonne, fotokopie rękopisów, materiały historyczne, katalog. Materiały te są w dużej części pochodzenia cysterskiego, przeważnie XVIII-XIXw.

Książ, Biblioteka majoracka hr.Hochbergów (*Die Reichsgräfllich von Hochberg'sche Majoratsbibliothek in Fürstenstein*) (ok.29 sygn.). Najstarsza informacja o tej bibliotece dotyczy roku 1609, jednak jej początków doszukują się badacze w końcu wieku XVI. Zasób kolekcji wzbogacany przez kolejnych hrabiów z rodu Hochbergów zyskał znacznie w roku 1804, gdy to zakupiono bibliotekę pisarza i radcy Johanna Karla Roppa (1749-1804), w której znajdowała się m.in. część spuścizny Ch. Ezechiela. Według K.J.Endemanna w roku 1907 biblioteka liczyła 1278 rękopisów. W 1926r. E.Chwalewik określa liczbę manuskryptów na 1308. Zagadkowo przedstawiają się losy tej biblioteki. Po II wojnie światowej większość zbioru uległa zapewne

zniszczeniu i rozproszeniu na skutek działań wojennych i wpływu warunków atmosferycznych; padła zapewne również ofiarą szabrowników. Ocalały w BUWr fragment biblioteki zawiera głównie panegiriki, epitafia, kantaty i akta dotyczące Hochbergów.

Bibliogr.: J.Ch.Kundmann: *Die Hohen...*, s.398-401. – *Nachrichten aus Büchern und Bibliotheken* W: Correspondenzblatt des Vereins für Geschichte der evangelischen Kirche Schlesiens Bd.3: 1887, s.56-56 – K.J.Endemann: *Die Reichsgräfllich von Hochbergsche Majoratsbibliothek in den ersten drei Jahrhunderten ihres Bestehens. 1609-1909* (DQschG Bd.11), Breslau 1910, ss.64. – H.Nentwig: *Zwei schlesische Majoratsbibliotheken. 2. Die gräfllich von Hochberg'sche Bibliothek in Fürstenstein* W: Beiträge zur Bücherkunde..., s.135-138. oraz W: WR Jg.27, Nr.11: 1907, s.164-165. – E.Chwalewik: *op.cit.*, T.1, s.87-88. – W.M.: *Die Reichsgräfllich von Hochbergsche Majoratsbibliothek in Fürstenstein* W: WR Jg.53, Nr.6: 1933, s.92-94. – K.Piotrowicz: *op.cit.*, s.63. – Silesius Ullus: *Schloss Fürstenstein und seine Bibliothek im Jahre 1945* W: BN Jg.1: 1.Okttober 1949, Nr. 16, s.12. - A.Rüffler: *Die Fürstensteiner Bibliothek* W: BN Jg.1: 15 Juli 1949, Nr.10, s.10. – W.Reichelt: *Die Fürstensteiner Bibliothek* W: BN Jg.1: 20.September 1949, Nr.15, s.17. - R.M.Łuczyński: *Biblioteka majoracka w Książu, gabinet sztuki, archiwum* W: Śląskie Zeszyty Krajoznawcze nr 66: 1993, s.26-43. – A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.127.

Legnica, Biblioteka przy kościele św.Piotra i Pawła (*Kirchenbibliothek von St.Peter und Paul in Liegnitz*) (ok.129-131 sygn.). Wg najstarszej wzmianki źródłowej w roku 1340 miało znajdować się w kościele 26 ksiąg, głównie psalterzy, mszałów, gradualów. W r.1548 zwieziono do kościoła św.Piotra i Pawła w Legnicy księgi z innych legnickich zbiorów: kolegiaty (m.in.Bartholomäusa Ruerstorf, Valentina Krautwalda (†1545)), kartuzów i dominikanów. Dopiero z tą datą wiązane jest powstanie biblioteki przykościelnej. Wg *Adressbuch...* znajdowało się w niej w roku 1875 30-40 rękopisów. W.Gemoll wylicza 68 rękopisów (w tym również 3 druki). A.Świerk podaje liczbę 50 zachowanych woluminów z dawnej biblioteki kościoła parafialnego św.Piotra i Pawła (przed wchłonięciem zbiorów: kolegiaty św.Grobu, legnickich kartuzów i dominikanów). M.Walter określa liczbę woluminów przejętych z Biblioteki Jagiellońskiej w 1948r na 180. K.Jażdżewski szacuje zbiór na ok.200 wol. Manuskrypty legnickich kartuzów trafiły również do bibliotek kanoników regularnych św.Augustyna w Żaganiu, cystersów w Henrykowie i do kolegiaty w Głogowie. Rękopisy z biblioteki przy kościele św.Piotra i Pawła znajdują się też w *Bibliotece Jagiellońskiej* w Krakowie i w *Staatsbibliothek Preussischer Kulturbesitz* w Berlinie (1 ?). Kolekcja zawiera obecnie ok.50 średniowiecznych kodeksów ze zbioru kartuzów legnickich oraz materiały do dziejów Kościoła na Śląsku.

Bibliogr.: F.Lucae: *op.cit.*, s.652. - J.G.Büsching: *Bruchstücke...*, s.78-79. - [idem]: *Tagebuch...*, Nr.13, s.49-50. – *Adressbuch...*, s.255. – W.Gemoll: *Mittheilungen aus Liegnitzer Handschriften. Petro-Paulinische Kirchenbibliothek* W: ZGS Bd.34: 1900, s.388-394. - F.Bahlow: *Die Kirchenbibliothek von St.Peter und Paul in Liegnitz* W: Mitteilungen des Geschichts- und Altertums-Vereins für die Stadt und das Fürstentum Liegnitz H.2: 1906-1908, s.140-175. – idem: *Aus der Peter-Paul-Kirchenbibliothek* W: Mitteilungen des Geschichts- und Altertums-Vereins zu Liegnitz H.3: 1909-1910, s.301-304. – K.Piotrowicz: *op.cit.*, s.102. - H.Hoffmann: *Schlesische...*, s.103, 123-124. – K.Aland: *op.cit.*, s.45-46. – M.Walter: *Zbiory rękopiśmienne.../1947-1962/...*, s.16, 91-92. - H.Szwejkowska: *Z dziejów biblioteki kościoła św.Piotra i Pawła w Legnicy jako księżnicy miejskiej i szkolnej* W: Sobótka R.18: 1963, 141-150. - A.Świerk: *Z problematyki...*, s.21. - A.Świerk: *Średniowieczna...*, s.12. - A.Świerk: *Śląskie biblioteki...*, s.82. – M.Szczerbiński: *op.cit.*, s.292. – K.Jażdżewski: *Informator...*, s.54-55. - A.Karłowska-Kamzowa: *Miniatury legnickich kodeksów prawniczych z końca XIV wieku* W: RB R.32: 1988, s.107-128. – H.Grüger: *Liegnitz. Kartause Passionis Christi (Schlesisches Klosterbuch)* W: JSchUB Bd.30: 1989, s.50-51.

- R. Witkowski: *Próba rekonstrukcji biblioteki kartuzji Passionis Christi w Legnicy* W: Klasztor w kulturze średniowiecznej Polski. Materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej zorganizowanej w Dąbrowie Niemodlińskiej w dniach 4-6 XI 1993 przez Instytut Historii WSP w Opolu i Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego (Sympozja 9). Red. A. Pobóg-Lenartowicz, M. Derwich, Opole 1995, s. 93-104.

Pyszczyń, Biblioteka-archiwum majorackie hr. Heinricha Gottfrieda Mat(t)uschka (1734-1779) (*Majoratsbibliothek und Archiv von Gr. H. G. Mat(t)uschka in Pitschen*), radcy stanu, matematyka, botanika (ok. 57-63 sygn. w ok. 57-65 wol.). Rozprawy filozoficzne, traktaty naukowe z zakresu matematyki i astronomii, drobne miscellanea śląskie, głównie dotyczące problematyki gospodarczej; akta religijne i sądowe. Zbiór ten został mylnie zaklasyfikowany przez M. Waltera jako pochodzący z Byczyny (por. niem. *Pitschen*), a jego stan oceniono pierwotnie na 18 wol. Wg K. Jażdżewskiego kolekcja ta liczyła miała ok. 40 wol.

Bibliogr.: M. Walter: *Zbiory rękopiśmienne.../1947-1962/...*, s. 16. - K. Jażdżewski: *Informator...*, s. 56. - *DBI mfa* nr 814, ^{15-19, 40-43}.

Wrocław, Biblioteka Miejska (*Stadtbibliothek Breslau*) (ok. 740 jed.). Zbiór sztambuchów dawnej BMWr, część spuścizny S. B. Klose (zob. spuścizny); nie- i zaakcesjonowane rękopisy nabyte/otrzymane przez dawną BMWr w latach 1939-1945, oraz katalogi książek, księgi akcesyjne, akta, sprawozdania dotyczące dawnej BMWr.

Bibliogr.: K. Jażdżewski: *Informator...*, s. 49-51.

Wrocław, Biblioteka Opery i dwóch teatrów dramatycznych (*Bibliothek des Stadttheater, Lobetheater und Gerhart-Hauptmann-Theater Breslau*) (ok. 721 sygn.). Jego instytucjonalne początki związane są z *Königl. privilegierte Breslauer Theater* (1797r.). Połączenie największych trzech scen wrocławskich miało miejsce w 1896r. Rok 1935 przetrwał tylko *Stadttheater*. Na kolekcję składają się: teksty sztuk, przeważnie dla suflerów; libretta, rozpisy ról, k. XVIII-pocz. XXw. W zbiorze tym znalazły się zapewne rękopisy pochodzące również ze zbiorów *Stadt. u. National Theater Coeln*, *Schillers Theater Berlin*, *Theater-Leihbibliothek Kühling und Güttner, Berlin*; Fr. Schwemera z Poznania, B. Reichenwallnera z Berlina, Marii Hasemann Klaeger, Er. Vaerst, Adalberta Prixsa z Wiednia. Materiały z teatru w Köln dostały się do Wrocławia zapewne za sprawą osoby dyrektora sceny wrocławskiej, wiedeńczyka Theodora Löwe (dyr. w latach 1892/3-1912/13). Uniwersytet w Köln posiada 29 wol. dotyczących działalności Teatru Miejskiego we Wrocławiu, ze spuścizny T. Löwe.

Bibliogr.: L. Sittenfeld: *Geschichte des Breslauer Theaters von 1841 bis 1900*, Breslau 1909, ss. 378 (passim, s. 326-330). - H. Stabenov: *Geschichte des Breslauer Theaters während seiner Blütezeit (1798-1823)*. Auszug aus einer Schrift zur Erlangung der philosophischen Doktorwürde bei der Hohen Philosophischen Fakultät der Schles. Friedrich Wilhelms-Universität zu Breslau, Breslau 1921, ss. 4. - L. Biały, F. Biały: *Z dziejów teatru niemieckiego w prowincjach śląskich w pierwszych latach rządów hitlerowskich* W: AUW nr 725. *Historia* XLVI: 1985, s. 53-54. - R. Flatz und R. Strauch: *Schauspiel-Theater der Jahrhundertwende in Breslau. Bibliographischer Nachweis einer rezeptionsgeschichtlichen der Aera Loewe im Theatermuseum der Universität Köln*, Funde und Befunde zur schlesischen Theatergeschichte. Zusammengestellt von B. Rudin. Bd. 1: Theaterarbeit im gesellschaftlichen Wandel dreier Jahrhunderte, Dortmund 1983, s. 105-161.

Wrocław, Państwowa i Uniwersytecka Biblioteka (*Staats- und Universitätsbibliothek Breslau*) (ok.680 jed.). W zbiorze *Akcesji* znalazło się z tej biblioteki pierwotnie również ok.250 rękopisów o tej proveniencji, które następnie po zidentyfikowaniu umieszczono w kolekcji dawnej BUWr. *Steinwehriana* (ok.92 jed.); nie- i zaakcesjonowane rękopisy dawnej BUWr, oraz katalogi książek, księgi akcesyjne, akta, sprawozdania z XIX-XX¹w., głównie dotyczące dawnej BUWr.

Bibliogr.: K.Jażdżewski: *Informator...*, s.48-49.

Wrocław, Biblioteka Śląskiego Towarzystwa Kultury Krajowej (*Bibliothek der Schlesischen Gesellschaft für vaterländische Kultur*, Breslau) (ok.110-122 sygn.). W r.1886 bibliotekę założonego 83 lata wcześniej Towarzystwa przekazano w zarząd (depozyt) dawnej BUWr. Do zbioru *Akcesji* trafiło według M.Waltera 40 rękopisów. Zdaniem K.Jażdżewskiego rękopisów o tej proveniencji miało być ok.60. Kolekcja zawiera głównie materiały dotyczące: nabytków bibliotecznych, flory, geologii, gospodarki i szkolnictwa na Śląsku, oraz dyplomy.

Bibliogr.: G.Nowack: *Die schlesische Bibliothek der schlesischen Gesellschaft fuer vaterlaendische Cultur zu Breslau* W: *Schlesische Provinzial-Blätter* Bd.102: 1835, s.427-433. – M.Walter: *Zbiory rękopiśmienne.../1947-1962/...*, s.16. – K.Jażdżewski: *Informator...*, s.56. – M.R.Gerber: *Die Schlesische Gesellschaft für vaterländische Cultur (1803-1945)* (Beihefte zum Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau H.9), Sigmaringen 1988, s.23. – Por. A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.91, 92.

Mniejsze kolekcje:

Archiwum ordynacji hr.Yorck von Wartenburg z Oleśnicy Mł. (ok.9 sygn.); Biblioteka Gimnazjum św.Elżbiety we Wrocławiu (3 sygn.); Biblioteka gimnazjalna w Wałbrzychu (ok.30 sygn.); Biblioteka zamku Sucha pod Lubaniem (pok.30 sygn.); Sąd we Wrocławiu (ok.11 sygn.); Biblioteka-archiwum Rady Miejskiej we Wrocławiu (51 sygn. w 52 wol.); Biblioteka Urzędu Statystycznego we Wrocławiu (10 sygn.); Śląskie Towarzystwo Kultury Ludowej we Wrocławiu (30 sygn.); Biblioteka Gimnazjum św.Marii Magdaleny we Wrocławiu (ok.31 sygn.); Biblioteka Gimnazjum św.Macieja we Wrocławiu (21 sygn.); Miejskie Muzeum Szkolne we Wrocławiu (8 sygn.); Śląskie Muzeum Rzemiosła Artystycznego i Starożytności we Wrocławiu (21 sygn.); Wydział Prawa i Administracji UWr (18 sygn. w 28 wol.); Instytut Botaniczny UWr (11 sygn. w 14 wol.); Archiwum Miejskie we Wrocławiu (ok.5-8 sygn.); Biblioteka Królewskiego Gimnazjum Fryderycjańskiego we Wrocławiu (ok.1-6 sygn.); Związek Artystów Śląskich (3 sygn. w 9 wol.); Biblioteka Akademii Rycerskiej w Legnicy (20 sygn.); Biblioteka Stowarzyszenia Historii Śląska we Wrocławiu (3-5 sygn.); Biblioteka Gimnazjum Ewangelickiego w Głogowie (ok.13-16 sygn.); Biblioteka Jezuickiego Gimnazjum Cesarskiego i Katolickiego Gimnazjum w Głogowie (ok.11-12 sygn.); Biblioteka Miejska i Publiczna, oraz Archiwum Miejskie w Lubaniu (7 sygn. w 14 wol.); Zbiory różne z Lwówka Śl.: Muzeum Towarzystwa Ochrony Pamiątek Krajowych, Szkoła Ewangelicka, Muzeum Okręgu Lwówek Śl., Magistrat, kościół NMP, Biblioteka Miejska (Publiczna) (w sumie ok.23 sygn.).

Bibliogr.: F.Lucae: *op.cit.*, s.648-649. - J.Ch.Kundmann: *Die Hohen...*, s.378-380. - [J.G.Büsching]: *Tagebuch...*, Nr.15, s.57. - Fr.Schultze: *Ueber die Bibliothek der Koenigl(ichen) R(itter)-Akademie zu Liegnitz*, Schulprogramme (Ritterakademie), Liegnitz 1822, s.26-34. - idem: *Fortsetzung und Beschluss des historischen Berichtes ueber die Bibliothek der Koeniglichen Ritter-Akademie von den jetzigen Bibliothecar derselben*, Schulprogramme Ritterakademie, Liegnitz 1824, s.14-58 (szczególnie s.34-55). - A.Schultz: *Einige Schatzverzeichnisse der Breslauer Kirchen* W: Abhandlungen der Schlesischen Gesellschaft für vaterländische Cultur. Philosophisch-historische Abtheilung 1867, s.1-26. - S.Dehn, E.Pfudel: *Katalog der in der Kgl. Ritterakademie zu Liegnitz befindlichen gedruckten und handschriftlichen Musikalien nebst den hymnologischen und musikalisch-theoretischen Werken*. Hrsg.v. R.Eitner W: Monatshefte für Musik-Geschichte Jg.1: 1869, s.17-39, 50-56, 70-76 (Uwaga! Autorzy wymieniają tylko druki, brak zapowiedzianej kontynuacji!). - E.Pfudel: *Mittheilungen über die Bibliotheca Rudolphina der Königl. Ritter-Akademie zu Liegnitz*. I-III, Programme (Ritter-Akademie), Liegnitz: Nr.153: 1876, s.1-30; Nr.157: 1877, s.31-68; Nr.159: 1878, s.69-130. (szczególnie Nr.153, s.1-13; Nr.157, s.115-122). – idem: *Die Musik-Handschriften der Königl. Ritter-Akademie zu Liegnitz*. Hrsg. v. R.Eitner W: Monatshefte für Musik-Geschichte Jg.18: 1886. Beilage 3, ss.58. – idem: *Register zu den Musik-Handschriften der Kgl.Ritter-Akademie zu Liegnitz* W: Monatshefte für Musik-Geschichte Jg.21: 1889. Beilage (1), s.59-74. - F.Meister: *Beiträge zur Geschichte des Gymnasiums zu St.Maria Magdalena*. Sonderabdruck zur 250jährigen Jubelfeier des Gymnasiums zu St.Maria Magdalena zu Breslau am 30.April 1893, Breslau 1893, ss.110. - K.Wutke: *Eine archivalische Forschungsreise durch den Kreis Ohlau* W: ZGS Bd.35: 1901, s.364-365. - *Codices Fridericiani*: *Catalogus codicum Graecorum...*, s.83-86. - E.Chwalewik: *op.cit.*, T.2, s.527. - K.Piotrowicz: *op.cit.*, s.110, 159-160. – E.Kloss: *op.cit.*, s.185-188. - M.Walter: *Zbiory rękopiśmienne.../1947-1962/...*, s.16. - C.Kwiatkowska: *Gimnazjum św.Macieja we Wrocławiu i pozostałe po nim akta* W: Archeion 48: 1968, s.75-84 (szczególnie s. 81, 84). – A.Kolbuszewska: *Legnicki zbiór muzyczny księcia Jerzego Rudolfa* W: Kultura artystyczna Renesansu na Śląsku w dobie Piastów. Red. J.Gmiński, Opole 1975, s.97-105. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.56, 67, 68-69. - *Bibliotheca Rudolphina. Druki i rękopisy muzyczne z legnickiej biblioteki księcia Jerzego Rudolfa. Katalog wystawy*. Komisarze wystawy: A.Kolbuszewska, Ł.Wojtasik, Legnica 1983, ss.37 (szczególnie s.3-4). – A.Kolbuszewska: *Biblioteka muzyczna księcia Jerzego Rudolfa w Legnicy* W: Życie muzyczne Legnicy XIII-XIXw. Materiały z sesji naukowej, Legnica 1984, s.69-86. - idem: *Legnicy...*, s.268. – idem: *Katalog zbiorów muzycznych legnickiej biblioteki księcia Jerzego Rudolfa „BIBLIOTHECA RUDOLPHINA”*, Legnica 1992, ss.132, il.49. (szczególnie s.5-11, 87-95). - K.Bobowski: *Die Geschichte des Schulwesens vom Elementaren und Höheren Grad in Breslau bis 1914 (Abriss)*, Wrocław 1992, passim. - idem: *Ciekawsze karty z dziejów wrocławskich gimnazjów*, W: Śląski Labirynt Krajoznawczy 6: 1994, s.17-26. - H.Unverricht: *Der Musikbestand der Liegnitzer Bibliotheca Rudolphina (Rudolphina) /Literaturberichte/* W: Zeitschrift für Ostmitteleuropa-Forschung. Neue Folge der Zeitschrift für Ostforschung Jg.44: 1995, s.92-96. – A.Kolbuszewska: *Breslau...*, szp.159. - idem: *Historische...*, s.299-300. - A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.91, 92, 96, 111, 118.

Archiwa rodzinne:

Koeckritz vom, Archiwum rodowe z Żerkowa i Żerkówka, oraz Bukowca w okolicach Wolowa (*Graf von Köckritz-Archiv*, Gross Sürchen, Klein Sürchen, Pathendorf) (1 sygn., *Aksesja*). Kilkadziesiąt dokumentów rodowych (oryginały i kopie, ekscerpty) z XVII²w.-XIX¹w. dotyczących rodu Köckritzów: sprawy majątkowe, recenzje, prace z zakresu historiozofii.

Mat(t)uschka vom, Archiwum majorackie z Pyszczyrna, zob. Zbiory zabezpieczone po 1945r. Biblioteka-archiwum majorackie hr. Heimricha Gottfrieda Mat(t)uschka z Pyszczyrna.

Schaffgotsch vom, Archiwum rodowe z Cieplic, zob. Zbiory zabezpieczone po 1945r. Cieplice, Biblioteka i Archiwum hr. Schaffgotschów.

Pilati vom, Archiwum rodowe rodziny ziemiańskiej w Słupcu koło Klodzka (*Archiv der Familie von Pilati*, Schlegel) (6 sygn., *Aksesja*). Rachunki, korespondencja, materiały statystyczne i genealogiczne, dyplomy, akta, XVII-XIXw.

Senitz vom, Archiwum-biblioteka rodziny (*Archiv-Bibliothek der Familie Senitz*) (6 sygn. w 8 wol. z archiwum, oraz 6 sygn. z biblioteki; dawna BMWr: *Rehdiger(i)ana, Bernhardina*). Materiały genealogiczne rodziny Senitz i szlachty śląskiej, teksty inskrypcji z miast śląskich, pieśni, wyciągi z dokumentów dotyczących rodziny Senitz, XVII-XVIIIw.

Bibliogr.: M.Czarnecka: *Senitz, Elisabeth von W: Handschriften deutscher Autoren...*, s.281-282. - A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.24.

Archiwa stowarzyszeń:

Góra Śl., Archiwum (?) i Archiwum Kościoła Ewangelickiego (*Archiv und Pfarr Archiv zu Guhrau - Evangelische Kirche, Guhrau*): (ok.11 sygn. w ok.13 wol., *Aksesja*). Zawiera zapiski rachunkowe, protokoły i księgi cechów z Góry Śl. i Czernej, zapewne z Archiwum w Górze Śl., oraz notatki i materiały do kazań i działalności duszpasterskiej z Archiwum parafialnego Górze Śl., XVIII-XIXw.

Wrocław, Archiwum Rady Miejskiej, zob. Zbiory zabezpieczone po 1945r. Biblioteka-archiwum Rady Miejskiej we Wrocławiu.

Wrocław, Archiwum Stowarzyszenia Architektów i Inżynierów (*Architekten und Ingenieur-Verein zu Breslau*) (1 sygn. w 8 wol., *Aksesja*). Zawiera protokoły Stowarzyszenia z lat 1868-1901.

Spuścizny i fragmenty spuścizn:

- Allber Johann George (†1740). Kalendarze z rękopiśmiennymi adnotacjami (dotyczą lat 20-tych XVIIIw.).

- Arletius Johann Caspar (1706 lub 1707-1784), rektor wrocławskiego Gimnazjum św.Elżbiety i bibliotekarz *Rehdiger(i)any*. Materiały biograficzne i pisma śląskiego poety Hieronymusa Arconatusa (1553-1599), zbiór materiałów źródłowych dotyczących życia i działalności śląskiego poety barokowego Martina Opitza, Andreasa Tscheringa (1611-1659), Daniela Czepko von Reigersfeld (1605-1660) i Simona Dacha (1605-1659), wyciągi z pism chemicznych i alchemicznych, materiały biograficzne.

Bibliogr.: A.Rüffler: *Hieronymus Arconatus. Ein schlesischer Dichter des 16. Jahrhunderts* W: ZGS Bd.71: 1937, s.211-234. – DBI mfa nr 31,³¹³⁻³¹⁶. - A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.22.

- Aubim Hermann (XXw.), prof. *Universität Breslau* (dalej: UB), dyrektor *Institut für Geschichtliche Landeskunde*, historyk. Korespondencja H.Aubina z lat 1928-1942 (ok.600 jednostek), pisma urzędowe.

- Bauch Gustav (1848-1924), prof. UB, historyk. Odpisy druków XVIw., akta dotyczące dziejów wrocławskiego szkolnictwa z rękopiśmiennymi adnotacjami autora, notatki o charakterze biograficznym, korespondencja.

Bibliogr.: O.Schwarzer: *Gustav Bauch. Ein Lebensbild* W: ZGS Bd.59, 1925, s.180-187. – DBI mfa nr 1423,³²⁸.

- Bigo Tadeusz (1894-1975), prof. prawa administracyjnego UWr. Maszynopisy i rękopisy referatów na temat prawa administracyjnego, wypisy źródłowe, plany studiów prawniczych, korespondencja urzędowa i prywatna.

- Böhme (Böhm) Jakob (1575-1624), filozof-mystyk ze Zgorzelca. Fragment spuścizny (dzieła, listy), oraz rękopisy z kręgu uczniów i następców J.Böhme'go (Archiwum bohemistów: m.in. Abraham von Sommerfeld, Abraham Willemszoon, Henricus Prunius, Johann Georg Gichtel, Johann Wilhelm Ueberfeld, Michael le Blon)(ok.533 sygn.). Zawiera excerpty z dzieł J.Böhme, prace tegoż, korespondencję J.W.Ueberfelda, J.Böhme, J.G.A.Henckelsa, G.Niendorfa, D.Bredcke, S.F.H.Wengel, XVII-XIXw.

Bibliogr.: W.Buddecke: *Verzeichnis von Jakob Böhme-Handschriften* (Hainbergischen Arbeiten Göttinger Bibliothekare H.1), Göttingen 1934, ss.143. – W.Frels: *op.cit.*, s.29-30. - F.A.Voigt: *Die Gerhart-Hauptmann-Sammlung der Staats- und Universitätsbibliothek zu Breslau* W: ZfB Jg.53: 1936, s.298. – W.Buddecke: *Zur Textgeschichte der Werke Jacob Böhmes* W: Kant-Studien. Neue Folge Bd.42: 1942/1943, s.238-244. – idem: *Die Böhme-Handschriften und ihr Schicksal* W: The Jacob Boehme Society Quarterly Vol.1: 1953, s.17-22. - W.Buddecke: *Die Jakob-Böhme-Autographen. Ein historischer Bericht* W: Wolfenbüttler Beiträge. Aus den Schätzen der Herzog August Bibliothek. Hrsg. v. P.Rabe, Bd.1, Frankfurt am Main 1972, s.61-87. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.55-56. – DBI mfa nr 117,¹⁰⁷⁻¹⁵⁰. – J.Garewicz: *Opowieść osobliwa o rękopisach Böhmińskich* W: Historia i wyobrażenia. Studia ofiarowane Bronisławowi Baczce, Warszawa 1992, s.70-83. – M.Morawiec: *Böhme, Jakob* W: *Handschriften deutscher Autoren...*, s.18-47. – J.Przytułski: *Iacobus Boehme. Libri manuscripti qui in Bibliotheca Wratislaviensis ... asservantur*, Wratislaviae 1999, ss.8 (maszynopis w OR BUWr).

- Bohn Emil (1839-1909), prof. muzykologii z Wrocławia. Według A.Rüfflera z jego spuścizny trafiło do zbioru dawnej BMWr 28 rękopisów. Zawiera materiały z zakresu muzykologii, przechowywane w Oddziale Zbiorów Muzycznych BUWr.

Bibliogr.: *Nachlass Bohn. Stimmen-Sammlung*. [Breslau], b.r., s.5-78 (maszynopis autorstwa E.Kirscha przechowywany w Oddziale Zbiorów Muzycznych BUWr). - DBI mfa nr 122,⁷⁸. - A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.90, 111.

- Bohse Augustus (zwany Talander) (1661-1740), prof. *Liegnitzer Ritterakademie*, prawnik (2 jed.). Teksty prawnicze.

Bibliogr.: K.Gajek: *Bohse, Augustus* W: Handschriften deutscher Autoren..., s.48-49.

- Bölsche Wilhelm (1861-1939), literat, przyrodnik. Spuścizna zakupiona przez dawną BUWr tuż przed wybuchem II wojny światowej. Dokumenty osobiste, korespondencja W.Bölsche'go i jego rodziny z lat 1836-1936 (ok.5820 jed., m.in. korespondencja rodziny Hauptmannów i Haeckelów).

Bibliogr.: H.Richter: *Theodor Fontane und Wilhelm Bölsche. Eine Dokumentation* W: Fontane Blätter 5/5 (37): 1984, s.387-412. – K.Jażdżewski: *Informator...*, s.27-28. – *DBI mfa* nr 118,³⁸⁴⁻³⁸⁷. – *Inwentarz...*, T.1, s.1-132.

- Brie Siegfried (1838-1931), prof. UB, prawnik. Korespondencja z lat 1866-1919 różnymi osobami (211 jed.).

Bibliogr.: K.Jażdżewski: *Informator...*, s.27. – *Inwentarz...*, T.1, s.133-137.

- Burbiamka Marta (1898-1973), prof. UWr, historyk dziejów książki. Prace naukowe (głównie maszynopisy) z dziejów książki.

- Caelius Michael (1587-1633), prof. w Gimnazjum św.Elżbiety we Wrocławiu, filozof (5 jed.). Prace z zakresu filozofii.

Bibliogr.: K.Gajek: *Caelius, Michael* W: Handschriften deutscher Autoren..., s.50-51.

- Colerus (Köler, Koeler) Christophorus (1602-1658), nauczyciel historii i retoryki w Gimnazjum św.Elżbiety we Wrocławiu, bibliotekarz, poeta, filolog. Poezje, kalendarze, koncepty listów i korespondencja (głównie ze zbioru biblioteki przy kościele św.Marii Magdaleny we Wrocławiu). W BUWr znajdują się również odpisy jego dzieł.

Bibliogr.: W.J.Wachler: *Thomas Rehdiger...*, s.75. - M.Hippe: *Christoph Köler, ein schlesischer Dichter des siebzehnten Jahrhunderts. Sein Leben und eine Auswahl seiner deutschen Gedichte* (Mittheilungen aus dem Stadtarchiv und der Stadtbibliothek zu Breslau H.5), Breslau 1902, ss.244. - W.Frels: *op.cit.*, s.166. – S.Kiedroń: *Colerus, Christoph* W: Handschriften deutscher Autoren..., s.53-58.

- Crudelius Johann Abraham (1764-1801), bibliotekarz *Bibliothek der Oberlausitzischen Gesellschaft der Wissenschaften zu Görlitz*, prawnik. Materiały dotyczące genealogii, historii (odpisy i wyciągi tekstów kronik i dokumentów), historii literatury oraz miscellanea biblioteczne, związane z Górnymi Łużycami; ponadto papiery i dokumenty rodziny Crudelius oraz prace J.Ch.C.Crudeliusa (1727-1777).

Bibliogr.: *DBI mfa* nr 210,³³⁵⁻³³⁷.

- Cunrad Caspar (1571-1633), lekarz, poeta. List i epigramaty (z *Bernhardiny*).

Bibliogr.: M.Czarnecka: *Cunrad, Caspar* W: Handschriften deutscher Autoren..., s.61-106.

- Czajkowski Józef (XXw.), nauczyciel gimnazjalny z Brzegu n.Odrą, dendrolog. Badania dendrologiczne, obserwacje i notatki fenologiczne z Brzegu n.Odrą z lat 1976-1990.

- Deichsel Johann Gottlieb (XVIII¹w.), prof. i prorektor Gimnazjum św. Elżbiety we Wrocławiu, bibliotekarz (16-17 jed.). Szkolne sztuki teatralne.

Bibliogr.: K.Gajek: *Deichsel, Johann Gottlieb* W: *Handschriften deutscher Autoren...*, s.165-170.

- Ertel Hermann. Prace numizmatyczne.

- Ezechiel Christian (1678-1758), pastor, genealog. Prace historyczne, materiały biograficzne, odpisy korespondencji dotyczące Śląska, głównie XVIIw.; *Polonica*, wypisy źródłowe i materiały-opracowania genealogiczne. W dawnej BMWr znalazła się również część jego biblioteki.

Bibliogr.: H.Markgraf: *Christian Ezechiels Leben und Schriften* W: *ZGS Bd.12: 1874*, s.163-194. - *DBI* mfa nr 300,³²⁶.

- Falk Friedrich (XX¹w.), dr teologii. Pamiętnik (1919-1920), wykłady, referaty, artykuły, notatki o charakterze teologiczno-pedagogicznym, korespondencja, odpisy listów i dzienników żołnierzy niemieckich z lat 1940-1944.

- Fehrentheil und Gruppenberg Eduard von (1833-?). Prace genealogiczne.

- Förster Paul Richard (1843-1922), prof. *UB*, filolog klasyczny. Korespondencja z lat 1861-1921 (1198 jed.).

Bibliogr.: K.Jazdzewski: *Informator...*, s.25-26. – *Inwnetarz...*, T.1, s.137-161.

- Faber Franciscus, zwany Koeckeritz/Kökriz (1497-?), sekretarz rady miejskiej m. Wrocławia. Prace dotyczące historii Wrocławia (głw. akta).

Bibliogr.: *DBI* mfa nr 678,³⁹⁸⁻³⁹⁹.

- Franckenberg Abraham von (1593-1652), mistyk, poeta (6 jed.). Korespondencja.

Bibliogr.: A.Mańko-Matysiak: *Franckenberg, Abraham von* W: *Handschriften deutscher Autoren...*, s.174-175.

- Freytag Gustav (1816-1895), poeta, historyk. Korespondencja (w sumie kilkadziesiąt listów).

Bibliogr.: *DBI* mfa nr 346,³²⁻³⁷. - E.Bialek, R.Polsakiewicz, M.Zybura: *Gustav Freytag an Theodor Molinari und die Seinen. Bislang unbekannte Briefe aus den Beständen der Universitätsbibliothek Wrocław* (Trouvaillen. Editionen zur Literatur- und Kulturgeschichte Bd.1), Frankfurt am Main-Bern-New York-Paris 1987, ss.78.

- Fritsch Rudolph (XIXw.). Teksty wykładów K.A.von Vangerow, F.Waltera i K.J.O.Th. von Richthofen z zakresu historii prawa z lat 1854-1856.

- Fuchs Gottlieb (1723-1800), pastor. Materiały historyczne, głównie regesty dokumentów śląskich.

Bibliogr.: *DBI* mfa nr 357,¹⁹⁵⁻²⁰⁰.

- Funcke Christian (1626-1695), pedagog, historyk, literat (14 jed.). Szkolne sztuki teatralne, poezje, teksty mów.

Bibliogr.: K.Gajek: *Funcke, Christian* W: Handschriften deutscher Autoren..., s.178-183.

- Garve Christian (1742-1798), filozof, filolog. Prace naukowe Ch.Garve i korespondencja: Ch.Garve i jego matki (Anna Katherina Garve, z domu Förster), oraz Ch.F.Förstera, N.Garve, G.Ringeltaube i in.

Bibliogr.: *Christian Garve's...*, ss.95. – W.Frels: *op.cit.*, s.79. – M.Walter: *Zbiory rękopiśmienne.../1947-1962/...*, s.28-29. – *DBI* mfa nr 369,²⁵⁴⁻³³⁷; 1428.³⁵¹⁻³⁵⁸. – A.Košeniina: „*Briefe eines Arztes an seinen Freund*”. *Zwei ungedruckte Briefe Ernst Platners an Christian Garve* W: JSchUB Bd.31: 1990, s.141-151. – A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.27, 40.

- Giese Eberhard Wolfgang (...). Korespondencja.

- Gmeist Rudolf (1816-1895), prawnik, polityk. Teksty wykładów z zakresu prawa, z lat 1852, 1856-1857, 1869-1870.

Bibliogr.: *DBI* mfa nr 399,¹¹⁷⁻¹²⁰.

- Gryphius Christian (1649-1706), rektor wrocławskiego Gimnazjum św.Marii Magdaleny, bibliotekarz, literat, poeta, historyk. Teksty dramatów szkolnych z Gimnazjum Św.Elżbiety we Wrocławiu (8 sygn.), prace literackie, 278 listów z lat 1698-1704 Ch.Gryphiusa do teologa Ch.Stieffa z Lipska.

Bibliogr.: W.Frels: *op.cit.*, s.107-108. – *DBI* mfa nr 433,²⁸⁶⁻²⁹⁶. – *Christian Gryphius. Actus von den Helden-Büchern oder Romanen (1694)*. Aus der Handschrift hrsg., erläutert und mit einem Nachwort versehen von K.Gajek (Regensburger Beiträge zur deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft Reihe A/Quellen, Bd.9), Frankfurt am Main 1994, ss.177. – K.Gajek.: *Gryphius, Christian* W: Handschriften deutscher Autoren..., s.4, 187-191.

- Günther Johann Christian (1695-1723), poeta. Poezje, zyciorys, listy (*Rehdiger(i)ana*), wpis do *Koppenbuch* (góra Śnieżka). W BUWr znajdują się również odpisy jego dzieł.

Bibliogr.: *Christian Günther's, des berühmten Schlesischen Dichters, Leben und Schrifften*, Gedruckt in Schlesien 1738 (v. Dr.Steinbach), ss.168. – W.Frels: *op.cit.*, s.108-109. – R.Böhlhoff: *Johann Christian Günther 1695-1975. Kommentierte Bibliographie. Schriftenverzeichnis. Rezeptions- und Forschungsgeschichte*. Bd.1: *Komentierte Bibliographie*, Köln-Wien 1980, s.49-66 (zob. również s.67-86). – R.Böhlhoff: *Weitere Günther-Handschriften in Wrocław/Breslau wiedergefunden* W: *Wolfenbütteler Barock-Nachrichten* Jg.15, H.1: 1988, s.26-29. – *DBI* mfa nr 436,⁹⁰⁻¹⁰². – M.Morawiec: *Günther, Christian* W: Handschriften deutscher Autoren..., s.192-196.

- Haase Friedrich Gottlob Heinrich Christian (1808-1867), prof. UB, filolog klasyczny. Korespondencja, dokumenty osobiste z lat 1830-1867 (1026 sygn.), oraz tzw. *Collegienhefte* z zakresu literatury antycznej.

Bibliogr.: A.Schneider: *Pariser Gelehrtenbriefe an Professor Friedrich Haase in Breslau 1845-1863* W: *ZfB* Jg.46: 1929, s.113-128. – idem: *Die neu erworbene Haase-Korrespondenz der Staats-*

und Universitätsbibliothek Breslau W: ZfB Jg.48: 1931, s.324-328 oraz Sonderabdruck, Leipzig 1931. – idem: *Zur Geschichte einer Breslauer Professur. Germanistenbriefe aus den Jahren 1850-1852* W: ZGS Bd.65: 1931, s.502-528. - K.Jazdzewski, *Informator...*, s.25.- *DBI mfa* nr 445,²⁴¹⁻²⁴⁴. – *Inwentarz...*, T.1, s.162-184.

- *Hänke* Martin (1633-1709), prof. i rektor Gimnazjum św.Elżbiety we Wrocławiu i bibliotekarz *Rehdiger(i)any*, historyk, filozof, poeta. Odpisy i ekscerpty tekstów źródeł historiograficznych, dokumentów; korespondencja, materiały o charakterze numizmatycznym i biograficznym; spis książek *Rehdiger(i)any*, szkolne sztuki teatralne. W BUWr znajdują się liczne odpisy jego dzieł.

Bibliogr.: *DBI mfa* nr 469,³⁰¹⁻³¹¹. – M.Czarnecka: *Hänke, Martin* W: *Handschriften deutscher Autoren...*, s.197-204. - A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.17.

- *Haumold* Johann Sigismund (1634-1711), radca cesarski, rajca wrocławski. Materiały z zakresu numizmatyki, filozofii, nauk przyrodniczych, literatury i religioznawstwa.

Bibliogr.: *DBI mfa* nr 486,⁵⁵⁻⁶⁰. – A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.17, 25.

- *Hauptmann* Karl Ferdinand Max (1858-1921) i Gerhart Johann Robert (1862-1946), poeci, pisarze. Fragment spuścizny. Korespondencja rodziny Hauptmannów z różnymi osobami. W roku 1934 zakupiono dla dawnej BUWr zbiór korespondencji G.Hauptmanna do M.Müllera, a dwa lata później kolekcję wzbogacono zakupem części prywatnej biblioteki Maxa Pinkusa z Prudnika (listy G.Hauptmanna do M.Pinkusa) (zob. Pinkus Max – zbiór, dawna BUWr) (207 jed.). Do dawnej BUWr dostała się wraz ze spuścizną W.Bölsche'go korespondencja rodziny Hauptmannów (zob. Spuścizny, Bölsche Wilhelm). W r.1991 Muzeum Literatury w Warszawie przekazało BUWr spuściznę K.Hauptmanna (materiały luźne w 47 teczkach, zbiór *Akcesji*): fragmenty utworów literackich, notatki, korespondencja, teksty o K.Hauptmannie. Spuścizna po G.Hauptmannie znajduje się w *Staatsbibliothek Preussischer Kulturbesitz* w Berlinie. A.Rüffler podaje, że dawna BUWr znalazła się w roku 1935 w posiadaniu 100 listów Karla Hauptmanna; nie udało się ich jednak odnaleźć we współczesnym zbiorze.

Bibliogr.: F.A.Voigt: *op.cit.*, s.297-307. - *Inwentarz...*, T.1, s.184-188. – N.Honsza: *Rękopisy Gerharta Hauptmanna w Bibliotece Uniwersyteckiej we Wrocławiu* W: *Przegląd Zachodni* 16: 1960, s.344-346., oraz W: *Przegląd Humanistyczny* 5: 1961, s.179-181. – N.Honsza, G.Kozielek: *Unbekannte Gerhart Hauptmann-Autographen* W: *Annali sezione Germanica (Istituto Orientale di Napoli)* 5: 1962, s.31-56. – N.Honsza: *Gerhart Hauptmann-Autographen an Moritz Heimann* W: *Kwartalnik Neofilologiczny (dalej: KN)* 11: 1964, s.243-248. - N.Honsza: *Polnische Hauptmanniana* W: *KN* 12: 1965, s.286-291. – N.Honsza, K.Koczy: *Gerhart Hauptmann an Wilhelm Bölsche. Aus der Autographensammlung der Universitätsbibliothek zu Wrocław* W: *Weimarer Beiträge* 1965, s.590-603. – *DBI mfa* nr 486,¹⁹¹⁻¹⁹³. - A.Zappel: *Max Pinkus. Der Schlesische Unternehmer. Seine Schlesierbibliothek. Seine Freundschaft mit Gerhart Hauptmann*, Leverkusen 1992, s.12-17. – A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.28, 139.

- *Hleck* Roman (1924-1979), prof. UWr, historyk. Fragment spuścizny: maszynopisy i rękopisy prac naukowych z zakresu historii wieków średnich, konsepty, korespondencja urzędowa i naukowa.

- *Hemel* von Hennenfeld Nicolaus (1582-1656), radca cesarski, syndyk miasta Wrocławia, historyk. Fragment spuścizny: prace historyczne i biograficzne autora oraz koncepty (ok.243) i oryginały

(ok.13 jed.) jego listów. Z jego biblioteki pochodzi również kolekcja korespondencji uczonych i humanistów XVIw. (głw. J.Crato von Crafftheim). W BUWr znajdują się liczne opisy jego dzieł.

Bibliogr.: W.J.Wachler: *Thomas Rehdiger...*, s.75. - H.Markgraf: *Nikolaus Henel's von Hennenfeld (1582-1656) Leben und Schriften* W: ZGS Bd.25: 1891, s.1-41. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.32. - *DBI* mfa nr 511,²⁶⁰⁻²⁷¹. - S.Kiedroń: *Henel von Hennenfeld, Nicolaus* W: *Handschriften deutscher Autoren...*, s.205-215. - A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.24, 27.

- Hillebrandt(t) Alfred (1853-1927), prof. UB, sanskrytolog. Głównie listy do A.Hillebrandta z lat 1880-1927 (ok.175 jed.). Podarował dawnej BUWr również 13 rękopisów indyjskich.

Bibliogr.: G.Richter: *op.cit.*, s.55, 56. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.26. - *Inwentarz...*, T.1, s.188-192. - *DBI* mfa nr 537,²⁸⁷.

- Hippe Max (1864-1945), dyrektor dawnej BMWr w l.1906-1929, filolog, językoznawca. Korespondencja (ok.20 jed.) z lat 1916, 1933, 1940-1944, spis rękopisów *Verein für Geschichte Schlesiens*, materiały dotyczące finansów i katalog dawnej BMWr.

Bibliogr.: A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.75-76, *passim*.

- Hoffmann Adalbert (1859-?), prawnik. Głównie korespondencja z lat 1886-1932 (128 jed.).

Bibliogr.: K.Jażdżewski: *Informator...*, s.27. - *Inwentarz...*, T.1, s.192-194.

- Hoffmann August Heinrich von Fallersleben (1798-1874), kustosz dawnej BUWr i prof. UB, poeta, językoznawca, polityk. Tłumaczenia pieśni polskich, korespondencja z lat 1828, 1834, 1837, 1842, 1852, 1860-1874 (19 jednostek, głw. do R.Weigelta), fotografie (2 jed.) i poezje z lat 1861-1872 (w sumie 41 w rękopisie i 3 wydane drukiem).

Bibliogr.: *Schlesische Volkslieder mit Melodien*. Aus dem Munde des Volks gesammelt und hrsg.v. Hoffmann. von Fallersleben und E.Richter, Leipzig 1842, ss.363. - Hoffmann von Fallersleben: *Ruda. Polnische Volkslieder der Oberschlesier*. Uebertragen von ..., Cassel 1865, ss.56. - W.Frels: *op.cit.*, s.137-138. - A.Perlick: *Unveröffentlichte Briefe Hoffmanns von Fallersleben aus seiner Breslauer Zeit 1823-1843* W: *Der Märker* Bd.23: 1974; Bd.24: 1975. - *DBI* mfa nr 554,³²⁵⁻³⁴⁶. - J.Borchert: *Hoffmann von Fallersleben. Ein deutsches Dichterschicksal*, Berlin 1991, s.58, 64, 179, 187.

- Ho(f)fmannswaldau Christian Hofmann von (1618-1679), radca cesarski, poeta. Korespondencja, a w niej 99 listów Ch.H. von Ho(f)mannswaldau do J.H.Im-Hof (Imhof) von Lonerstatt (1624-1705), uczonego z Norymbergi; poezje, sztambuch. W zbiorze rękopisów BUWr znajdują się również odpisy jego prac. Z biblioteki Hofmanna v.Ho(f)fmannswaldau pochodzi również kolekcja korespondencji uczonych i humanistów XVIw. (głw. związana z osobą J.Crato von Crafftheim) oraz teksty prac J.Monaviusa.

Bibliogr.: *Christian Hoffmann von Hoffmannswaldau. Deutsche Uebersetzungen und Gedichte*. Mit bewilligung des Autoris. In Breßlau, Verlegts Esaias Fellgibel Buchhändl. daselbst 1697. - A.W.J.Wachler: *Thomas Rehdiger...*, s.76. - P.Hintringer: *Sprach- und textgeschichtliche Studien zu Hofman von Hofmanswaldau*. Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde der hohen philosophischen Fakultät der Königlichen Universität Breslau..., Breslau 1908, ss.59. - M.Hippe: *Aus alten Stammbüchern...*, s.84-86. - A.Hubscher: *Ungedruckte Gedichte Hofmannswaldaus*. Aus

der Breslauer Handschrift IV F.88 W: Euphorion 26: 1925, s.434-437. - W.Frels: *op.cit.*, s.138. - J.Baecker: *Thomas Rehdiger...*, s.32. - S.Solicki: *Chrystian Hofmann von Hoffmannswaldau a sprawy polskie* W: Sobótka R.29: 1974, s.485-504. - F.Heiduk: *Hoffmannswaldau und die Überlieferung seiner Werke* W: Jahrbuch des Freien Deutschen Hochstifts 1975, Tübingen 1975, s.41-48. - idem: *Unbekannte Gedichte von Hoffmannswaldau* W: Daphnis 7: 1978, s.697-713. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.37. - *DBI mfa* nr 557,¹⁰⁶⁻¹²¹. - E.Białek, W.Mrozowicz: *Das Stammbuch des Dichters Christian Hoffmann von Hoffmannswaldau* W: Daphnis Bd.16, H.3: 1987, s.441-456. - L.Noack: *Die Handschrift Hs IV, F.88 – eine handschriftliche Überlieferung der Werke Christian Hoffmanns von Hoffmannswaldau in der Universitätsbibliothek Wrocław* W: Acta Universitatis Wratislaviensis nr 976. Germanica Wratislaviensia LXX. Mikrofiche 4: 1987, s.160-179, faksimile. - S.Kiedroń: *Hoffmannswaldau, Christian Hoffmann von* W: Handschriften deutscher Autoren..., s.216-223. - A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.20, 26, 64, 134.

- Holtei Karl Eduard von (1797 lub 1798-1880), poeta, literat, aktor (1021 jednostek z dawnej BUWr i 7 sygn. z dawnej BMWr). Utwory literackie (ok.56 jednostek), korespondencja K.Holtei (ponad 900 jed.) oraz autografy niemieckich literatów (87 jednostek), pisma okolicznościowe, druki, zestawienie bibliograficzne dorobku poety i autobiografia.

Bibliogr.: A.Schneider: *Neu erworbene Holtei-Handschriften der Staats- und Universitätsbibliothek Breslau* W: ZfB Jg.42: 1925, s.19-25. - W.Frels: *op.cit.*, s.139-140. - K.Jażdżewski: *Informator...*, s.27. - *Inwentarz...*, T.2, s.195-216. - *DBI mfa* nr 562,²²⁴⁻²⁹⁹. - A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.23, 27, 135.

- Höschel vel Heschel David (1556-1617), rektor gimnazjum i bibliotekarz miejski w Augsburgu, humanista, pedagog. Korespondencja.

- Huschnke Immanuel Gottlieb (1760-1828), prof. z Rostock, filolog, bibliotekarz. Prace i materiały z zakresu literatury starożytnej (komentarze, odpisy tekstów, excerpty).

Bibliogr.: *DBI mfa* nr 583,¹⁵⁸⁻¹⁷⁰.

- Kaufmann (XIXw.), wrocławianin związany z Gimnazjum Św.Elżbiety. Zawiera odpisy poezji z XIX^lw. i własne wiersze.

- Klapper Joseph (1880-1967), prof. UB, filolog, kodykolog, znawca średniowiecznych rękopisów śląskich, związany z dawną BUWr. Fragment spuścizny: prace naukowe, notatki, wypisy ze źródeł, fotografie, karty pocztowe, listy.

Bibliogr.: K.Engelbert: *Prof.Dr.Joseph Klapper 75 Jahre alt* W: AschKg Bd.13: 1955, s.307-312. – *Universitätsprofessor Dr.Joseph Klapper (Nachruf)* W: AschKg Bd.26: 1968, s.373-374.

- Klein Friedrich Nicolaus Ferdinand (...-1818) prof. literatury z Koblencki. Kollacje tekstów M.T.Cicerona.

- Klose Samuel Benjamin (1730-1798), rektor gimnazjum u św.Ducha we Wrocławiu, bibliotekarz i mecenas wrocławskiej *Bernhardiny*, nauczyciel Gimnazjum św.Marii Magdaleny we Wrocławiu, historyk (58 jed. z dawnej BMWr, obecnie *Aksesja*). Fragment spuścizny. Odpisy i excerpty z rękopisów *Rehdiger(i)any*, *Silesiaca*, materiały biograficzne. Pozostała część spuścizny znajduje się w Archiwum Państwowym we Wrocławiu (170 jed.).

Bibliogr.: M.Morgenbesser: *op.cit.*, s.35-37, 52-53. - H.Markgraf: *Zur Erinnerung an Samuel Benjamin Klose 1730-1798* W: *Silesiaca*. Festschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens zum siebzigsten Geburtstage seines Präses Colmar Grünhagen, Breslau 1898, s.1-22. – F.Wiedemann: *op.cit.*, s.21. - A.Dereń: *Zbiór S.B.Klosego w świetle rzeczywistych wydarzeń* W: *Sobótka* R.16: 1961, s.297-301. - M.Walter: *Czy zbiór biblioteczny S.B.K.Klosego może być zespołem archiwalnym i bezsporną własnością Archiwum Państwowego ? (Na marginesie zatrzymania zbioru w Archiwum Państwowym we Wrocławiu)* W: *Sobótka* R.16: 1961, s.293-296. – M.Walter: *Zbiory rękopiśmienne.../1947-1962/...*, s.16, 29-30, 90-91. - J.Pasławska: *Wrocławskie zbiory S.B.Klosego, jako źródło do dziejów Wrocławia i Śląska* W: *Archeion* 41: 1964, s.223-231. – A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.40-41. – L.Harc: *Samuel Benjamin Klose na tle nowożytnej historiografii śląskiej do końca XVIIIw. Studium źródłoznawczo-historiograficzne*. Praca doktorska w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2000.

- Knauth(e) Christian (1706-1784), proboszcz w Biedrzykowicach, historyk. Teksty inskrypcji ze Zgorzelca, prace historyczne dotyczące różnych miejscowości, teologii, prawa, reformacji, dyplomatyki, medycyny, genealogii na G.Łużycach i biblioteki Ch.Knauth(e).

Bibliogr.: *DBI* mfa nr 669,⁹⁶⁻¹³⁸.

- Kocot Kazimierz (1915-1978) prof. prawa międzynarodowego UW. Wypisy źródłowe, prace naukowe z zakresu prawa i instytucji międzynarodowych.

- Kocowski Bronisław (1907-1980) prof.UWr, kustosz BUWr, badacz dziejów książki. Prace naukowe, notatki do wykładów, wypisy źródłowe, opinie, recenzje na temat dziejów książki – głównie inkunabylistyki; korespondencja, fotografie.

Bibliogr.: H.Szwejkowska: *Sylwetka profesora doktora Bronisława Kocowskiego – człowieka, pedagoga, uczonego – w 70-lecie jego urodzin i 40-lecie pracy naukowej skreślona* W: *RB* R.21: 1977, s.1-26.

- Krieger. Spuścizna rodziny. (*Krieger Familie Nachlass*) (XVIII/XIXw.): Georg Benjamin Krieger (XVIII/XIXw.), malarz: pamiętniki i wspomnienia z podróży (1786, 1787, 1792, 1827-1830), rysunki z podróży, listy do K.F.Kriegera (1796-?), listy od J.G. Kriegera i M.R.Krieger do syna G.B.Kriegera, materiały genealogiczne, akta rodzinne, pisma urzędowe; Karl Friedrich Krieger (XVIII/XIXw.) miscellanea muzyczne, mechaniczne i astronomiczne; rysunki; Johann Georg Krieger, pieśni, księga rachunkowa.

- Kurzmann Johann (1588-1652), archidiakon przy kościele św.Marii Magdaleny we Wrocławiu, nauczyciel, poeta. Korespondencja.

Bibliogr.: *DBI* mfa nr 727,²⁵¹.

- Lammer Johann Ernst (XVIII²w.). Odpisy prac N.Heneliusa i G.Krantza.

- Lessing Gotthold Ephraim (1729-1781), dramatopisarz, krytyk literacki, filozof, publicysta, bibliotekarz. Fragment spuścizny. Dzieła literackie, notatki i korespondencja.

Bibliogr.: W.Frels: *op.cit.*, s.182-183. - K.Jądzewski, *Informator...*, s.28. - *Lessing-Handschriften. Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel. Deutsche Staatsbibliothek Berlin DDR. Bibliotheka*

Uniwersytecka Wrocław (Gesamtverzeichnis der Lessing-Handschriften. Bd.1). Bearbeitet von W.Milde unter Mitarbeit von Ch.Hardenberg, Heidelberg 1982, s.18-19, 231-234. - *DBI mfa* nr 757,²⁵⁸⁻³⁶³. - A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.20, 40.

- Lummer Otto (1860-1925), fizyk. Korespondencja z lat 1885-1922 (368 jed.).

Bibliogr.: K.Jażdżewski: *Informator...*, s.26-27. - *Inwentarz...*, T.2, s.216-223.

- Luschk Fritz (XX¹w.). Dysertacja *Notariatsurkunde und Notariat in Schlesien 1282-1600* (maszynopis).

- Machner Matthias (1715-?), sekretarz rady miejskiej we Wrocławiu. Zbiór inskrypcji śląskich. Zgromadzony przez niego i N.Henela von Hennenfeld zbiór korespondencji humanistów i uczonych śląskich XVI-XVIIw. trafił do dawnej BMWr, obecnie w *Staatsbibliothek Preussischer Kulturbesitz* w Berlinie.

Bibliogr.: W.J.Wachler: *Thomas Rehdiger...*, s.75. - *DBI mfa* nr 794,³⁰⁸. - A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.27.

- Markgraf Hermann (1838-1906), dyrektor BMWr w l.1876-1906, historyk. Korespondencja (269 jed.: 256 z Th.Bischoffem (za lata 1857-1870) i 13 z różnymi osobami z lat 1865-1905), katalogi biblioteczne (głw. *Rehdiger(i)any*) i prace przygotowawcze do katalogowania, dzienniki dyrektora dawnej BMWr z lat 1878-1892 i 1893-1903; materiały do historii Wrocławia, studencka praca z zakresu historii wieków średnich.

- Mosbach Georg (XX¹w.). Korespondencja z lat 1932-1939 (21 jed.).

- Mosewius (Mosevius) Johann Ernst Theodor (1788-1858), kompozytor, twórca wrocławskiej *Singakademie*. Korespondencja urzędowa, dotycząca m.in. *Singakademie* (z lat 1825-1830). W zbiorze korespondencji autorgrafów XIXw. znajduje się 13 jego listów z lat 1830-1858.

Bibliogr.: A.Rüffler: *Mosewiusbriefe* W: SchM Jg.14: 1937, s.219-223. - *DBI mfa* nr 861,³⁶⁵⁻³⁷⁵. - A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.27-28, 139.

- Most August (XIX/XXw.), lekarz wrocławski. Korespondencja różnych osób do A.Mosta z lat 1881-1932 (248 jed., w tym bilety wizytowe i fotografie), pisma z zakresu filozofii i etyki.

- Nehring Władysław Ewaryst (1830-1909), prof. slawistyki i rektor *UB*, historyk literatury, językoznawca. Pamiętnik, dokumenty osobiste, prace naukowe z zakresu literatury i językoznawstwa słowiańskiego, korespondencja.

Bibliogr.: T.Mikulski: *Z papierów Władysława Nehringa* W: Sobótka R.2: 1947, s.323-377. - idem: *Temat Wrocław. Szkice śląskie*. Wybrał i wstępem opatrzył B.Zakrzewski, Wrocław 1961, s.97-141. - B.W.Januszewski: *Listy Władysława Nehringa do Zygmunta Celichowskiego (1874-1901)* W: Sobótka R.16: 1961, s.200. - *Polski Indeks Biograficzny*. Oprac. G.Baumgartner. Bd.3, München 1998, mfa nr 396,⁴¹⁰⁻⁴⁴⁸.

- Neidle G.F. (XIXw.), nauczyciel w Gimnazjum św.Elżbiety we Wrocławiu. Teksty wykładów m.in. F.Haasego, K.E.Chr.Schneidera, J.K.Thilo z teologii, literatury antycznej, filologii, historii, historii sztuki, logiki (1838-1841: Halle i 1842-1844: Wrocław).

- Neigebaur Johann Daniel Ferdinand (1783 lub 1785-1866), literat, prawnik, polityk. Korespondencja (218 jed.), akta służbowe i praca o sporach na temat granicy śląsko-polskiej.

Bibliogr.: *DBI* mfa nr 888,⁹⁴⁻¹⁰³. - A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.18, 48.

- Ochmann Joh[ann(es)] (1802-1878), nauczyciel z Opolą. Notatki i noty do wydania listu św.Pawła do Koryntian w gockim przekładzie Wulfilii.

- Oelsner Emil Wilhelm Heinrich ze Złotoryi. Materiały historyczne dotyczące Złotoryi, do pocz.XIXw..

- Oelsner Theodor (1822-1875 lub 1876), redaktor „*Schlesische Provinzialblätter*”. Poezje L.A.Schweitzera. Do dawnej BUWr dostały się również rękopisy z jego biblioteki. Ponadto w spuściznie R. Weigelta zachowało się 95 listów jego autorstwa z lat 1851-1876.

Bibliogr.: *DBI* mfa nr 912,¹⁰⁹⁻¹¹⁰.

- Opatrmy Jarosław Wit (1882-1977), bibliotekarz BUWr. Pisma naukowe, odczyty, korespondencja naukowa, urzędowa i prywatna z lat 1919-1974, od różnych osób i instytucji w Czechosłowacji i Polsce (ponad 1000 jed.); kopie, fotokopie listów różnych osób, przede wszystkim Jana Ewangelisty Purkyniego (1787-1869) i badaczy zajmujących się jego osobą.

- Opitz Martin (1597-1639), radca książęcy, poeta, historiograf (3 sygn.). Poezje, korespondencja. W BUWr znajdują się ponadto liczne odpisy jego dzieł.

Bibliogr.: K.Weinhold: *Martin Opitz von Boberfeld. Ein Vortrag in der Harmonie zu Kiel am 15. Februar 1862 gehalten*, Kiel 1862, ss.31. – H.Palm: *Neue Beiträge zur Lebensgeschichte von Martin Opitz nebst 4 ungedruckten Briefen desselben*, Kiel b.r. /Separatum/, ss.23. – H.Kraffert: *Reliquien schlesischer Dichter (Opitz, Logau, Hoffmannswaldau)*, b.m, b.r. (separatum, fragment), s.138-141. - H.Palm: *Opitiana aus dem Nachlasse von Christophorus Colerus*, b.m.b.r. W: Schlesien (?) Nr V, 3, s.394-400. - W.Frels: *op.cit.*, s.218. – M.Szyrocki: *Martin Opitz* (Neue Beiträge zur Literaturwissenschaft Bd.4), Berlin 1956, s.197-198. - *DBI* mfa nr 918,²¹⁴⁻²⁵²; 1265,⁶¹. – K.Gajek, A.Mańko-Matysiak: *Opitz, Martin* W: *Handschriften deutscher Autoren...*, s.241-254.

- Palm Hermann (1816-1885), nauczyciel, historyk literatury. Odpis zbioru pieśni C. Hillebrandta.

Bibliogr.: *DBI* mfa nr 928,⁴³³.

- Pantke Adam Bernhard (1672-1732), poeta. Poezje.

Bibliogr.: *W.Frels: op.cit.*, s.219.

- Paritius Christian Friedrich (1775-1849), radca miejski we Wrocławiu, historyk Fragment spuścizny: materiały historyczne, genealogiczne, biblioteczne, funeralne dotyczące Wrocławia i Śląska. Z jego biblioteki trafiło do dawnej BUWr również poprzez zbiór *Rehdiger(i)any* przynajmniej 21 manuskryptów (w tym *Bibliotheca Thebesiana*).

Bibliogr.: *DBI* mfa nr 932,¹¹⁰⁻¹¹⁵. - A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.23, 136.

- Partsch Joseph Franz Maria (1851-1925), prof. UB, geograf. Zestawienia bibliograficzne, prace i notatki z zakresu geografii (m.in. Śląska), geologii, oceanografii, korespondencja.

Bibliogr.: *DBI mfa* nr 932,³⁷². - A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.23, 28, 139.

- Peisker Gottlieb (XVIIIw.), pastor w Sulisławicach. Kazania z lat 1778-1779, 1780-1789.

- Pfeiffer August (1640-1698), prof. na Uniwersytecie w Wittemberdze, teolog, filolog (2 sygn.). Mowy okolicznościowe.

Bibliogr.: A.Manko-Matysiak: *Pfeiffer, August* W: *Handschriften deutscher Autoren...*, s.257.

- Pffitzner Carl Ernst Eduard (1788-1846), radca prawny z Henrykowa. Autobiografia, tablice genealogiczne, dzienniki i wspomnienia z kampanii roku 1815, prace historyczne.

Bibliogr.: *Handschriften und Incunabeln...*, s.3.

- Pfuel Johann Ernst (1620-1681), prof. poezji i wymowy w Greifswald, rektor gimnazjum w Szczecinie, teolog, poeta. Korespondencja z lat 1668-1689.

Bibliogr.: K.Jażdżewski: *Informator...*, s.40. – *DBI mfa* nr 954,¹²³⁻¹²⁴.

- Pulvermacher Christian Leopold Julius (1797-1866), kupiec, radca miejski i poeta. Poezje, dramaty.

Bibliogr.: *DBI mfa* nr 986,²⁶⁵⁻²⁶⁹. - A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.18, 53.

- Regis Johann Gottlob (1791-1854) prof. UB, prawnik, historyk literatury, tłumacz. Prace z zakresu historii literatury światowej (Pindar, F.Rabelais, W.Sheakspeare, J.W.Goethe i in.), druki z adnotacjami rękopiśmiennymi, indeksy, przekłady, dziennik, notatki krytyczne, korespondencja.

Bibliogr.: A.Schneider: *Aus Johann Gottlob Regis' Breslauer Tagen* W: *Aufsätze Fritz Milkau gewidmet*, Leipzig 1921, s.321-338. - *DBI mfa* nr 1007,^{299,305-308}.

- Reichenwallmer Balduin (1889-?), literat z Wiesbaden (kilkanaście sygn.). Teksty sztuk teatralnych (dramaty), poezje i powieści z lat 20-30-tych XXw., pamiętnik (1921r.).

- Reimesius Thomas (1587-1667), nauczyciel, lekarz, filolog. Korespondencja.

Bibliogr.: *DBI mfa* nr 1015,²³⁰⁻²³⁶.

- Rethel und Hennemersdorf Friedrich Maximilian von (XVII²w.), radca cesarski i asesor wrocławski. Katalog różności.

- Rhenisch David (?-1634), prof. hebraistyki w Gimnazjum św.Elżbiety we Wrocławiu. Kalendarz, słownik, utwory poetyckie D.Rhenischa, dzieła A.Moibanusa.

Bibliogr.: A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.38, 40.

- Richter Ernst Friedrich Leopold (1805-1876), nauczyciel muzyki, kompozytor. Notatki, kompozycje, dokumenty osobiste, 1 list od G.Freytaga z 1845r.

Bibliogr.: *DBI mfa* nr 1031,⁴²⁴.

- Richtthofem Ernst (XIXw.). Materiały prawnicze, szkice z podróży.

- Röbel Johann Gottlob i Johann Theophrast(?)(XVIII^lw.). Materiały z zakresu numizmatyki, medalierstwa: spisy i opisy monet m.in. śląskich i czeskich, wykaz monet ze zbioru Röbelów.

- Roepell Richard (1808-1893) prof. *UB*, historyk. Korespondencja z lat 1834-1891 (35 jed.), notatki biograficzne do historii Polski.

Bibliogr.: *DBI mfa* nr 1048,¹²⁸.

- Roux Wilhelm (1850-1924), prof. medycyny w Halle, psycholog. Korespondencja z lat 1883-1917 (1345 jed.).

Bibliogr.: K.Jażdżewski: *Informator...*, s.26. - *Inwentarz...*, T.2, s.224-250. - *DBI mfa* nr 1061,⁴⁴⁰⁻⁴⁴⁴.

- Rüffler Alfred (1875-1956), nauczyciel w Gimnazjum św.Marii Magdaleny we Wrocławiu, radca biblioteczny dawnej BMWr w latach 1922-1945. Notatki naukowe, sprawy osobowe poszczególnych pracowników dawnej BMWr.

- Runge Christian (1680-1748), prorektor Gimnazjum św.Marii Magdaleny we Wrocławiu, historyk, autor szkolnych dramatów teatralnych (7 jed.). Materiały i opracowania dotyczące historii Śląska, biografistyki i literatury śląskiej; szkolne sztuki teatralne. W BUWr znajdują się również liczne odpisy jego dzieł.

Bibliogr.: M.Morgenbesser: *op.cit.*, s.52. – K.Gajek: *Runge, Christian W: Handschriften deutscher Autoren...*, s.261-268.

- Sachs vom Löwenheim (Löwenhaimb), Ernst (?) und Philipp Jacob (1627-1672), lekarz, filozof. Dzienniki podróży z lat 1646-1651 i 1682-1687.

Bibliogr.: *DBI mfa* nr 1073,²⁰⁻²⁶.

- Saebisch Albert von (1610-1688), architekt fortyfikacji, matematyk, żołnierz. Prace Alberta i Valentina von Saebisch: plany i szkice fortyfikacji XVIIw., prace matematyczne. W dawnej BMWr znalazły się również rękopisy z ich biblioteki.

Bibliogr.: *DBI mfa* nr 1074,¹²². - A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.17.

- Schieferdecker (Schieffemdecker) Heinrich Dieter (XVIw.), służący Hannsa Heinricha Minkwitza. Opis podróży do Konstantynopola w 1573r. w poselstwie cesarskim Davida Ungnada.

- Schirmding Friedrich von (1812-1881), radca prawny w Raciborzu, a wcześniej w Strzelcach Opolskich. Materiały dotyczące spraw ziemskich (G.Śląsk, Racibórz), notatki o charakterze kronikarskim i genealogicznym, dotyczące okręgu Strzelce Opolskie.

Bibliogr.: *Friedrich Freiherr von Schirnding* W: ZGS Bd.16: 1882, s.303-304. – [J.] Jungnitz: *Dr. August Weltzel* W: ZGS Bd.32: 1898, s.386-388.

- Schmeidler Johannes Karl Hermann (1807-1867), diakon wrocławski. Kalendarze z notatkami z lat 1835-1839, 1841-1853, 1859-1866; tekst wykładu D.G.Konrada von Coelln z zakresu historii Kościoła (Breslau 1827).

Bibliogr.: *DBI* mfa nr 1112,²⁰².

- Schmoller Gustav (1838-?), ekonomista. Teksty odczytów z zakresu nauk ekonomicznych z lat 1887-1888 (Berlin).

Bibliogr.: *DBI* mfa nr 1123,²⁴⁸.

- Schneider August Friedrich Heinrich (1806-1890), nauczyciel z Berlina. Wypisy źródłowe i prace historyczne, genealogiczne, oraz korespondencja rodu Schwenckfeld; ponadto korespondencja i druki prac A.F.H.Schneidera z adnotacjami.

- Schneider Johann Gottlob (1750-1822), prof. *Viadriny* i UB, filolog, bibliotekarz dawnej BUWr. Materiały z k.XVIIIw.: rysunki, notatki z zakresu „historii naturalnej”, anatomii, literatury antycznej, historii sztuki i leksykografii.

Bibliogr.: *DBI* mfa nr 1125,⁴⁰²⁻⁴¹⁵.

- Schneider Reinhold (1827-1881), krytyk muzyczny i artysta dźwięku z Wrocławia. Dzienniki za lata 1847-1849, 1851-1865, 1868—1870, 1873-1879.

- Schöbel von Rosenfeld Georg (1640-1680), kanonik, inspektor wrocławskich bibliotek, prawnik, literat (3 sygn.). Mowy okolicznościowe, poezje.

Bibliogr.: ? : *Schöbel von Rosenfeld, Georg* W: *Handschriften deutscher Autoren...*, s.275-276.

- Schoemaich G. (XIX²w.). Notatki studenckie z wykładów z lat 1879-1881.

- Schol(t)z Laurentius (1522-1599), lekarz wrocławski. Prace z zakresu medycyny oraz korespondencja i epigramy. W BUWr znajdują się również rękopisy z jego biblioteki.

Bibliogr.: F.Cohn: *Scholz, Laurentius* W: *Allgemeine Deutsche Biographie* (dalej: ADB) Bd.32, Leipzig 1891, s.229-230.

- Scholz-Babisch Marie (XX¹w.), pracownik *Stadtarchiv Breslau*. Korespondencja z lat 1928-1941 (ok.50 jed., w tym 33 jed. od H.Aubina).

- Scholzius (Scholtz, Schultze) Chrysostomus (1607-1664), rektor szkoły w Lwówku Śl., nauczyciel w Gimnazjum św.Elżbiety we Wrocławiu, pisarz Rady Miejskiej miasta Wrocławia, historyk, poeta (5 sygn.). Autobiografia i notatki prawnicze z lat 1607-1663; szkolne sztuki teatralne, poezje. Zapewne w BUWr znajduje się również jeden rękopis z jego biblioteki. Ponadto w BUWr przechowywane są odpisy jego dzieł.

Bibliogr.: *DBI* mfa nr 1150,³³⁷⁻³³⁹. – K.Gajek: *Scholtz (Schultze), Chrysostomus W: Handschriften deutscher Autoren...*, s.270-273.

- Schulte Wilhelm (XIXw.). Drukowane prace W.Schulte dotyczące kodeksu Wulfilii, korespondencja z lat 1877-1879 (39 jed.).
- Schulze B. (XIX¹w.), student prawa. Teksty wykładów prof.F.Schulze (1795-1860) z Jeny (1840) (nauki ekonomiczne, rolnicze), K.F. von Savigny (1779-1861) z Berlina (1840-841) (prawo) i dr.Ch.B.D.Martina (1772-1857) z Jeny (1841) (prawo).
- Schulze Friedrich (XIX¹w.). Teksty odczytów prof. anatomii Ch.Knape z Berlina (1822r.).
- Schummel Johann Gottlieb (1748-1813), rektor i bibliotekarz Gimnazjum św.Elżbiety we Wrocławiu, poeta, historyk i Johann Gotlieb, junior (?). Korespondencja z lat 1771-1813, m.in. z żoną Marią Katarzyną (271 jed., odpis), wpisy do sztambuchów, dzienniki z lat 1841-1842, opisy podróży z lat 1833-1834, 1839.

Bibliogr.: *DBI* mfa nr 1154,³²⁷⁻³²⁹.

- Schur Friedrich (XIXw.), prof. UB, matematyk i jego żona, Laura. Notatki z wykładów z zakresu matematyki prof. Weierstrassa i prof. Kirchhoffa. (z lat 1877-1878); korespondencja z lat 1882-1927; notatki i prace matematyczne; bilety wizytowe, album z wierszami.
- Schweitzer L.A. (XIXw.), zwany Leon Solar (?), student prawa, poeta. Wykłady z zakresu prawa (F.K. von Savigny, Homeyer), poezje.
- Scultetus (Schultes, Schultez) Andreas (1622-1647), poeta barokowy. Poezje.

Bibliogr.: [H.Markgraf]: *Scultetus, Andreas W: ADB Bd.33, Leipzig 1891, s.496-497.* - A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.134.

- Scultetus Bartholomäus (1540-1614), burmistrz Zgorzelca, matematyk, astronom, literat. Gazetki z różnych miast europejskich (XVI²w.), korespondencja, materiały historyczne dotyczące G.Łużyc i Śląska.

Bibliogr.: *DBI* mfa nr 1166,³⁹⁰⁻³⁹⁷.

- Scultetus Jonas (1603-1664), notariusz w Górze i Szprotawie, geograf. Tablice genealogiczne szlachty śląskiej.

Bibliogr.: *DBI* mfa nr 1166,⁴¹⁹.

- Seidel Hellmut (XX¹w.). Praca doktorska o wrocławskiej *Meistersingerschule*, 1925.
- Semmelitzky Jo[hann] Carl (XVIII²w.). Indeks do pracy S.B.Klose'go na temat historii Wrocławia, spisany w r.1786.
- Semftleben Andreas (1603-1643), prawnik i filolog z Bolesławca. Z jego kolekcji pochodzi zbiór korespondencji śląskich humanistów i uczonych XVIw. W BUWr znajdują się ponadto opisy jego prac.

Bibliogr.: A.W.J.Wachler: *Thomas Rehdiger...*, s.76. - J.Baecker: *Thomas Rehdiger...*, s.32. - K.Jazdzewski: *Informator...*, s.37. - *DBI mfa* nr 1177,⁴¹⁴⁻⁴¹⁵. A.Mańko-Matysiak: *Senfleben, Andreas W: Handschriften deutscher Autoren...*, s.270-273. - A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.26.

- Semitz und Rudelsdorf Hans Melchior von (1697-1760), zob. Archiwa rodzinne: Semitz von, Archiwum-biblioteka rodziny.

- Stägemann Friedrich August von (1763-1840), poeta, pruski mąż stanu z lat 1818-1824. Korespondencja z publicystą śląskim K.E.Oelsnerem (1764-1828).

Bibliogr.: *DBI mfa* nr 1209,⁶⁴⁻⁷⁹. - A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.27.

- Stenzler Adolph Friedrich (1807-1887), prof. sanskrytu w UB, bibliotekarz dawnej BUWr. Kopie autorstwa A.F.Stenzla i jego uczniów tekstów spisanych w sanskrycie. Zabytki literatury indyjskiej, głównie teksty i komentarze do *Gṛhyasūtras* oraz teksty prawnicze.

Bibliogr.: G.Richter: *op.cit.*, s.55-56. - R.Kohnowa: *op.cit.*, s.283. - *DBI mfa* nr 1223,⁴³⁻⁴⁴.

- Stieff(f) Christian (1675-1751), rektor Gimnazjów św.Marii Magdaleny i św.Elżbiety we Wrocławiu, bibliotekarz, literat, poeta, historyk (4 sygn.). Przekłady, praca o poezji niemieckiej, materiały historyczne, korespondencja. W BUWr znajdują się również liczne odpisy jego prac.

Bibliogr.: W.Frels: *op.cit.*, s.285. - *DBI mfa* nr 1227,²⁰¹⁻²⁰⁴. - K.Gajek: *Stieff, Christian W: Handschriften deutscher Autoren...*, s.284-290.

- Tausk Walter (1890-1940(?)), kupiec wrocławski, literat. Dzienniki, korespondencja.

Bibliogr.: R.Kincel: *Dżuma w mieście Breslau. Dziennik Waltera Tauska W: Odra 5 (99): 1969, s.13-24. - Walter Tausk. Breslauer Tagebuch 1933-1940. Hrsg.v. R.Kincel, Berlin 1975, ss.266.*

- Tentzel Wilhelm Ern(e)st (1658-1735), prawnik. Odpisy korespondencji XVI-XVIIw.

Bibliogr.: *DBI mfa* nr 1260,¹⁸⁰⁻¹⁸¹.

- Thiele Heinrich Eduard (XIXw.). Materiały dotyczące górnictwa i hutnictwa (m.in. w Hettstädt).

- Tscherning Andreas (1611-1659), prof. poezji na Uniwersytecie w Rostock, poeta, literat (3 sygn.). Wiersze, korespondencja.

Bibliogr.: W.Frels: *op.cit.*, s.299-300. - *DBI mfa* nr 1287,⁴¹³⁻⁴²⁴. - K.Gajek: *Tscherning, Andreas W: Handschriften deutscher Autoren...*, s.293-294.

- Voigt Felix Alfred (XIX/XXw.), dyr. Gimnazjum w Kluczborku i Camilla (1892-1962), prof. Gimnazjum w Bytomiu, wykładowcy na Uniwersytecie Ludowym w Katowicach, historycy literatury. Prace dotyczące mistyków niemieckich; notatki z podróży po Francji i Szwabii; zbiór materiałów dotyczących G.Hauptmanna; odczyty z historii literatury.

- Volters (lub Völlers) Alexander von (XIXw.). Notatki z wykładów z lat 1841-1843.

- Walter Mieczysław (1908-1994), bibliotekarz OR BUWr. Maszynopisy i rękopisy prac naukowych autora, korespondencja urzędowa (UWr, BUWr, redakcje wydawnictw, naukowcy) i prywatna. Opisy katalogowe rękopisów medycznych ze zbioru BUWr, praca magisterska z r.1933, sprawozdania z działalności OR BUWr, wycinki prasowe dotyczące OR BUWr, kopie kwerend, materiały źródłowe do prac, zestawienia bibliograficzne; głównie z lat 1933, 1948-1988.

- Watterbach Wilhelm Ernst Christian (1819-1897), prof. historii w Heidelbergu i Berlinie, archiwista we Wrocławiu, wydawca „*Monumenta Germaniae Historica*”, rękopisoznawca. Praca na temat paleografii średniowiecznej, 1855r.

Bibliogr.: *DBI* mfa nr 1334,²⁹⁹⁻³¹⁴; 1336,²⁹.

- Weigelt Robert (XIXw.), fotografik wrocławski. Korespondencja z lat 1846-1877 (429 jed.).

Bibliogr.: K.Jażdżewski: *Informator...*, s.27. - *Inwentarz...*, T.2, s.250-258.

- Weimhold Karl Gotthelf Jakob (1823-1901), filolog, badacz dialektów. Materiały do słownika gwary śląskiej.

Bibliogr.: *DBI* mfa nr 1343,²⁹⁵⁻³⁰⁹. - A.Rüffler: *Die Stadtbibliothek...*, s.23.

- Weltzel August (1817-1897), proboszcz, historyk. Indeks do pracy A.Weltzla z 1881r., dotyczący historii Raciborza i okolic.

Bibliogr.: [J.] Jungnitz: *op.cit.*, s.386-388. - *DBI* mfa nr 1350,⁵⁶.

- Wendt [Heinrich] (XX¹w.). Korespondencja (8 jed.) z lat 1927-1941; sprawozdanie z kwerendy naukowej w Czechach i Słowacji; odpisy listów do władz m.Goslar z lat 1539-1546; recenzje archiwalne dotyczące rybołówstwa.

- Wimmer Friedrich Heinrich Chr. (1803-1868), dyrektor Królewskiego Gimnazjum Fryderycjańskiego we Wrocławiu, radca szkolny. Materiały do badań filologicznych nad tekstami Homera, Orozjusza oraz z zakresu botaniki, flory Śląska.

- Worbs Johann Gottlob (1760-1833), pastor w Przewozie k. Żar, teolog, historyk. Materiały historyczne, głównie dotyczące średniowiecza (spisy szlachty i urzędników śląskich, teksty dokumentów).

Bibliogr.: *DBI* mfa nr 1394,⁸¹⁻¹⁰¹.

- Zeller Adolf (XIX/XXw.), prof. architektury. Odczyty, materiały, notatki z dziejów architektury wieków średnich, korespondencja (kilkadziesiąt jed.), fotografie (od roku 1914 do lat 30-tych).

Załącznik do Informatora o zbiorze rękopisów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu

Wykaz skrótów tytułów czasopism i serii wydawniczych:

ABMK – Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne
 AdG – Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde
 AschKg – Archiv für schlesische Kirchengeschichte
 AS – Archiv von und fuer Schlesien
 AUW – Acta Universitatis Wratislaviensis
 BN – Breslauer Nachrichten. Mitteilungsblatt des Schlesier-Varbandes
 DBI – Deutscher Biograp[hischer Index
 DQschG – Darstellungen und Quellen zur schlesischen Geschichte
 JSchUB – Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu
 Breslau
 KN – Kwartalnik Neofilologiczny
 NLM – Neues Lausitzisches Magazin
 RB – Roczniki Biblioteczne
 RTK – Roczniki Teologiczno-Kanoniczne
 SchM – Schlesische Monatshefte
 Sobótka – Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka
 Sprawozdania WTN – Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa
 Naukowego
 WR – Der Wanderer im Riesengebirge
 ZfB – Zentralblatt für Bibliothekswesen
 ZGS – Zeitschrift des Vereins für Geschichte (und Alterthum) Schlesiens

Wykaz skrótów:

BUWr – Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu
 BMWr – Biblioteka Miejska we Wrocławiu (dawna)
 jed. – jednostk/-i
 sygn. – sygnatura/-y
 wol. – wolumin/-y
 UB – Universität Breslau
 UWr – Uniwersytet Wrocławski

Zestawienie bibliograficzne (układ alfabetyczny):

Adressbuch der Bibliotheken Deutschlands mit Einschluss von Oesterreich-Ungarn und der Schweiz. Neu hrsg.v. J.Petzholdt, Dresden 1875, s.63-64.

Aland K.: *Die Handschriftenbestände der polnischen Bibliotheken, insbesondere an griechischen und lateinischen Handschriften von Autoren und Werken der klassischen bis zum Ende der patristischen Zeit. Ein vorläufiger Bericht auf Grund einer Studienreise im November/Dezember 1955*, Berlin 1956, s.36-46.

Anter G.: *Hundert Jahre Majoratsbibliothek in Bad Warmbrunn* W: Der Wanderer im Riesengebirge Jg.54, Nr.8: 1934, s.130-131.

Araszczuk S.: *Kult św.Jadwigi na Śląsku w świetle przedtrydenckich wrocławskich ksiąg liturgicznych*, Opole 1995, ss.198 (szczególnie s.15-18).

Baecker J.: *Thomas Rehdiger, der Mann und sein Werk*. Auszug aus einer Schrift zur Erlangung der philosophischen Doktorwürde bei der Hohen Philosophischen Fakultät der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau, Breslau 1921, ss.4.

Baecker J.: *Thomas Rehdiger, der Mann und sein Werk. Ein Beitrag zur Geschichte des geistigen Lebens im 16.Jahrhundert*. Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde der Hohen Philosophischen Fakultät der Schlesischen Friedrich Wilhelms-Universität zu Breslau, Breslau 1921, ss.180 /kopia maszynopisowa przechowywana w OR BUWr pod sygn. Akc.1969/327/.

Bahlow F.: *Aus der Peter-Paul-Kirchenbibliothek* W: Mitteilungen des Geschichts- und Altertums-Vereins zu Liegnitz H.3: 1909-1910, s.301-304.

Bahlow F.: *Die Kirchenbibliothek von St.Peter und Paul in Liegnitz* W: Mitteilungen des Geschichts- und Altertums-Vereins für die Stadt und das Fürstentum Liegnitz H.2: 1906-1908, s.140-175.

Banet I., Szyrocki M.: *Die Stammbücher der Universitätsbibliothek Wrocław des 16. bis 18. Jahrhunderts* W: Stammbücher als kulturhistorische Quellen. Hrsg.v. J.-U.Fechner (Wolfenbütteler Forschungen Bd.11), München 1981, s.65-71.

Barg L.: *Rękopiśmienna książka medyczna w średniowiecznej Polsce*. Cz.I W: Archiwum Historii i Filozofii Medycyny 54: 1991, s.189-206 (szczególnie s.201-206); Cz.II: ibidem, 55: 1992, s.31-54 (passim).

Beck E.: *Handschriften und Wiegendrucke der Gymnasial-Bibliothek in Glatz*. Tl. 1-2, Beilage zu dem Jahresbericht des Königlichen Katholischen Gymnasiums zu Glatz. Programm Nr.181, 1892, ss.31; Nr.184, 1893, ss.36.

Bernd Th.: *Beantwortung der Frage: Ist die Aufhebung der Stifter und Klöster in Schlesien und die Einziehung ihrer Güter recht, nothwendig und gut?* W: Archiv von und fuer Schlesien Jg.1812, Nr.9, s.33-35.

Bersohn M.: *O Iluminowanych Rękopisach Polskich*, Warszawa 1900, s.37-50.

Białek E., Frans J.: *Neerlandica in den Handschriftenbeständen der Universitätsbibliothek Wrocław* W: AUW nr 837. Neerlandica Vratislaviensia II: 1985, s.417-424.

Białek E., Mrozowicz W.: *Das Stammbuch des Dichters Christian Hoffmann von Hoffmannswaldau* W: Daphnis Bd.16, H.3: 1987, s.441-456.

Białek E., Polsakiewicz R., Zybura M.: *Gustav Freytag an Theodor Molinari und die Seinen. Bislang unbekannte Briefe aus den Beständen der Universitätsbibliothek Wrocław /Trouvaillen.* Editionen zur Literatur- und Kulturgeschichte Bd.1/, Frankfurt am Main-Bern-New York-Paris 1987, ss.78.

Biały L., Biały F.: *Z dziejów teatru niemieckiego w prowincjach śląskich w pierwszych latach rządów hitlerowskich* W: *Acta Universitatis Wratislaviensis* nr 725. *Historia* XLVI: 1985, s.53-54.

Bibliotheca Habichtiana W: *Index librorum quibus Bibliotheca Regia Universitatis Litterariae Vratislaviensis anno MDCCCXL aucta est, Vratislaviae*, s.42-44.

Bibliotheca Rudolphina. Druki i rękopisy muzyczne z legnickiej biblioteki księcia Jerzego Rudolfa. Katalog wystawy. Komisarze wystawy: A.Kolbuszewska, Ł.Wojtasik, Legnica 1983, ss.37 (szczególnie s.3-4).

Bobowski K.: *Ciekawsze karty z dziejów wrocławskich gimnazjów*, W: *Śląski Labirynt Krajoznawczy* 6: 1994, s.17-26.

Bobowski K.: *Die Geschichte des Schulwesens vom Elementaren und Höheren Grad in Breslau bis 1914 (Abriss)*, Wrocław 1992, passim.

Bobowski K.: *Ewolucja pisma neogotyckiego na Śląsku od początku XVI do połowy XX wieku*, Wrocław-Warszawa 1992, ss.173.

Bohn E.: *Die musikalischen Handschriften des XVI. und XVII. Jahrhunderts in der Stadtbibliothek Breslau. Ein Beitrag zur Geschichte der Musik im XVI. und XVII.Jahrhundert*, Breslau 1890, ss.423.

Böhlhoff R.: *Johann Christian Günther 1695-1775. Kommentierte Bibliographie. Schriftenverzeichnis. Rezeptions- und Forschungsgeschichte.* Bd.1: *Kommentierte Bibliographie*, Köln-Wien 1980, s.49-66 (zob. również s.67-86).

Böhlhoff R.: *Weitere Günther-Handschriften in Wrocław/Breslau wiedergefunden* W: *Wolfenbütteler Barock-Nachrichten* Jg.15, H.1: 1988, s.26-29.

Borchert J.: *Hoffmann von Fallersleben. Ein deutsches Dichterschicksal*, Berlin 1991, s.58, 64, 179, 187.

Brann M.: *Handschriftliches aus der Breslauer Stadtbibliothek /Separatum/*, b.m., b.d., s.371-381.

Die breslauer Stadt-Bibliothek W: *Breslauer Zeitung* Nr.556: 28.November 1866, s.3093-3094.

Briefe ueber Schlesien. Geschrieben auf einer in dem Jahre 1800 durch dieses Land unternommenen Reise von John Quincy Adams.... Aus englischen uebersetzt von F.G.Friese und mit einigen berichtigenden und ergaenzenden Anmerkungen versehen von F.A.Zimmermann, Breslau 1805, s.157-158.

Brockelmann C.: *Verzeichnis der arabischen, persischen, türkischen und hebräischen Handschriften der Stadtbibliothek zu Breslau*, Breslau 1903, ss.53.

Brueckner Ch.D.: *Kurtze Nachricht von der Kirchen-Bibliothek bey der Haupt-Kirche zu S.S.Petri und Pauli in Goerlitz* bey Ausgang des 1763sten Jahres..., Goerlitz, gedruckt bey Johann Friedrich Fickelscherer, ss.8.

Buddecke W.: *Die Böhme-Handschriften und ihr Schicksal* W: The Jacob Boehme Society Quarterly Vol.1: 1953, s.17-22.

Buddecke W.: *Verzeichnis von Jakob Böhme-Handschriften* (Hainbergischen Arbeiten Göttinger Bibliothekare H.1), Göttingen 1934, ss.143.

Buddecke W.: *Zur Textgeschichte der Werke Jacob Böhmes* W: Kant-Studien. Neue Folge Bd.42: 1942/1943, s.238-244.

Buddecke W.: *Die Jakob-Böhme-Autographen. Ein historischer Bericht* W: Wolfenbüttlerer Beiträge. Aus den Schätzen der Herzog August Bibliothek. Hrsg.v. P.Rabe, Bd.1, Frankfurt am Main 1972, s.61-87.

Budzyński J.: *Jezuici w Kłodzku a barokowy teatr szkolny na Śląsku w XVII i XVIII wieku* W: Michał Klahr Starszy i jego środowisko kulturowe. Red. J.Wrabec, Wrocław 1995, s.263-277.

Budzyński J.: *Dramat i teatr szkolny na Śląsku (XVI-XVIII wiek)* (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach nr 1572), Katowice 1996, ss.127.

Burbianka M.: *Inwentarz wrocławskiej biblioteki przy kościele św.Bernardyna z 1657 roku*, Wrocław 1953, ss.52.

Büsching J.G.: *Bruchstücke einer Geschaeftsreise durch Schlesien, unternommen in den Jahren 1810, 11, 12...* Bd.1, mit einem Anhang, worin vermischte Aufsätze, Schlesien betreffend, Breslau 1813, s.491-533 (szczególnie s.497-498).

[Büsching J.G.]: *Tagebuch meiner Klosterreise* W: Archiv von und fuer Schlesien Jg 1812, Nr.1, s.2-3; Nr.3, s.11-12; Nr.5, s.17-19; Nr.8, s.29-30; Nr.12, s.46-47; Nr.13, s.49-51; Nr.15, s.57-59; Nr.22, s.85-87; Nr.33, s.131; Nr.34, s.133-134; Nr.35, s.138-139.

C.Brockelmann: *Verzeichnis der arabischen, persischen, türkischen und hebräischen Handschriften der Stadtbibliothek zu Breslau*, Breslau 1903, ss.53.

Catalogus Bibliothecae Arletianae. Vratislaviae primis a. MDCCLXXXVIII mensibus auctione publica vendendae. Vol.1-2. Ex Officina Grassiana, (nlb.kk.11) ss.432.

Catalogus codicum Graecorum qui in Bibliotheca Urbica Vratislaviensi adservantur a philologis Vratislaviensibus compositus... Accedit appendix qua gymnasii regii Fridericiani codices Graeci describuntur, Vratislaviae 1889, ss.90.

Catalogus codicum Latinorum classicorum qui in Bibliotheca Urbica Vratislaviensi adservantur ... compositus a K.Ziegler, Vratislaviae 1915, ss.288, tab.4.

Catalogus codicum medii aevi manuscriptorum qui in Bibliotheca Universitatis Vratislaviensis asservantur signa 6055-6124 comprehendens (Codices Milichiani, vol.1). Composuerunt S. Kądzielski et W.Mrozowicz, quibus auxilium tulerunt J.Gromadzki, J.Przytułski et H.Strzelecka-Ascher, Vratislaviae 1998, ss.307.

Catalogus codicum medii aevi medicorum ac physicorum qui manuscripti in bibliothecis Vratislaviensibus asservantur. Part.I: Praemissae sunt de bibliothecarum Vratislaviensium codicibus manuscriptis medii aevi medicis observationes generales auctore A.G.E.Th.Henschel, Vratislaviae 1847, ss.56.

Catalogus codicum medii aevi medicorum ac physicorum qui manuscripti in bibliothecis vratislaviensibus asservantur. Part.II: Inest synopsis chronologica scriptorum medii aevi medicorum ac physicorum quae codicibus bibliothecarum vratislaviensium continentur auctore A.G.E.Th.Henschel, Vratislaviae 1847, szp.60.

Catalogus manu scriptorum codicum medii aevi Latinorum signa 180-260 comprehendens. Compositus a C.C.Jazdzewski (Bibliotheca Universitatis Vratislaviensis), Vratislaviae 1982, ss.545.

Census-Catalogue of Manuscript Sources of Polyphonic Music 1400-1550. Compiled by the University of Illinois, Musicological Archives for Renaissance Manuscript Studies. Vol.IV: V-Z and Supplement. Ed. by H.Kellman (Renaissance Manuscript Studies 1), Neuhausen-Stuttgart 1990 (Reprint), s.144-164.

Christian Garve's handschriftlicher Nachlass. Verzeichnisse und Register. sygn.Akc.1967/18 (przechowywane w OR BUWr).

Christian Gryphius. Actus von den Helden-Büchern oder Romanen (1694). Aus der Handschrift hrsg., erläutert und mit einem Nachwort versehen von K.Gajek (Regensburger Beiträge zur deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft Reihe A/Quellen, Bd.9), Frankfurt am Main 1994, ss.177.

Christian Günther's, des berühmten Schlesischen Dichters, Leben und Schrifften, Gedruckt in Schlesien 1738 (v. Dr.Steinbach), ss.168.

Christian Hoffmann von Hoffmannswaldau. Deutsche Uebersetzungen und Gedichte. Mit bewilligung des Autoris. In Breßlau, Verlegts Esaias Fellgibel Buchhändl. daselbst 1697.

Chwalewik E.: *Zbiory polskie. Archiwa, biblioteki, gabinety, galerje, muzea i inne zbiory pamiątek przeszłości w ojczyźnie i na obczyźnie w porządku alfabetycznym według miejscowości ułożone,* T.2: N-Ż, Warszawa-Kraków 1927 (reprint: Kraków 1991), s.524-526.

Chwałek J.: *Zabytki cheironomiczne z Biblioteki Uniwersytetu Wrocławskiego. Studium paleograficzno-muzykologiczne.* Diss.KUL, Lublin 1964 (maszynopis).

Cohn F.: *Scholz, Laurentius W: Allgemeine Deutsche Biographie Bd.32,* Leipzig 1891, s.229-230.

Czachorowska I.: *Książka w rękach klarysek śląskich W: Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka R.21: 1966, 411-412, 417-418.*

Czachowska J., Loth R.: *Przewodnik polonisty. Bibliografie, słowniki, biblioteki, muzea literackie,* Wrocław 1981, s.581-582.

Dehn S., Pfudel E.: *Katalog der in der Kgl. Ritterakademie zu Liegnitz befindlichen gedruckten und handschriftlichen Musikalien nebst den hymnologischen und musikalisch-theoretischen Werken.* Hrsg. v. R.Eitner W: Monatshefte für Musik-Geschichte Jg. 1: 1869, s.17-39, 50-56, 70-76 (Uwaga ! Autorzy wymieniają tylko druki, brak zapowiedzianej kontynuacji!).

- Dereń A.: *Zastosowanie zasady proveniencji w archiwach śląskich w latach 1810-1945* W: Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka R.15: 1960, s.130-133.
- Dereń A.: *Zbiory genealogiczne Biblioteki Rehdigera we Wrocławiu* W: Sobótka R.4: 1949, s.187-191.
- Dereń A.: *Zbiór S.B.Klosego w świetle rzeczywistych wydarzeń* W: Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka R.16: 1961, s.297-301.
- Deutscher Biographischer Index*. Hrsg.v. W.Gorzny. Bearb.v. H.A.Koch, U.Koch. u. A.Koller, München 1986
- Dobrowolski T.: *Sztuka na Śląsku* (Pamiętnik Instytutu Śląskiego. Seria II. 12), Katowice-Wrocław 1948, s.46-52, 177-195.
- Dudik B.: *Karl's von Žerotin böhmische Bibliothek in Breslau*, Prag 1877, s.3-14, 51-60.
- Endemann K.J.: *Die Reichsgräfllich von Hochbergsche Majoratsbibliothek in den ersten drei Jahrhunderten ihres Bestehens. 1609-1909* (Darstellungen und Quellen zur schlesischen Geschichte Bd.11), Breslau 1910, ss.64.
- Engelbert K.: *Prof.Dr.Joseph Klapper 75 Jahre alt* W: Archiv für schlesische Kirchengeschichte Bd.13: 1955, s.307-312.
- Epstein P.: *Aus Breslauer Bibliotheken und Sammlungen (Musik)* W: Schlesische Monatshefte Jg.6: 1929, s.317-318.
- Ergetowski R.: *Biblioteki karmelickich klasztorów w Głębowicach i Wołowie*, W: Roczniki Biblioteczne R.14: 1970, s.155-165.
- Ergetowski R.: *Universitätsbibliotheken und Bibliotheken der Akademie der Wissenschaften in Polen. Abriss der Geschichte* (Symbolae Slavicae 14), Frankfurt am Main-Bern 1981, s.28-29.
- Feldmann F.: *Musik und Musikpflege im mittelalterlichen Schlesien* (Darstellungen und Quellen zur schlesischen Geschichte), Breslau 1938, ss.210, 31.
- Flatz R. und Strauch R.: *Schauspiel-Theater der Jahrhundertwende in Breslau. Bibliographischer Nachweis einer rezeptionsgeschichtlichen der Aera Loewe im Theatermuseum der Universität Köln*, Funde und Befunde zur schlesischen Theatergeschichte. Zusammengestellt von B.Rudin. Bd.1: Theaterarbeit im gesellschaftlichen Wandel dreier Jahrhunderte, Dortmund 1983, s.105-161.
- Frels W.: *Deutsche Dichterhandschriften von 1400 bis 1900. Gesamtkatalog der eigenhändigen Handschriften deutscher Dichter in den Bibliotheken und Archiven Deutschlands, Österreichs, der Schweiz und der ČSR*, Leipzig 1934, s.344, 349-350, passim.
- Friedrich Freiherr von Schirnding* W: Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens Bd.16: 1882, s.303-304.
- Fürstenau M., Eitner R.: *Verzeichniss öffentlicher Bibliotheken Deutschlands, in denen Musikwerke aufbewahrt werden* W: Monatshefte für Musik-Geschichte Jg.4: 1872, s.10-11, 23, 25-26, 28.
- Garel M.: *Manuscrits hébreux en Pologne* W: Revue d'Histoire des Textes T.5: 1975, s.367.

Garewicz J.: *Opowieść osobliwa o rękopisach Böhmiánskich* W: Historia i wyobraźnia. Studia ofiarowane Bronisławowi Bacze, Warszawa 1992, s.70-83.

Gaupp E.Th.: *Ein Verzeichniss von 24 Handschriften mit Deutschen Rechtsquellen des Mittelalters* W: idem: Das Schlesische Landrecht oder eigentlich Landrecht des Fürstenthums Breslau von 1356 an sich und in seinem Verhältnisse zum Sachsenspiegel dargestellt, Leipzig 1828, s.279-304.

Gebhard J.: *Encaenia Bibliothecae Rehdigerianae, Vratislaviae...*, Vratislaviae, Typis Baumannianis 1661, [nlb. ss.48].

Gebhardt W.: *Die Neuerwerbungen des Tübinger Depots der Staatsbibliothek 1959-1963* W: Jahrbuch der Stiftung Preussischer Kulturbesitz 1963 (wyd.1964), s.149-156.

Geisslerus J.G.: *De historia Bibliothecae Milichianae...*, [partes 1-5], Gorlicii, Ex Officina Fickelschereriana [1764], s.5-12; [1765], s.13-18; [1766], s.21-26; [1767], s.29-34; [1768], s.5-23.

Gemoll W.: *Mittheilungen aus Liegnitzer Handschriften. Petro-Paulinische Kirchenbibliothek* W: Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens Bd.34: 1900, s.388-394.

Gemoll W.: *Aus der Peter-Paul-Kirchenbibliothek* W: Mitteilungen des Geschichts- und Altertums-Vereins zu Liegnitz H.3: 1909-1910, s.301-304.

Gerber M.R.: *Die Schlesische Gesellschaft für vaterländische Cultur (1803-1945)* (Beihefte zum Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau H.9), Sigmaringen 1988, s.23.

Gerlic J.: *Kapituła głogowska w dobie piastowskiej i jagiellońskiej (1120-1526)*, Gliwice 1993, s.152-158.

Głombiowski K.: *Biblioteka franciszkanów w Nysie w świetle inwentarza z roku 1678* W: Z dziejów książki na Śląsku)Prace Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego. Seria A 52), Odbitka, Wrocław 1953, ss.74.

Głombiowski K.: *Dzieło Jana Długosza i Marcina Kromera na Śląsku* W: Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Wrocławskiego. Seria A, Nr 38. Bibliotekoznawstwo III: 1962, s.39-59.

Göber W.: *Das Verzeichnis der Handschriften im Deutschen Reich* W: Zentralblatt für Bibliothekswesen Jg.55: 1938, s.505-510.

Goll J.: *Zpráva o českých rukopisech v Zhořelci* W: Časopis Musea království Českého 52: 1878, s.278-288, 390-404.

Gomolcky D.: *Des kurtz-gefassten Inbegriffs der vornehmsten Merckwuerdigkeiten in der Kayser- und Koenigl. Stadt Bresslau, in Schlesien, Erster Theil...* Die Dritte und zum letzten Mahl verbesserte, vermehrte Auflage. Bresslau aufm Dohm, Druckts Carl Friedrich Hilsen [1733], s.172.

Grieger F.: *Die letzten Tage einer Universitätsbibliothek* W: Breslauer Nachrichten. Mitteilungsblatt des Schlesier-Verbandes Jg 1: 15 August 1949, Nr 12, s.3-4; 1. September 1949, Nr 13, s.4-5.

Gromadzki J.: *Przemiany stylowe w śląskim malarstwie miniaturowym XIV i XV w. na przykładzie ksiąg liturgicznych z kościoła św.Elżbiety we Wrocławiu* W: Z dziejów wielkomięskiej fary.

Wrocławski kościół św. Elżbiety w świetle historii sztuki i zabytków sztuki. Red. M. Zlat (Acta Universitatis Wratislaviensis nr 1826. Historia sztuki X), Wrocław 1996, s.113-138.

Gromadzki J.: *Średniowieczne cykle obrazowe z legendą o św. Jadwidze* W: Bitwa legnicka. Historia i tradycja. Red. W. Korta (Śląskie Sympozja Historyczne T.2), Wrocław-Warszawa 1994, s.310-319.

Grüger H.: *Breslau, Sandstift. Abtei der Regulierten Augustiner-Chorherren (Schlesisches Klosterbuch)* W: Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau Bd.34: 1993, s.16-17.

Grüger H.: *Breslau, St. Vinzenz. Benediktiner-, dann Prämonstratenserabtei (Schlesisches Klosterbuch)* W: Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau Bd.24: 1983, s.81-82.

Grüger H.: *Czarnowanz. Prämonstratenserinnenkloster (Schlesisches Klosterbuch)* W: Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau Bd.25: 1984, s.35.

Grüger H.: *Grüssau. Benediktiner-, dann Zisterzienserabtei (Schlesisches Klosterbuch)* W: Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau Bd.24: 1983, s.122.

Grüger H.: *Heinrichau. Zisterzienserabtei (Schlesisches Klosterbuch)* W: Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau Bd.23: 1982, s.42.

Grüger H.: *Himmelwitz. Zisterzienserabtei* W: Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau Bd.22: 1981, s.55-56.

Grüger H.: *Kamenz. Augustiner-Propstei, dann Zisterzienserstift (Schlesisches Klosterbuch)* W: Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau Bd.21: 1980, s.99-100.

Grüger H.: *Leubus. Zisterzienserabtei (Schlesisches Klosterbuch)* W: Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau Bd.22: 1981, s.20-21.

Grüger H.: *Liegnitz. Benediktinerinnenkloster (Schlesisches Klosterbuch)* W: Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau Bd.28: 1987, s.6.

Grüger H.: *Liegnitz. Kartause Passionis Christi (Schlesisches Klosterbuch)* W: Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau Bd.30: 1989, s.50-51.

Grüger H.: *Der Orden der Zisterzienser in Schlesien (1175-1810). Ein Überblick (Schlesisches Klosterbuch)* W: Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau Bd.23: 1982, s.112-115.

Grüger H.: *Rauden. Zisterzienserabtei (Schlesisches Klosterbuch)* W: Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau Bd.22: 1981, s.41-42.

Grüger H.: *Trebnitz. Zisterzienserinnenabtei (Schlesisches Klosterbuch)* W: Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau Bd.23: 1982, s.72.

Grüger H.: *Wahlstat. Propstei der Benediktiner (Schlesisches Klosterbuch)* W: Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau Bd.31: 1990, s.9.

Gruhn H.: *Das Ende der Staats- und Universitätsbibliothek Breslau* W: Nachrichten für wissenschaftliche Bibliotheken Jg.4: 1951, s.154-156.

Grünhagen C.: *Eine archivalische Reise nach der Ober-Lausitz* W: Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens Bd.10: 1870, s.25-27.

Halub M.: *Johann Gustav Büsching 1783-1829. Ein Beitrag zur Begründung der schlesischen Kulturgeschichte* /Acta Universitatis Wratislaviensis nr 1978/, Wrocław 1997, s.40-51

Handschriften deutscher Autoren des Barock in den Beständen der Universitätsbibliothek in Wrocław. Katalog. Bearbeitet von M.Czarnecka, S.Kiedroń, A.Mańko-Matysiak, M.Morawiec, W.Mrozowicz, E.Pietrzak, J.Szafarz unter der Leitung von K.Gajek (Uniwersytet Wrocławski. Instytut Filologii Germańskiej. Pracownia badań nad literaturą i kulturą baroku), Wrocław 1995, [ss.317 – w opracowaniu].

Handschriften geschichtlichen Inhalts, welche aus der Universitäts-Bibliothek in Frankfurt in die zu Breslau gelangt sind W: Mitteilungen des Vereins für die Geschichte Berlins 1887, s.30-33, 42-44, 53-55, 91-93, 103-105, 124-125 oraz Sonderabdruck: Berlin 1887, ss.45.

Handschriften mit mehrstimmiger Musik des 14., 15. und 16. Jahrhunderts. Mehrstimmige Musik in italienischen, polnischen und tschechischen Quellen des 14. Jahrhunderts. Mehrstimmige Stücke in Handschriften aller Länder aus der Zeit um 1400-1425/30. Organale Sätze im älteren Stil und mehrstimmige Stücke in Choralhandschriften des 15. und 16. Jahrhunderts. Beschrieben und inventarisiert von K. von Fischer und hrsg. in Zusammenarbeit mit M.Lütolf (Répertoire international des sources musicales B IV⁴), München-Duisburg 1972, s.1154-1164.

Die Handschriften der Petro-Paulinischen Kirchenbibliothek zu Liegnitz. Bearbeitet von W.Gemoll, Liegnitz 1900, ss.68.

Die Handschriften der Staats- und Universitätsbibliothek Breslau Bd.1: Lief. 1-2. Bearb. von W. Göber, J.Klapper et alii (Verzeichnis der Handschriften im Deutschen Reich. Tl.1, Bd.1) Leipzig 1938-1939, ss.160.

Handschriften und Incunabeln, Index librorum quibus Bibliotheca Regia Universitatis Litterariae Wratislaviensis anno MDCCCLI aucta est, Vratislaviae, s.3. - W. Wattenbach: *Die Preussischen Handschriften-Verzeichnissen* W: Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde Band 11: 1858, S.688-756 /na s.697-707: E. Schlesien/.

Harc L.: *Samuel Benjamin Klose na tle nowożytnej historiografii śląskiej do końca XVIII w. Studium źródłoznawczo-historiograficzne.* Praca doktorska w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2000.

Heiduk F.: *Hoffmannswaldau und die Überlieferung seiner Werke* W: Jahrbuch des Freien Deutschen Hochstifts 1975, Tübingen 1975, s.41-48.

Heiduk F.: *Unbekannte Gedichte von Hoffmannswaldau* W: Daphnis 7: 1978, s.697-713.

Henelius N. ab Hennenfeld: *Silesiographia renovata...*, Vratislaviae et Lipsiae, apud Christianum Bauchium, Bibliopolam Anno 1704, s.710-716.

Henelius N. ab Hennenfeld: *Breslographia, hoc est: Vratislaviae...delineatio brevissima...*, Francofurti, Typis Joannis Bringeri 1613, s.12-14.

- Hintringer P.: *Sprach- und textgeschichtliche Studien zu Hofman von Hofmannswaldau*. Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde der hohen philosophischen Fakultät der Königlichen Universität Breslau..., Breslau 1908, ss.59.
- Hippe M.: *Aus alten Stammbüchern der Breslauer Stadtbibliothek*, Schlesische Monatshefte Jg.1: 1924, s.82-86.
- Hippe M.: *Christoph Köler, ein schlesischer Dichter des siebzehnten Jahrhunderts. Sein Leben und eine Auswahl seiner deutschen Gedichte* (Mittheilungen aus dem Stadtarchiv und der Stadtbibliothek zu Breslau H.5), Breslau 1902, ss.244.
- Hippe M.: *Zur Vorgeschichte der Breslauer Stadtbibliothek* W: Aufsätze Fritz Milkau gewidmet, Leipzig 1921, s.162-176.
- Historia Śląska*. T.II: 1763-1850. Cz. II: 1807-1850. Red. S.Michalkiewicz, Wrocław-Warszawa-Kraków 1970, s.449-450.
- Hoffmann H.: *Die Glogauer Dombibliothek* W: Archiv für schlesische Kirchengeschichte 24: 1966, 201-207.
- Hoffmann H.: *Schlesische Kirchenbüchereien* W: Archiv für schlesische Kirchenbüchereien Bd.4: 1939, 91-124.
- Hoffmann von Fallersleben: *Ruda. Polnische Volkslieder der Oberschlesier*. Uebertragen von ..., Cassel 1865, ss.56.
- Honsza N.: *Gerhart Hauptmann-Autographen an Moritz Heimann* W: Kwartalnik Neofilologiczny 11: 1964, s.243-248.
- Honsza N.: *Polnische Hauptmanniana* W: Kwartalnik Neofilologiczny 12: 1965, s.286-291.
- Honsza N.: *Rękopisy Gerharta Hauptmanna w Bibliotece Uniwersyteckiej we Wrocławiu* W: Przegląd Zachodni 16: 1960, s.344-346.
- Honsza N.: *Rękopisy Gerharta Hauptmanna w Bibliotece Uniwersyteckiej we Wrocławiu* W: Przegląd Humanistyczny 5: 1961, s.179-181.
- Honsza N., Koczy K.: *Gerhart Hauptmann an Wilhelm Bölsche. Aus der Autographensammlung der Universitätsbibliothek zu Wrocław* W: Weimarer Beiträge 1965, s.590-603.
- Honsza N., Koziłek G.: *Unbekannte Gerhart Hauptmann-Autographen* W: Annali sezione Germanica (Istituto Orientale di Napoli) 5: 1962, s.31-56.
- Hortzschansky J.: *Von den öffentlichen Bibliotheken in der Oberlausitz* W: Lausizische Monatsschrift 1799, s.331-354, 396-401.
- Hubscher A.: *Ungedruckte Gedichte Hofmannswaldaus. Aus der Breslauer Handschrift IV F.88* W: Euphorion 26: 1925, s.434-437.
- Inwentarz zbioru korespondencji i autografów. /Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu/. T.1-2, Wrocław 1986, ss.301 /maszynopis w OR BUWr/.*

Iter Italicum. Accedunt alia itinera. A finding list of uncatalogued or incompletely catalogued manuscripts of the renaissance in italian and other libraries. Compiled by P.O.Kristeller. Vol.III (Alia itinera I): Australia to Germany, London-Leiden 1983 (na s.387-390: Görlitz. Milich'sche Bibliothek).

Iter Italicum. Accedunt alia itinera. A finding list of uncatalogued or incompletely catalogued manuscripts of the renaissance in italian and other libraries. Compiled by P.O.Kristeller. Vol.IV (Alia itinera II): Great Britain to Spain, London-Leiden 1989 (na s.421-440: Wrocław. Biblioteka Uniwersytecka).

Iwanek M.: *Biblioteka im.Jerzego Samuela Bandtkiego w Cieplicach Śl. Zdroju* W: Karkonosze. Informator kulturalny i turystyczny województwa jeleniogórskiego 1984, nr 12 (88), s.24-27.

Iwanek M.: *Biblioteka Schaffgotschów w Cieplicach Śl. Zdroju* W: Rocznik Jeleniogórski T.24: 1986, s.43-57.

Iwanek M.: *Biblioteka Schaffgotschów* W: Karkonosze. Informator kulturalny i turystyczny województwa jeleniogórskiego 1985: nr 2 (90), s.24-26; nr 7 (95), s.27-30; nr 8 (96), s.19-22.

Jahrbuch der Deutschen Bibliotheken hrsg. v. Verein Deutscher Bibliothekare Jg. 33: 1943, s.27.

Jancke J.Ch.: *Beytrag zur Geschichte der Bibliothek in der Hauptkirche zu Görlitz...* [1799], Gedruckt bey dem Buchdrucker Burghart, s.7-28.

Januszewski B.W.: *Listy Władysława Nehringa do Zygmunta Celichowskiego (1874-1901)* W: Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka R.16: 1961, s.200.

Jażdżewski K.: *Dziela kaligraficzne mnicha Jakuba, kopisty skryptorium cysterskiego w Lubiążu z pierwszej ćwierci XIII wieku* W: Studia Źródłoznawcze 21: 1976, s.19-44.

Jażdżewski K.: *Informator o zbiorze rękopisów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu*, Wrocław (b.d.), ss.71 (maszynopis w OR BUWr).

Jażdżewski K.: *Lubiąż. Losy i kultura umysłowa śląskiego opactwa cystersów (1163-1642)* (Acta Universitatis Wratislaviensis nr 1081), Wrocław 1992, ss.272.

Jażdżewski K.: *Rękopisy autorów klasycznych w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu i ich opracowanie* W: Druga Konferencja Naukowa Komisji Bibliografii i Bibliotekoznawstwa Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, Wrocław 3-5.XI.1954. Referaty i dyskusja. (Śląskie Prace Bibliograficzne i Bibliotekoznawcze T.4), Wrocław 1957, s.195-218.

Jażdżewski K.: *Wrocław. Biblioteka Uniwersytecka* W: Zbiory rękopisów w bibliotekach i muzeach w Polsce. Przewodnik. Opr. D.Kamolowa przy współudziale K.Muszyńskiej, Warszawa 1988, s.320-329.

Jecht R.: *Kurzer Wegweiser durch die Geschichte der Oberlausitzischen Gesellschaft der Wissenschaften von 1779-1904. (Die Bibliothek)* W: Neues Lausitzisches Magazin Bd.80: 1904, s.109-111.

Jecht R.: *Quellen zur Geschichte der Stadt Görlitz bis 1600*, Görlitz 1909, s.10-11, passim.

Jecht R.: *Ueber die in Görlitz vorhandenen Handschriften des Sachsenspiegels und verwandter Rechtsquellen* W: Neues Lausitzisches Magazin Bd.83: 1906, s.223-264, ill.VIII.

Jecht R.: *Weitere Forschungen zu den Görlitzer Sachsenrechtshandschriften* W: Neues Lausitzisches Magazin Bd.95: 1919, s.104-107.

Jessen H.: *Büsching und Uhden. Ein Briefwechsel* W: Beiträge zur Geschichte der Stadt Breslau. Neue Folge der Mitteilungen aus dem Stadtarchiv und der Stadtbibliothek H.7: 1939, s.93-124.

Joachim R.: *Geschichte der Milich'schen Bibliothek und ihre Sammlungen*. Th.I-II, (Programm. Gymnasium zu Görlitz), Görlitz 1876, s.I-XXXII; 1877, s.I-XX (szczególnie Th.I, s.XXVI-XXXII).

John Quincy Adams. Listy o Śląsku. Wstęp W.Dynak, przekład i objaśnienia M.Kolbuszewska, Wrocław-Warszawa 1992, s.71.

Jungnitz [J.]: *Dr. August Weltzel* W: Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens Bd.32: 1898, s.386-388.

Kape O.: *Die Geschichte der wissenschaftlichen Bibliotheken in Breslau in der Zeit von 1945 bis 1955, unter besonderer Berücksichtigung der Universitätsbibliothek, St.Katharinen* 1993, s.80-85.

Karłowska-Kamzowa A.: *Fundacje artystyczne księcia Ludwika I brzeskiego. Studia nad rozwojem świadomości historycznej na Śląsku XIV-XVIIIw.*, Opole-Wrocław 1970, s.47-51, passim.

Karłowska-Kamzowa A.: *Gotyckie rękopisy iluminowane na Śląsku (do 1450r.)* W: Średniowieczna kultura na Śląsku. Zbiór materiałów sesji naukowej Towarzystwa Miłośników Ziemi Brzeskiej i Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego Brzeg 18-19 X 1974r. Red. R.Heck, Wrocław 1977, s.101-122, il.24.

Karłowska-Kamzowa A.: *Malarstwo śląskie 1250-1450*, Wrocław 1979, ss.138, ill.134 (passim).

Karłowska-Kamzowa A.: *Miniatury legnickich kodeksów prawniczych z końca XIV wieku* W: Roczniki Biblioteczne R.32: 1988, s.107-128.

Karłowska-Kamzowa A.: *Rysunki skryptorów. Ze studiów nad śląskimi zbiorami gotyckich rękopisów iluminowanych* W: Roczniki Sztuki Śląskiej R.10: 1976, s.184-196.

Karłowska-Kamzowa A.: *Znaczenie iluminatorstwa cysterskiego dla rozwoju gotyckiej dekoracji rękopisów na ziemiach polskich (Śląsk, Pomorze, Wielkopolska)* W: Historia i kultura cystersów w dawnej Polsce i ich europejskie związki. Red. J.Strzelczyk, Poznań 1987, s.367-372.

Katalog der Ausstellung im Kunstgewerbemuseum. August/November 1926 (Aus Breslauer öffentlichen Bibliotheken und Archiven), Breslau 1926, s.9-19, 41-45.

Katalog rękopisów arabskich. Opr.W.Dembski. Red.A.Zajączkowski (Katalog rękopisów orientalnych ze zbiorów polskich T.V, cz.1) Warszawa 1964 s.161-199.

Katalog rękopisów obejmujący sygnatury 6268-6790. Dawny zbiór Biblioteki J.G.Milicha w Zgorzelcu. Cz.II: Rękopisy nowożytne. Opracował L.Górecki (Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu), Wrocław 1990, ss.299.

Katalog rękopisów tureckich i perskich. Opr.T.Majda. Red.A.Zajączkowski (Katalog rękopisów orientalnych ze zbiorów polskich T.V, cz.2), Warszawa 1967, s.14, 17-93.

Kądzielski S., Mrozowicz W.: *Rękopisy* (rozdz.IV) W: Polonika zagraniczne w Bibliotece Uniwersyteckiej we Wrocławiu. Informator. Opr. J.Fercz, E.Pitak (Zbiory i Prace Polonijne Bibliotek Polskich. T. 8), Wrocław 1998, s.149-166.

Kielar P. OP: *Nieznane źródła rękopiśmienne do historii dominikanów na Śląsku w okresie reformacji* W: Sprawozdania Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 1 stycznia 1970 – 31 grudnia 1970, 19: 1971, s.110-118.

Kielar P. OP: *Studia nad kulturą szkolną i intelektualną dominikanów prowincji polskiej w średniowieczu* W: Studia nad historią dominikanów w Polsce 1222-1972. Pod red. J.Kłoczowskiego, T.1, Warszawa 1975, s.271-515 (szczególnie s.456-515).

Kincel R.: *Dżuma w mieście Breslau. Dziennik Waltera Tauska* W: Odra 5 (99): 1969, s.13-24.

Kirsch E.: *Die Bibliothek des Musikalischen Institututs bei der Universität Breslau. Ein Beitrag zur Kenntnis von dem Anteil Schlesiens an den musikalischen Strömungen des 16.-18.Jahrhunderts*, Hundsfeld, Bez.Breslau 1922, ss.84.

Klapper J.: *Exempla aus Handschriften des Mittelalters* (Sammlung mittellateinischer Texte 2), Heidelberg 1911, ss.87.

Klapper J.: *Das mittelalterliche Volksschauspiel in Schlesien* W: Mitteilungen der Schleischen Gesellschaft für Volkskunde Bd.29: 1928, s.168-216.

Kleist Fr.von: *Das Matthiasstift des Ordens der Kreuzherren mit dem roten Stern* W: Festschrift des Königlichen St.Matthiasgymnasiums zur Jahrhundertfeier 1811-1911, [Breslau 1911], s.124-127.

Kloss E.: *Die schlesische Buchmalerei des Mittelalters*, Berlin 1942, ss.243, tab.282.

Knauthe Ch.: *Historische Nachricht Von denen Bibliotheken in Goerlitz...1737...Goerlitz*, Gedruckt bey Siegmund Ehrendfried Richtern, s.10-31.

Kocowski B.: *Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu*, Wrocław 1968 (s.32-37: Rękopisy).

Kocowski B.: *Katalog inkunabułów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu.* Cz.II, Wrocław 1962, s.XI-XIX (bibliogr.), 251-303; Cz.III, Wrocław 1977, s.VII, 84-88.

Kohnowa R.: *Zbiory rękopisów wschodnich w bibliotekach wrocławskich* W: Przegląd Orientalistyczny R.6: 1954, s.283-291.

Kolbuszewska A.: *Biblioteka muzyczna księcia Jerzego Rudolfa w Legnicy* W: Życie muzyczne Legnicy XIII-XIXw. Materiały z sesji naukowej, Legnica 1984, s.69-86.

Kolbuszewska A.: *Breslau. B.Bibliotheken* W: Die Musik in Geschichte und Gegenwart. Allgemeine Enzyklopädie der Musik. 2., neubearbeitete Ausgabe hrsg. v. L.Finscher. Sachteil 2: Böh-Enc, Kassel-Weimar 1995, szp.158-161.

Kolbuszewska A.: *Historische Grundlagen der Musiksammlungen in der Universitätsbibliothek zu Breslau* W: Die Musik der Deutschen im Osten und ihre Wechselwirkung mit den Nachbarn. Hrsg. v. K.W.Niemöller und H.Loos /Deutsche Musik im Osten. Bd.6/, Bonn 1994, s.295-302.

Kolbuszewska A.: *Katalog mikrofilmów druków muzycznych Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu ze zbioru Królewskiego Gimnazjum w Brzegu* (Acta Universitatis Wratislaviensis No 1733. Bibliothecalia Wratislaviensia III), Wrocław 1995, s.7-13.

Kolbuszewska A.: *Katalog zbiorów muzycznych legnickiej biblioteki księcia Jerzego Rudolfa „BIBLIOTHECA RUDOLPHINA”*, Legnica 1992, ss.132, il.49. (szczególnie s.5-11, 87-95).

Kolbuszewska A.: *Legniccy kompozytorzy w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu (Dokumentacja źródeł XVI i XVII wieku)* W: Beiträge zur Musikgeschichte Schlesiens. Musikkultur-Orgellandschaft. Tagungsbericht Liegnitz 1991. Hrsg. v. J.Stępowski und H.Loos, Bonn 1994, s.263-272, 281-283 (na s.272-281 tłum. w jęz. niemieckim).

Kolbuszewska A.: *Legnicki zbiór muzyczny księcia Jerzego Rudolfa* W: Kultura artystyczna Renesansu na Śląsku w dobie Piastów. Red. J.Gmiński, Opole 1975, s.97-105.

Kolbuszewska A.: *Zbiory muzyczne kościoła św.Elżbiety we Wrocławiu* W: Z dziejów wielkomejskiej fary. Wrocławski kościół św.Elżbiety w świetle historii sztuki i zabytków sztuki. Red. M.Zlat /Acta Universitatis Wratislaviensis No 1826. Historia sztuki X/, Wrocław 1996, s.233-238

Kolbuszewska A.: *Zbiory muzyczne księcia brzeskiego Jana Chrystiana* W: Zeszyty Naukowe Nr 43. Akadademie Muzyczna we Wrocławiu, Wrocław 1987, s.85-115.

Kołodczek P.: *Rękopisy prawnicze klasztornych bibliotek kanoników regularnych św.Augustyna na Śląsku* W: Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego 4: 1974 (wyd.1975), s.207-213, 223-225.

Korta W.: *Ośrodki twórczości rolniczej Śląska* W: Dawna historiografia śląska. Materiały sesji naukowej odbytej w Brzegu w dniach 26-27 listopada 1977r., Opole 1980, s.9-43.

Korta W.: *Średniowieczna annalistyka śląska* (Prace Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego Seria A, nr 113), Wrocław 1966, ss.408.

Korzon K., Zawilska M.: *Przewodnik po bibliotekach Wrocławia*, Wrocław 1968, s.169-171.

Korzon K., Zawilska M.: *Biblioteki i księgozbiory naukowe Wrocławia. Informator*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1974, s.27-34.

Koschmieder E.: *Über einige kyrillische Neumenhandschriften der Universitätsbibliothek zu Breslau* W: Symbola Hans Jessen oblata. Hrsg.v. Göttinger Arbeitskreis, Würzburg 1967, s.145-154.

Košenina A.: *„Briefe eines Arztes an seinen Freund”*. Zwei ungedruckte Briefe Ernst Platners an Christian Garve W: Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau Bd.31: 1990, s.141-151.

Kraffert H.: *Reliquien schlesischer Dichter (Opitz, Logau, Hoffmannswaldau)*, b.m, b.r. (Fragment – separatum), s.138-141.

Krantz G.: *Ad Memorabilia Bibliothecae Elisabetanae ante annos XXVIII, in scenam producta Paralipomena et supplementa...*1726..., Wratislaviae, In Officina Baumanniana typis exprimebat Iohannes Theoph. Straubel, [nlb.ss.4].

Krantz G.: *Memorabilia Bibliothecae Publicae Elisabetanae Wratislaviensis a Fundatore Celeberrimo Rehdigeriana dictae...*, Wratislaviae, apud Johannem Georgium Steck 1699, ss.92.

Krantz G.: *Memorabilia Bibliothecae Publicae Rehdigero-Sebisiana...*1698..., Wratislaviae, In Officina Baumanniana, [nlb.ss.4].

Kuhn F.: *Beschreibendes Verzeichnis der Alten Musikalien - Handschriften und Druckwerke - des Königlichen Gymnasiums zu Brieg*. Beilage zu den Monatsheften für Musikgeschichte, Leipzig 1897, ss.98 (szczególnie s.3-39).

Kumor B.: *Wrocławska Biblioteka Miejska (Stadtbibliothek) w świetle źródeł zachowanych w Archiwum Państwowym we Wrocławiu* W: Roczniki Biblioteczne R.62, 1998, s.95-102.

Kundmann J.Ch.: *Die Hohen und Niedern Schulen Teutschlands, Insonderheit Des Herzogthums Schlesiens, Mit Ihren Buecher-Vorraethen In Muentzen ...*, Bresslau, verlegts Johann Jacob Korn, 1741, s.330-346, 384-391.

Kwiatkowska C.: *Gimnazjum św.Macieja we Wrocławiu i pozostałe po nim akta* W: Archeion 48: 1968, s.75-84 (szczególnie s. 81, 84).

Lemper E.-H.: *Die Oberlausitzische Gesellschaft der Wissenschaften zu Görlitz. Geschichte und Leistungen 1779 bis 1945* W: Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau Bd.36-37: 1995-1996, s.217-245 (passim).

Lessing-Handschriften. Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel. Deutsche Staatsbibliothek Berlin DDR. Biblioteka Uniwersytecka Wrocław (Gesamtverzeichnis der Lessing-Handschriften Bd.1). Bearbeitet von W.Milde unter Mitarbeit von Ch.Hardenberg, Heidelberg 1982, s.18-19, 231-234.

Lewicka-Kamińska A.: *Z dziejów średniowiecznej oprawy książkowej na Śląsku* W: Roczniki Biblioteczne R.21: 1977, s.27-90, fot.39.

Libor R.M.: *Ars Cisterciensis. Buchmalerei aus mittel- und ostdeutschen Klosterbibliotheken*, Würzburg 1967, s.46-53, 61-75.

Libri manuscripti W: Index librorum quibus Bibliotheca Regia Universitatis Litterariae Vratislaviensis anno MDCCCXLII aucta est, Vratislaviae, s.3.

Linke O.: *Friedrich Theodor von Merckel im Dienste fürs Vaterland*. Tl.II: Bis Januar 1813 (Darstellungen und Quellen zur schlesischen Geschichte), Breslau 1910, s.69-144, 300-307.

Löffler K.: *Das Erbe der Stifts- und Klosterbibliotheken in den öffentlichen Bibliotheken Deutschlands* W: Sankt Wiborada Jg.1: 1933, s.88-89.

Löffler K.: *Deutsche Klosterbibliotheken*, Bonn-Leipzig 1922, s.99-102.

Lucae F.: *Schlesiens curieuse Denckwuerdigkeiten oder vollkommene Chronica...*, Franckfurt am Maeyn, In Verlegung Friedrich Knochen, Buchhaendlern 1689, s.629-631, 650.

- Luchs [H.]: *Sechs unedirte schlesische Wappenbücher* (Separatum), b.m., b.r., s.1-4.
- Łuczyński R.M.: *Biblioteka majoracka w Książu, gabinet sztuki, archiwum* W: Śląskie Zeszyty Krajoznawcze Nr 66: 1993, s.26-43.
- M.W.: *Die Reichsgräflich von Hochbergsche Majoratsbibliothek in Fürstenstein* W: Der Wanderer im Riesengebirge Jg.53, Nr.6.: 1933, s.92-94.
- Mager R.: *Zwei Klosterbibliotheken aus dem Wohlauer Kreise* W: Heimatblätter des Kreises Wohlau Jg.3, Nr.1: 1924, s.5-6.
- Maleczyńska K.: *Książka w renesansowej Świdnicy* W: Acta Universitatis Wratislaviensis nr 1726. Bibliotekoznawstwo XIX: 1995, s.32-33.
- Mandziuk J.: *Biblioteka przy kościele św.Jakuba w Nysie* W: Roczniki Biblioteczne R.20: 1976, s.27-77 (szczególnie s.50-52).
- Mandziuk J.: *Księgozbiór Karola Franciszka Neandra biskupa sufragana wrocławskiego (1626-1693)* W: Misericordia et veritas. Księga pamiątkowa ku czci księdza Wincentego Urbana. Red. Ks.J.Mandziuk i Ks.J.Pater, Wrocław 1986, s.179-236.
- Manikowska H.: *Legenda św.Jadwigi – obieg i transformacja* W: Kultura elitarna a kultura masowa w Polsce późnego średniowiecza. Red. B.Geremek, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1978, s.155-171.
- Markgraf H.: *Christian Ezechiels Leben und Schriften* W: Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens Bd.12: 1874, s.163-194.
- Markgraf H.: *Nikolaus Henel's von Hennenfeld (1582-1656) Leben und Schriften* W: Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens Bd.25: 1891, s.1-41.
- [Markgraf H.]: *Scultetus, Andreas* W: ADB Bd.33, Leipzig 1891, s.496-497.
- Markgraf H.: *Zur Erinnerung an Samuel Benjamin Klose 1730-1798, Silesiaca*, Festschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens zum siebzigsten Geburtstage seines Präses Colmar Grünhagen, Breslau 1898, s.1-22.
- Meier L. OFM: *Die Werke des Erfurter Kartäusers Jakob von Jüteborg in ihrer handschriftlicher Überlieferung* (Beiträge zur Geschichte der Philosophie und Theologie des Mittelalters Bd.37, H.5), Münster Westf. 1955, passim.
- Meister F.: *Beiträge zur Geschichte des Gymnasiums zu St.Maria Magdalena*. Sonderabdruck zur 250jährigen Jubelfeier des Gymnasiums zu St.Maria Magdalena zu Breslau am 30.April 1893, Breslau 1893, ss.110.
- Mertens D.: *Iacobus Carthusiensis. Untersuchungen zur Rezeption der Werke des Kartäusers Jakob von Paradis (1381-1465)* /Veröffentlichungen des Max-Planck-Instituts für Geschichte 50./, Göttingen 1976, ss.316 (szczególnie s.297-298).
- Miaskowski C.: *Beiträge zur Krakauer Theologengeschichte des XV. Jahrhunderts. Aus Breslauer Handschriften*. Sonderabdruck aus dem Jahrbuch für Philosophie und spekulative Theologie Bd.13: 1899, S.479-499, Paderborn /b.r./, ss.23.

Migoń K.: *Rękopisy orientalne na Śląsku do końca XVIII wieku i ich właściciele* W: Acta Universitatis Wratislaviensis No 46. Bibliotekozaństwo IV: 1966, s.27-60.

Mikulski T.: *Temat Wrocław. Szkice śląskie*. Wybrał i wstępem opatrzył B.Zakrzewski, Wrocław 1961, s.97-141.

Mikulski T.: *Z papierów Władysława Nehringa* W: Sobótka R.2: 1947, s.323-377.

Milkau F.: *Die Königliche und Universitäts-Bibliothek zu Breslau. Eine Skizze*. Sonderabdruck aus dem zweiten Teile der „Festschrift zur Feier des hundertjährigen Bestehens der Universität Breslau“ vermehrt um Inhaltsverzeichnis und Register, Breslau 1911, ss.119.

Molsdorf W.: *Das Schrift-, Buch- und Bibliothekswesen in Schlesien* In: Schlesische Landeskunde. Geschichtliche Abteilung. Hrsg.v. F.Kampers, Leipzig 1913, s.227-246.

Morgenbesser M.: *Geschichte des Hospitals und der Schule zum heiligen Geiste so wie auch der Bibliothek zu St.Bernhardin zu Breslau zum Andenken der 600jährigen Dauer des Hospitals*, Breslau 1814, ss.59 (szczególnie s.46-56).

Mrozowicz W.: *Die polnische Universitätsbibliothek Breslau (Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu)* W: Rüffler A.: Die Stadtbibliothek..., s.179-180.

Mrozowicz W.: *Materiały rękopiśmienne dotyczące św.Jadwigi w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu* W: Księga Jadwizańska. Międzynarodowe Sympozjum Naukowe Świąta Jadwiga w dziejach i kulturze Śląska Wrocław-Trzebnica 21-23 września 1993 roku. Red. M.Kaczmarek, M.L.Wójcik, Wrocław 1995, s.233-249.

Mrozowicz W.: *Rewindykacja zbiorów bibliotek wrocławskich po II wojnie światowej* W: Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego Seria A, Nr 42, 1987, s.21-23.

Mrozowicz W.: *Stan opracowania książki rękopiśmiennej ze zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu* W: Roczniki Biblioteczne R.32: 1988, s.93-106.

Mrozowicz W.: *Współczesne badania kodykologiczne na Śląsku (Ich stan i perspektywy)* W: Acta Universitatis Carolinae. Philosophica et historica 1. Z pomocnych věd historických 13: 1996, s.101-109.

Nachlass Bohn. Stimmen-Sammlung. [Breslau], b.r., s.5-78 (maszynopis autorstwa E.Kirscha przechowywany w Oddziale Zbiorów Muzycznych BUWr).

Nachrichten aus Büchern und Bibliotheken W: Correspondenzblatt des Vereins für Geschichte der evangelischen Kirche Schlesiens Bd.3: 1887, s.56-56.

Nave G.: *Die Reichsgräflich Schaffgotschen Sammlungen in Warmbrunn. I.Die Majoratsbibliothek mit Waffen-, Stein- und Siegelsammlung* W: Der Wanderer im Riesengebirge Jg.46, Nr.4: 1926, s.57-59.

Nawara S.: *Biblioteka Uniwersytecka* W: Uniwersytet Wrocławski w latach 1945-1955. Red.J.Fiema, W.Floryan, A.Knot et alii, T.1, Wrocław 1959, s.319-340.

Neugebauer J.F.: *Die Stadtbibliothek in Breslau* W: Neuer Anzeiger für Bibliographie und Bibliothekswissenschaft Jg.1865, s.246-253, 293-296.

Nentwig H.: *Zwei schlesische Majoratsbibliotheken. 2. Die gräflich von Hochberg'sche Bibliothek in Fürstenstein* W: Beiträge zur Bücherkunde und Philologie August Willmanns zum 25. März 1903 gewidmet, Leipzig 1903, s.135-138. oraz W: Der Wanderer im Riesengebirge Jg.27, Nr.11: 1907, s.164-165.

Nentwig H.: *Zwei schlesische Majoratsbibliotheken. 1. Die reichsgräflich Schaffgotsch'sche Bibliothek in Warmbrunn* W: Beiträge zur Bücherkunde und Philologie August Willmanns zum 25. März 1903 gewidmet, Leipzig 1903, s.129-135. oraz W: Der Wanderer im Riesengebirge Jg.27, Nr.11: 1907, s.161-164.

Neumann Th.: *Die Handschriften der Milich'schen Bibliothek in Görlitz* W: Neues Lausitzisches Magazin Bd.23: 1846, s.147-199; Bd.26: 1849, s.230-267.

Neumann Th.: *Verzeichniss der Handschriften und geschichtlichen Urkunden der Milich'schen (oder Stadt- oder Gymnasial-) Bibliothek in Görlitz*. Hrsg. v. E.Struve. Als Anhang zum Neuen Lausitzischen Magazin Bd.44. und folg., [Görlitz] 1868-1869, ss.154.

Neumannus J.F.: *De Bibliotheca Milichiana Gymn. Aug. Gorl. Publica repetitarum commentationum partic.I-IX*. Gorlicii, Ex Officina Fickelscheriana (od 1793: Ex Officina Ungeriana) [1784], ss.8; [1785], s.10; [1786], ss.11; [1788], ss.12; [1790], ss.11; [1792], ss.10; [1793], ss.9; [1796], ss.10; [1797], ss.10.

Nieländer F.: *Die Brieger Piasten-Bibliothek* W: Briegische Heimatblätter. Beilage der „Brieger Zeitung“ 1930: Nr.62, s.254-256.

Nieländer F.: *Die Piastenbibliothek des Brieger Gymnasiums, ein Denkmal altschlesischer Kultur* W: Schlesisches Jahrbuch für deutsche Kulturarbeit im gesamtschlesischen Raume Jg.1: 1928, s.59-69.

Nieländer F.: *Die Piastenbibliothek des Briesges Gymnasiums und ihre bemerkenswertesten Schätze* W: Brieger Zeitung Nr.69: 22.März 1922. Unterhaltungs-Beilage Nr.16, s.3-4; Nr.72: 25.März 1922. Unterhaltungs-Beilage Nr.17, s.3-4; Nr.75: 29.März 1922. Unterhaltungs-Beilage Nr.18, s.3-4.

Noack L.: *Die Handschrift Hs IV, F.88 – eine handschriftliche Überlieferung der Werke Christian Hoffmanns von Hoffmannswaldau in der Universitätsbibliothek Wrocław* W: Acta Universitatis Wratislaviensis nr 976. Germanica Wratislaviensia LXX. Mikrofiche 4: 1987, s.160-179, faksimile

Nowack G.: *Die schlesische Bibliothek der schlesischen Gesellschaft fuer vaterlaendische Cultur zu Breslau* W: Schlesische Provinzial-Blätter Bd.102: 1835, s.427-433.

Oppitz U.-D.: *Deutsche Rechtsbücher des Mittelalters*. Bd.1, Wien 1990, s.3; Bd.2., Wien 1990, s.405-416.

Ozóg J.: *Zarys historii Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu* (Acta Universitatis Wratislaviensis nr 1637. Bibliothecalia Wratislaviensia I), Wrocław 1995, s.123-125.

P[opiołek] K.: *Zbiory po Schaffgotschach w Cieplicach Zdroju* W: Świat i Życie R.2: 1947, Nr.12, s.III.

Palm H.: *Lateinische Lieder und Gedichte aus schlesischen Kloster-Bibliotheken* W: Abhandlungen der Schlesischen Gesellschaft für vaterländische Cultur. Philosophisch-historische Abtheilung H.2, 1862, s.74-97.

Palm H.: *Neue Beiträge zur Lebensgeschichte von Martin Opitz nebst 4 ungedruckten Briefen desselben*, Kiel b.r. (Separatum), ss.23.

Palm H.: *Opitiana aus dem Nachlasse von Christophorus Colerus*, b.m.b.r. W: Schlesien (?) Nr V, 3, s.394-400.

Pasławska J.: *Wrocławskie zbiory S.B.Klosego, jako źródło do dziejów Wrocławia i Śląska* W: Archeion 41: 1964, s.223-231.

Pater M.: *Historia Uniwersytetu Wrocławskiego do roku 1918*, Wrocław 1997, s.207-209.

Pawlik K.: *Biblioteka otmuchowsko-nyskiej kapituły kolegiackiej w średniowieczu* W: Roczniki Biblioteczne R.17: 1973, s.557-605.

Pawlik K.: *Biblioteki w Nysie w latach 1810-1939* W: Roczniki Biblioteczne R.35: 1991, s.195-199.

Pawlik K.: *Rękopisy i inkunabuły bibliotek klasztorów nyskich w inwentarzach z czasów sekularyzacji (1812-1818)* W: Roczniki Biblioteczne R.17: 1973, s.437-445.

Pawlik K.: *W sprawie nyskiej biblioteki parafialnej* W: Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka R.36: 1981, s.585-593.

Perlick A.: *Unveröffentlichte Briefe Hoffmanns von Fallersleben aus seiner Breslauer Zeit 1823-1843* W: Der Märker Bd.23: 1974; Bd.24: 1975.

Pfudiel E.: *Die Musik-Handschriften der Königl. Ritter-Akademie zu Liegnitz*. Hrsg. v. R.Eitner W: Monatshefte für Musik-Geschichte Jg.18: 1886. Beilage 3, ss.58.

Pfudiel E.: *Mittheilungen über die Bibliotheca Rudolphina der Königl. Ritter-Akademie zu Liegnitz*. I-III, Programme (Ritter-Akademie), Liegnitz: Nr.153: 1876, s.1-30; Nr.157: 1877, s.31-68; Nr.159: 1878, s.69-130. (szczególnie Nr.153, s.1-13; Nr.157, s.115-122).

Pfudiel E.: *Register zu den Musik-Handschriften der Kgl. Ritter-Akademie zu Liegnitz* W: Monatshefte für Musik-Geschichte Jg.21: 1889. Beilage (1), s.59-74.

Piotrowicz K.: *Polonica w Niemczech*. Nauka polska. Jej potrzeby, organizacja i rozwój. XVIII, Warszawa 1934, s.156-158.

Podlacha W.: *Minjatury śląskie do końca XIV wieku* W: Historia Śląska od najdawniejszych czasów do roku 1400. T.3. Red. W.Semkowicz, Kraków 1936, s.186-246.

Polski Indeks Biograficzny. Oprac. G.Baumgartner. Bd.3, München 1998, mfa nr 396,⁴¹⁰⁻⁴⁴⁸.

Prochasel P.: *Das Schultheater am Gymnasium zu Glatz* W: Festschrift zur Feier des dreihundertjährigen Bestehens des Königlichen Gymnasiums zu Glatz. 1597-1897. Beiträge zur Geschichte der Anstalt von E.Kruttge, P.Prochasel, W.Schulte, Glatz 1897, s.27-73 (szczególnie s.36-66).

Przewodnik po zasobie archiwalnym do 1945 roku. *Archiwum Państwowe we Wrocławiu*. Red. A.Dereń i R.Żerelik, Wrocław 1996, s.11, 273-305.

Przytulski J.: *Iacobus Boehme. Libri manuscripti qui in Bibliotheca Wratislaviensis ... asservabantur*, Wratislaviae 1999, ss.8 (dostępne w OR BUWr).

Reichelt W.: *Die Fürstensteiner Bibliothek* W: Breslauer Nachrichten. Mitteilungsblatt des Schlesier-Verbandes Jg.1: 20.September 1949, Nr.15, s.17.

Reiter J.: *Bibliothek Uniwersytecka we Wrocławiu. Informator*, Wrocław 1958, s.3-4.

Richter G.: *Verzeichnis der orientalischen Handschriften* (Staats- und Universitätsbibliothek Breslau), Leipzig 1933, ss.63.

Richter H.: *Theodor Fontane und Wilhelm Bölsche. Eine Dokumentation* W: Fontane Blätter 5/5 (37): 1984, s.387-412.

Richtsteig E.: *Ungehobene Schätze der Piastenbücherei zu Brieg* W: Zeitschrift des Vereins für Geschichte Schlesiens Bd.76: 1942, s.55-57.

Rombowski A.: *J.S.Bandtkiego wrocławska karta biblioteczna* W: Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Wrocławskiego. Seria A. Nr 4: 1956, s.3-54, fot.5.

Rose A. OSB: *Kloster Grüssau. OSB 1242-1289, S Ord.Cist 1292-1810, OSB seit 1919*, Stuttgart und Aalen 1974, s.163.

Rother C.H.: *Aus Schreibstube und Bücherei des ehemaligen Zisterzienserklosters Heinrichau*, W: Zeitschrift des Vereins für Geschichte Schlesiens Bd.61: 1927, s.44-80.

Rother C.H.: *Das Handschriftenverzeichnis der Augustiner-Propstei Grünberg (i.Schles.) vom Jahre 1423* W: Zeitschrift des Vereins für Geschichte Schlesiens Bd.59: 1925, s.102-124.

Rother C.H.: *Die Säkularisation der Bibliothek des Zisterzienserklosters Grüssau* W: Der Wanderer im Riesengebirge Jg.45, Nr.5, 1925, s.88-92.

Rother C.H.: *Ein Ausleihregister der Augustiner Chorherren zu Sagan: ein Beitrag zur Geschichte der Bibliothek* W: Zentralblatt für Bibliothekswesen Jg.43: 1926, s.1-22.

Rother C.H.: *Über die Bibliotheken des ehemaligen Minoriten- und Franziskanerklosters zu Glatz* W: Glatzer Heimatblätter Jg.9, H.3: 9.Dezember 1923, s.65-89.

Rother C.H.: *Über die Büchersammlung des Bischofs Johannes Roth* W: Schlesischer Geschichtsblätter 1923, Nr 2/3, s.15-21.

Rüffler A.: *Die Fürstensteiner Bibliothek* W: Breslauer Nachrichten. Mitteilungsblatt des Schlesier-Verbandes Jg.1: 15 Juli 1949, Nr 10, s.10.

Rüffler A.: *Die Stadtbibliothek Breslau im Spiegel der Erinnerung. Geschichte – Bestände – Forschungsstätte* (Quellen und Darstellungen zur schlesischen Geschichte Bd.28.), Sigmaringen 1997, ss.201 (o zbiorze rękopisów znajdującym się obecnie w BUWr na s.19-28, 33-34, 40-41, 61-64, 134-136, 158-159, 179-180).

- Rüffler A.: *Hieronymus Arconatus. Ein schlesischer Dichter des 16. Jahrhunderts* W: Zeitschrift des Vereins für Geschichte Schlesiens Bd.71: 1937, s.211-234.
- Rüffler A.: *Mosewiusbriefe* W: Schlesische Monatshefte Jg.14: 1937, s.219-223.
- Rüffler A.: *Thomas Rehdiger. Der grosse Kulturförderer der Stadt Breslau (1540-1576)* W: Breslauer Gemeindeblatt 39.Jahrgang, Nr.6: 15.März 1940, s.40-41.
- Rybandt S.: *Katalog ksiąg zachowanych z średniowiecznej biblioteki cystersów w Rudach*, Warszawa 1979, ss.123.
- Rybandt S.: *Los średniowiecznego księgozbioru cystersów w Rudach po kasacie opactwa w 1810r.* W: Roczniki Biblioteczne R.21: 1977, 633-638.
- Rybandt S.: *Oprawy nacinane introligatorni cysterskiej w Rudach* W: Roczniki Biblioteczne R.21: 1977, s.581-594, fot.18.
- Rybandt S.: *Średniowieczne opactwo cystersów w Rudach*, Wrocław 1977, s.7-8, 9, 98-147.
- Rybandt S.: *Z problematyki rękopisów średniowiecznej biblioteki cysterskiej w Rudach*, Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka R.24: 1969, s.1-10.
- Sabisch A.: *Die Bibliothek des ehemaligen Kollegiatstiftes zum Heiligen Kreuz in Oppeln mit Verzeichnis der Inkunabeln und Frühdrucke bis 1530* W: Archiv für schlesische Kirchengeschichte Bd.4: 1939, s.128-130.
- Sadowska H., Szwejkowska H.: *Związki kulturalne Śląska z Polską w epoce Odrodzenia*. Wystawa druków i rękopisów listopad 1953-luty 1954. Wstęp historyczny: K.Głombiowski, Wrocław 1953, ss.96, il.4.
- Sawicka St.: *Straty wojenne zbiorów polskich w dziedzinie rękopisów iluminowanych*, Warszawa 1952, ss.97 (s.63-73: Wrocław. Biblioteka Uniwersytecka (Zbiory dawnej Biblioteki Uniwersyteckiej; Zbiory dawnej Biblioteki Miejskiej); s.74-77: Wrocław. Muzeum Przemysłu Artystycznego).
- Šćapov Ja.N.: *Vostočnoslavjanske i južnoslavjanske rukopisne knigi v sobranijach Pol'skoj Narodnoj Respubliki*, Moskva 1976, s.91-101 (Wrocław. Biblioteka Wrocławskiego Uniwersytetu).
- Scheibel [J.E.]: *Sammlungen zu Fortsetzungen meiner Nachrichten von den Merkwuerdigkeiten der oeffentlichen Rehdigerischen Bibliothek zu Breslau* W: Schlesische Provinzialblaetter 1798. November, s.490-496.
- Scheibel J.E.: *Gedaechtnisschrift auf... Johann Caspar Arletius...*, Breslau, gedruckt mit Grassischen Schriften [1789], ss.44.
- Scheibel J.E.: *Nachrichten von den Merkwürdigkeiten der Rehdigerischen Bibliothek zu Breslau...* Erstes Stück, Breslau-Hirschberg-Lissa 1794, ss.68.
- Schenk W.: *Kult liturgiczny św.Stanisława biskupa na Śląsku w świetle średniowiecznych rękopisów liturgicznych. Studium historyczno-liturgiczne*, Lublin 1959, ss.135.

Schenk W.: *Rękopisy liturgiczne dawnej Biblioteki Miejskiej we Wrocławiu (XIII-XVw.)* W: Roczniki Teologiczno-Kanoniczne R.6: 1959 (wyd.1960), s.77-98.

Schenk W.: *Rękopisy liturgiczne od XIII do XV wieku w Bibliotece Uniwersyteckiej we Wrocławiu,* Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne 2: 1961, s.185-206.

Schenk W.: *Rękopisy liturgiczne od XIII do XV wieku w Bibliotece Uniwersyteckiej we Wrocławiu. II W:* Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne 6: 1963, s.191-209.

Schenk W.: *Zagadnienie zależności kultu św.Stanisława biskupa od kultu św.Tomasza Kantuaryjskiego w świetle śląskich rękopisów liturgicznych* W: Roczniki Teologiczno-Kanoniczne R.4: 1957 (wyd.1959), s.73-85.

Schenner F.: *Zierotins Bibliothek in Breslau* W: Zeitschrift des deutschen Vereins für die Geschichte Mährens und Schlesiens Jg.5: 1901, s.393-400.

Schlesische Volkslieder mit Melodien. Aus dem Munde des Volks gesammelt und hrsg.v. Hoffmann von Fallersleben und Ernst Richter, Leipzig 1842, ss.363.

Der Schlesischen Kern-Chronicke Anderer Theil ..., Franckfurt und Leipzig, Bey Johann Leonhard Buggel, Buchhändlern, 1711, s.455-456.

Schmidtovà A.: *Z bohemik v Bratislavské Universitní Knihovny* W: Listy Filologické R.8 (83): 1960, s.98-105.

Schneider A.: *Aus Johann Gottlob Regis' Breslauer Tagen* W: Aufsätze Fritz Milkau gewidmet, Leipzig 1921, s.321-338.

Schneider A.: *Die neu erworbene Haase-Korrespondenz der Staats- und Universitätsbibliothek Breslau* W: Zentralblatt für Bibliothekswesen Jg.48: 1931, s.324-328 oraz Sonderabdruck, Leipzig 1931.

Schneider A.: *Neu erworbene Holtei-Handschriften der Staats- und Universitätsbibliothek Breslau* W: Zentralblatt für Bibliothekswesen Jg.42: 1925, s.19-25.

Schneider A.: *Pariser Gelehrtenbriefe an Professor Friedrich Haase in Breslau 1845-1863* W: Zentralblatt für Bibliothekswesen Jg.46: 1929, s.113-128.

Schneider A.: *Zur Geschichte einer Breslauer Professur. Germanistenbriefe aus den Jahren 1850-1852* W: Zeitschrift des Vereins für Geschichte Schlesiens Bd.65: 1931, s.502-528.

Schultz A.: *Einige Schatzverzeichnisse der Breslauer Kirchen* W: Abhandlungen der Schlesischen Gesellschaft für vaterländische Cultur. Philosophisch-historische Abtheilung 1867, s.1-26.

Schultze Fr.: *Fortsetzung und Beschluss des historischen Berichtes ueber die Bibliothek der Koeniglichen Ritter-Akademie von den jetzigen Bibliothecar derselben*, Schulprogramme Ritterakademie, Liegnitz 1824, s.14-58 (szczególnie s.34-55).

Schultze Fr.: *Ueber die Bibliothek der Koenigl(ichen) R(itter)-Akademie zu Liegnitz*, Schulprogramme (Ritterakademie), Liegnitz 1822, s.26-34.

Schwarzer O.: *Gustav Bauch. Ein Lebensbild* W: Zeitschrift des Vereins für Geschichte Schlesiens Bd.59, 1925, s.180-187.

Sejer H.: *Johann Gustav Büsching zu seinem 100.Todestage* W: Altschlesien. Mitteilungen des Schlesischen Altertumsvereins und der Arbeitsgemeinschaft für oberschlesische Ur- u. Frühgeschichte Bd.2, Nr.3: 1929, s.169-180.

Siebelt A.: *Die Reichsgräflich Schaffgotsch'sche Majoratsbibliothek zu Warmbrunn*, Sonder-Druck aus dem „Wanderer im Riesengebirge Bd.14, Nr.376: 1914, s.1-8.

Siejka Z.: *Średniowieczne oprawy introligatorskie w zbiorach rękopisów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu* W: Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, Seria A, nr 28: 1973 (wyd.1974), s.93-96.

Siejka Z.: *Średniowieczne oprawy introligatorskie w zbiorze rękopisów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu*, Wrocław 1972, ss.120 (praca magisterska UW, kopia maszynopisowa, przechowywana w Oddziale Rękopisów BUWr pod sygn. Akc.1980/65).

Silesius Ullus: *Schloss Fürstenstein und seine Bibliothek im Jahre 1945* W: Breslauer Nachrichten. Mitteilungsblatt des Schlesier-Verbandes Jg.1: 1.Oktober 1949, Nr.16, s.12.

Sittenfeld L.: *Geschichte des Breslauer Theaters von 1841 bis 1900*, Breslau 1909, ss.378 (passim, s.326-330).

Skura A.: *Biblioteki wrocławskie* W: Kwartalnik Opolski 1: 1955, passim.

Snela B.: *Über die Kataloge der Handschriftensammlung in der Bibliothek der Universität Wrocław* W: Acta Universitatis Wratislaviensis nr 1327. Germanica Wratislaviensia 93 /Microfiche/, Wrocław 1992, s.438-456.

Solicki S.: *Chrystian Hofmann von Hofmannswaldau a sprawy polskie* W: Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka R.29: 1974, s.485-504.

Solicki S.: *Historiografia w średniowiecznych bibliotekach wrocławskich*,: Dawna historiografia śląska. Materiały sesji naukowej odbytej w Brzegu w dniach 26-27 listopada 1977r., Opole 1980, s.135-157.

Solicki S.: *Napływ książek z ziem czeskich na Śląsk w średniowieczu* W: Polska-Śląsk-Czechy. Studia nad dziejami stosunków kulturalnych i politycznych w średniowieczu. Red. R.Gładkiewicz (Acta Universitatis Wratislaviensis nr 1162. Historia LXXXI), Wrocław 1994, s.5-37

Solicki S.: *Z problematyki średniowiecznych bibliotek śląskich* W: Średniowieczna kultura na Śląsku. Zbiór materiałów sesji naukowej Towarzystwa Miłośników Ziemi Brzeskiej i Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego Brzeg 18-19 X 1974r. Red. R.Heck, Wrocław 1977, s.21-43.

Soszyński J.: *Kronika Marcina Polaka i jej średniowieczna tradycja rękopiśmienne w Polsce* (Studia Copernicana XXXIV), Warszawa 1995, ss.190 (szczególnie s.89-100, 102-104).

Soszyński J.: *Seminarium kodykologiczne w Bibliotece Uniwersyteckiej we Wrocławiu* W: Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 37: 1992, s.211-212.

Sprawozdanie z działalności za rok 1984. Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu, s.17-18.

Spunar P.: *Repertorium auctorum Bohemorum provectorum idearum post Universitatem Pragensem conditam illustrans* T.1-2 (Studia Copernicana XXV, XXXV), Wrocław-Warszawa-Praga 1985-1995, ss.479 (szczególnie s.459-462, passim); ss.295 (szczególnie s.283-284, passim).

Stabenov H.: *Geschichte des Breslauer Theaters während seiner Blütezeit (1798-1823)*. Auszug aus einer Schrift zur Erlangung der philosophischen Doktorwürde bei der Hohen Philosophischen Fakultät der Schles. Friedrich Wilhelms-Universität zu Breslau, Breslau 1921, ss.4.

Stachowski L.: *Stan i potrzeby wydawnictw źródłowych do dziejów Śląska w średniowieczu – źródła historiograficzne* W: Stan i potrzeby śląskoznawczych badań humanistycznych. Red.: K.Bobowski, R.Gładkiewicz, W.Wrzesiński, Wrocław-Warszawa 1990, s.201-214.

Stadtbibliothek Breslau. Wissensnötiges und Wissenswertes für den Benutzer, Breslau 1933, s.20-22.

Staender J.: *Die Handschriften der Königlichen und Universitätsbibliothek zu Breslau. I. Entstehung der Sammlung* W: Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens Bd.33: 1899, s.62-66.

Stara A.: *Praemonstratenserhandschriften in der Univaersitaetsbuecherei Breslau* W: *Analecta Praemonstratensia* Vol.18: 1942, s.143-144.

Stenzel G.A.: *Erstes Verzeichniss der auf der Central-Bibliothek in Breslau befindlichen, zur Geschichte Deutschlands im Mittelalter gehörigen Handschriften der Quellenschriftsteller, nebst einer Beschreibung der dortigen Handschrift des Marius Scotus* W: Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde Bd.4: 1822, s. 93-120 (szczególnie s.93-105).

Stenzel G.A.: *Notitia librorum manuscriptorum, historiam Silesiacam spectantium, quos servat Bibliotheca Academica*. Indicit ... C.A.D.Unterholzner, Vratislaviae 1821, ss.10.

Stenzel G.A.: *Notitiae librorum manuscriptorum historiam Silesiacam spectantium, quos servat Bibliotheca Academica, conitnuatio*. Indicit ... H.Steffens, Vratislaviae 1822, ss.8.

Stenzel G.A.: *Verzeichniss der zur Geschichte Deutschlands im Mittelalter gehörigen Handschriften, welche sich in der Bibliothek zu St.Elisabeth in Breslau befinden* W: Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde Bd.6: 1838, s.95-99.

Stenzel G.A.: *Verzeichniss einiger Handschriften deutscher Geschichts-Quellen der Universitäts-Bibliothek in Breslau* W: Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde Bd.3: 1821, s.451-453 (błędnie: Universitäts-Bibliothek, prawidłowo: Bibliothek zu St.Elisabeth (Redigheriana)).

Stenzel G.A.: *Zweites Verzeichniss der auf der Central-Bibliothek in Breslau befindlichen, zur Geschichte Deutschlands im Mittelalter gehörigen Handschriften der Quellenschriftsteller* W: Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde Bd.6: 1838, s.93-94.

Struve E.E.: *Die italienischen und lateinischen Handschriften der Bibliothek des Gymnasium zu Goerlitz. Verzeichniss. Beschreibung. Lesearten. Auszuege*, Görlitz [1836], ss.19.

- Struve E.E.: *Nachricht über eine ältere Handschriften-Bibliothek in Görlitz* (Programm. Gymnasium zu Görlitz), Görlitz 1846.
- Struve E.E.: *Verzeichnis und Beschreibung einiger Handschriften aus der Bibliothek des Gymnasiums zu Goerlitz* (Programm. Gymnasium zu Görlitz), Görlitz 1837, ss.16; 1839, 1841.
- Szczerbiński M.: *Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu*, Uniwersytet Wrocławski w latach 1945-1970. Księga jubileuszowa pod red. W.Floryana, Wrocław-Warszawa-Kraków 1970, s.292-293 (Oddział Rękopisów).
- Szwejkowska H.: *Biblioteka klasztoru cysterek w Trzebnicy* (Śląskie Prace Bibliograficzne i Bibliotekozanwce T.1), Wrocław 1955, s.8-11.
- Szwejkowska H.: *Sylwetka profesora doktora Bronisława Kocowskiego – człowieka, pedagoga, uczonego – w 70-lecie jego urodzin i 40-lecie pracy naukowej skreślona* W: *Roczniki Biblioteczne* R.21: 1977, s.1-26.
- Szwejkowska H.: *Z dziejów biblioteki kościoła św.Piotra i Pawła w Legnicy jako księżnicy miejskiej i szkolnej* W: *Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka* R.18: 1963, 141-150.
- Szyrocki M.: *Martin Opitz* (Neue Beiträge zur Literaturwissenschaft Bd.4), Berlin 1956, s.197-198.
- Średniowieczna książka rękopiśmienna jako dzieło sztuki. Katalog wystawy zorganizowanej w dniach 12.IX-31.X.1991 przez Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie przy współpracy Instytutu Historii Sztuki UAM w Poznaniu.* Autorzy katalogu: A.Karłowska-Kamzowa, L.Wetesko, J.Wiesiołowski, Gniezno 1993, s.29, 98-101, 104-105, 116-129, 136-139.
- Świerk A.: *Beiträge zur Geschichte schlesischer Privatbibliotheken bis zum Anfang des 16.Jahrhunderts* W: *Archiv für schlesische Kirchengeschichte* Bd.27: 1969, s.76.
- Świerk A.: *Fragmety piętnastowiecznego katalogu biblioteki wrocławskich dominikanów* W: *Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka* R.21: 1966, s.541-556.
- Świerk A.: *Piętnastowieczny księgozbiór Jana Rodziny, polskiego kaznodziei we Wrocławiu* W: *Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka* R.20: 1965, 171-178.
- Świerk A.: *Schreibstube und Schreiber des Augustiner-Chorherren-Stiftes zu Sagan im Mittelalter* W: *Archiv für schlesische Kirchengeschichte* Bd.26, 1968, s.124.
- Świerk A.: *Śląskie biblioteki do początku XVI wieku* W: *Studia z dziejów kultury i ideologii ofiarowane Ewie Maleczyńskiej w 50 rocznicę pracy dydaktycznej i naukowej*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1968, s.79-89.
- Świerk A.: *Średniowieczna biblioteka klasztoru kanoników regularnych św.Augustyna w Żaganiu*, Wrocław 1965.
- Świerk A.: *Z problematyki badań nad dziejami śląskich bibliotek klasztornych* W: *Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka* R.17: 1963, s.18-24.
- Świerkowski K.: *Co wiemy o rękopisach w bibliotekach polskich.* Osobne odbicie z „Pamiętnika Literackiego” R.41, Wrocław 1950, s.6.

Thomas J.G.: *Handbuch der Literaturgeschichte von Schlesien*, Hirschberg 1824, s.99-100.

Universitätsprofessor Dr. Joseph Klapper (Nachruf) W: *Archiv für schlesische Kirchengeschichte* Bd.26: 1968, s.373-374.

Unverricht H.: *Der Musikbestand der Liegnitzer Bibliotheca Rudolphina (Rudolfina) /Literaturberichte/* W: *Zeitschrift für Ostmitteleuropa-Forschung*. Neue Folge der Zeitschrift für Ostforschung Jg.44: 1995, s.92-96.

Unverricht H.: *Musik und Musikwissenschaft in Praxis, Lehre und Forschung an der Universität Breslau* W: *Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau* Bd.29: 1988, s.259-272.

Verzeichniss der in der gesellschaftlichen Bibliothek befindlichen Manuscripte, Die Bibliothek der Oberlausitzischen Gesellschaft der Wissenschaften alphabetisch verzeichnet. Th.II: M-Z. Bearb.v. J.G.Neumann, Görlitz 1819, s.545-580.

Voigt F.A.: *Die Gerhart-Hauptmann-Sammlung der Staats- und Universitätsbibliothek zu Breslau* W: *Zentralblatt für Bibliothekswesen* Jg.53: 1936, s.298.

Volger E.: *Mittheilungen aus der Stadtbibliothek zu Breslau* W: *Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens* Bd.15: 1880, s.235-245.

Volger E.: *Ueber die Sammlung von Stammbüchern (77 Stück) in der Stadtbibliothek zu Breslau* W: *Schlesiens Vorzeit im Bild und Schrift* 44: 1880, s.445-475.

Volkmar J.T.: *Die Eroeffnung der Burgischen an die Elisabeths-Kirche geschenkten Bibliothek...*, Breslau...1769, Gedruckt mit Grassischen Schriften, ss.19.

Wachler A.W.J.: *Thomas Rehdiger und seine Büchersammlung in Breslau. Ein biographisch-literarischer Versuch*, Breslau 1828, ss.80.

Wachler A.W.J.: *Catalogus manuscriptorum codicum auctorum classicorum cum Graecorum tum Latinorum* W: idem: *Thomas Rehdiger und seine Büchersammlung in Breslau. Ein biographisch-literarischer Versuch*, Breslau 1828, s.37-57.

Wahner E.: *Ueber die Bibliothek des Prämonstratenser-Nonnenkloster zu Czarnowanz* W: *Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens* Bd.34: 1900, s.414-416.

Walkowiak A.: *Biblioteka kolegiaty głogowskiej w średniowieczu*, Głogów 1994, ss.85.

Walter M., Cieński T.: *Wystawa średniowiecznych rękopisów iluminowanych od XII-XV wieku. Grudzień-styczeń 1952-1953. Informator*, Wrocław 1952 /maszynopis/.

Walter M.: *Białe kruki przy ulicy Szajnochy* W: *Słowo Polskie* R.3: 10.X.1948. Dodatek.

Walter M.: *Czy zbiór biblioteczny S.B.K.Klosego może być zespołem archiwalnym i bezsporną własnością Archiwum Państwowego ? (Na marginesie zatrzymania zbioru w Archiwum Państwowym we Wrocławiu)* W: *Śląski Kwartalnik Historyczny* Sobótka R.16: 1961, s.293-296.

Walter M.: *O cennych nabytkach rękopiśmiennych Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu* W: *Roczniki Biblioteczne* R.3: 1959, 343-344.

Walter M.: *Pruska sekularyzacja klasztorów w dziejach Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu* W: Druga Konferencja Naukowa Komisji Bibliografii i Bibliotekoznawstwa Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, Wrocław 3-5.XI.1954. Referaty i dyskusja. (Śląskie Prace Bibliograficzne i Bibliotekoznawcze T.4), Wrocław 1957, s.179-194 oraz Separatum, Wrocław 1957, ss.22.

Walter M.: *Śląskie polonica rękopiśmienne w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu*. Cz.I W: Sobótka R.3: 1948, s.292-313 oraz Separatum, Wrocław 1949, ss.31, tab.11.

Walter M.: *Śląskie polonica rękopiśmienne w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu*. Cz.II, Wrocław 1977, ss.47, tab.9.

Walter M.: *Zbiory rękopiśmienne Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu* W: Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka R.14: 1959, s.592-595.

Walter M.: *Zbiory rękopiśmienne Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu /1947-1962/. Organizacja. Stan. Zarys historyczny*, Wrocław 1963, ss.118 (maszynopis w OR BUWr).

Walter Tausk. *Breslauer Tagebuch 1933-1940*. Hrsg.v. R.Kinzel, Berlin 1975, ss.266.

Wałkowski A.: *Skryptoria cystersów filiacji portyjskiej na Śląsku do końca XIIIw.*, Zielona Góra-Wrocław 1996, s.80-122.

Wattenbach W.: *Die Preussischen Handschriften-Verzeichnissen W*: Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde Bd.11: 1858, s.688-756 (na s.697-707: E. Schlesien).

Wegweiser durch die schlesischen Geschichtsquellen bis zum Jahre 1550. Hrsg.v. C.Grünhagen, Breslau 1876, ss.39; Zweite, vermehrte Auflage, Breslau 1889, ss.46.

Weinhold K.: *Martin Opitz von Boberfeld. Ein Vortrag in der Harmonie zu Kiel am 15. Februar 1862 gehalten*, Kiel 1862, ss.31.

Wermke E.: *Zur Entstehung der Breslauer Stadtbibliothek*, Beiträge zur Geschichte der Stadt Breslau H.7, Breslau 1939, s.39-47.

Węgrzyn-Klisowska W.: *Muzyka w dawnym Wrocławiu* (Monografie Śląskie XXXVIII), Wrocław 1987, ss.137.

Węgrzyn-Klisowska M.: *Wielogłosowy repertuar europejski na Śląsku w okresie średniowiecza* W: Tradycje śląskiej kultury muzycznej III. Konferencja naukowa 25-26 marca 1980r. (PWSM we Wrocławiu. Zeszyty Naukowe Nr 28), 1981, s.155-168.

Wiedemann F.: *Johann Wilhelm Oelsner, ein Lehrer des Gymnasiums zu St. Elisabeth und Breslauer Bürger (1766-1848)*. Festrede zur 350jährigen Jubelfeier des Gymnasiums am 29. Januar 1912 (Städtisches evangelisches Gymnasium zu St. Elisabeth. Progr.-Nr.259.), Breslau 1913, ss.31 (szczególnie s.21).

Wielgus S.: *Obca literatura biblijna w średniowiecznej Polsce*, Lublin 1990, ss.299 (passim).

Wielgus S.: *Średniowieczna łacińskojęzyczna bibliistyka polska*, Lublin 1992, ss.177 (passim).

Więcek H.: *Z dziejów Gimnazjum Piastowskiego w Brzegu* W: Kwartalnik Opolski R.3: 1957, s.28-43 (szczególnie s.41-42).

Witkowski R.: *Próba rekonstrukcji biblioteki kartuzji Passionis Christi w Legnicy* W: Klasztor w kulturze średniowiecznej Polski. Materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej zorganizowanej w Dąbrowie Niemodlińskiej w dniach 4-6 XI 1993 przez Instytut Historii WSP w Opolu i Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego. (Sympozja 9) Red. A.Pobóg-Lenartowicz, M.Derwich, Opole 1995, s.93-104.

Wojtkowski J.: *Wiara w Niepokalane Poczęcie Najświętszej Marii Panny w Polsce w świetle średniowiecznych zabytków liturgicznych. Studium historyczno-dogmatyczne*, Lublin 1958, ss.272 (szczególnie s.9-11, passim).

Wolf J.D.: *Compendiaria Bibliothecae Neapolitanae Vratislaviensis ad Aedem S.Bernardini servatae descriptio...*, Bregae 1764, ss.15.

Woronczak J.: *Rękopisy uncjalne Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu* W: Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego Seria A 15, 1960, s.23-25.

Wutke K.: *Eine archivalische Forschungsreise durch den Kreis Ohlau* W: Zeitschrift des Vereins für Geschichte Schlesiens Bd.35: 1901, s.364-365.

Zappel A.: *Max Pinkus. Der Schlesische Unternehmer. Seine Schlesierbibliothek. Seine Freundschaft mit Gerhart Hauptmann*, Leverkusen 1992, s.12-17.

Zawadzka K.: *Biblioteka klasztoru Dominikanów we Wrocławiu (1226-1810)*, Studia nad historią dominikanów w Polsce 1222-1972. Pod red. J.Kłoczowskiego, T.2, Warszawa 1975, s.289-389.

Zawadzka K.: *Problem bibliotek franciszkańskich na Śląsku (1236-1810)* W: Zakony franciszkańskie w Polsce. Red. J.Kłoczowski, T.1: Franciszkanie w Polsce średniowiecznej, Cz.2-3, Kraków 1989, s.137-158.

Zawadzka K.: *Ze studiów nad bibliotekami klasztorными dominikanów na Śląsku (1226-1810)* W: Roczniki Biblioteczne R.18: 1974, s.319-323.

Zawadzka K.: *Ze źródeł i stanu badan dotyczących dawnych klasztornych bibliotek dominikanów w polskich prowincjach* W: Nasza Przeszłość 39: 1973, s.213-228.

Zobel [J.G.]: *Etwas Altes von der ehemaligen Klosterbibliothek in Görlitz* W: Lausizische Monatsschrift 1799, s.665-669.